

III RAPORT
DLA SEKRETARZA GENERALNEGO RADY EUROPY
Z REALIZACJI PRZEZ RZECZPOSPOLITĄ POLSKĄ
POSTANOWIEŃ
EUROPEJSKIEJ KARTY JĘZYKÓW REGIONALNYCH LUB MNIEJSZOŚCIOWYCH

Warszawa, wrzesień 2019 r.

Spis treści

Uwagi o charakterze ogólnym:.....	6
WSTĘP	8
CZĘŚĆ I: OGÓLNA	10
1. Liczebność osób posługujących się językami mniejszościowymi oraz językiem regionalnym według Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.	10
2. Informacje na temat podjętych przez rząd polski środków mających na celu realizację zaleceń Komitetu Ministrów Rady Europy, przyjętych w dniu 1 grudnia 2015 r. - zalecenie CM/RecChL(2015)6.....	12
Ad. 1. Zalecenie, aby władze polskie wzmocniły wysiłki w celu rozpowszechniania świadomości tolerancji w Polsce jako całości wobec języków regionalnych bądź mniejszościowych oraz kultur, które reprezentują.	12
Ad. 2. Zalecenie, aby władze polskie umożliwiły edukację w językach białoruskim, niemieckim, kaszubskim, łemkowskim i ukraińskim, jako językach nauczania w przedszkolach, szkołach podstawowych i szkołach średnich.....	14
Ad. 3. Zalecenie, aby władze polskie dostarczyły zaktualizowane podręczniki i inne materiały edukacyjne do nauki w języku regionalnym bądź mniejszościowym zgodnie z nową podstawą programową oraz umożliwiły podstawowe i dalsze szkolenia wystarczającej liczbie nauczycieli, którzy są w stanie uczyć w językach białoruskim, niemieckim, kaszubskim, łemkowskim i ukraińskim	15
Ad. 4. Zalecenie, aby władze polskie powzięły środki, aby wesprzeć i zaoferować transmisje we wszystkich językach regionalnych lub mniejszościowych	18
Ad. 5. Zalecenie, aby władze polskie ponownie przemyślały kwestię dwudziestoprocentowego progu składania wniosków, w odniesieniu do zobowiązań w art. 10 oraz stworzyły legalną możliwość składania pisemnych i ustnych wniosków w języku regionalnym lub mniejszościowym także na szczeblu powiatów i województw...19	
Ad.6. Zalecenie, aby władze polskie ustanowiły, w ścisłej współpracy z grupą zainteresowaną, usystematyzowaną politykę oraz powzięły środki ułatwiające stosowanie Karty w odniesieniu do języków ormiańskiego, czeskiego, karańskiego, romskiego, rosyjskiego, słowackiego, tatarskiego i jidysz.....	20
Informacje na temat podjętych przez rząd polski środków mających na celu realizację zaleceń Komitetu Ekspertów ds. Europejskiej karty języków regionalnych lub mniejszościowych	21
CZĘŚĆ II: INFORMACJE NA TEMAT REALIZACJI PRZEZ RZĄD POLSKI ZALECEŃ KOMITETU EKSPERTÓW DS. EUROPEJSKIEJ KARTY JĘZYKÓW REGIONALNYCH LUB MNIEJSZOŚCIOWYCH W ODNIESIENIU DO ART. 7 KARTY	23
Art. 7. W odniesieniu do języków regionalnych lub mniejszościowych na terytoriach, na których takie języki są używane, i w zależności od sytuacji każdego języka Strony będą opierać swoją politykę, ustawodawstwo i praktykę na następujących celach i zasadach:.....	23
c) potrzebie podjęcia zdecydowanego działania promującego języki regionalne lub mniejszościowe w celu ich ochrony	23
f) zapewnianiu odpowiednich form i środków nauczania i uczenia się języków regionalnych lub mniejszościowych na wszystkich stosownych poziomach	24
g) zapewnianiu udogodnień umożliwiających osobom nieposługującym się językiem regionalnym lub mniejszościowym, a żyjącym na obszarze, gdzie jest on używany, jego nauki, jeśli mają takie życzenie.....	26
3. Strony zobowiązują się do promowania, za pomocą odpowiednich środków, wzajemnego zrozumienia między grupami językowymi, a w szczególności do szacunku i tolerancji wobec języków regionalnych lub mniejszościowych – pośród celów edukacji i szkoleń realizowanych w tych krajach - a także zachęcenia mass mediów, aby dążyły do tego samego celu.	26

CZĘŚĆ III: INFORMACJE NA TEMAT REALIZACJI PRZEZ RZĄD POLSKI ZALECEŃ KOMITETU EKSPERTÓW DS. EUROPEJSKIEJ KARTY JĘZYKÓW REGIONALNYCH LUB MNIEJSZOŚCIOWYCH W ODNIESIENIU DO ART. 8, 10, 11, 12, 13 i 14 KARTY.....	29
a) (i) udostępnić nauczanie przedszkolne w odpowiednich językach regionalnych lub mniejszościowych	311
b) (i) udostępnić szkolnictwo podstawowe w odpowiednich językach regionalnych lub mniejszościowych	35
c) (i) udostępnić szkolnictwo średnie w odpowiednich językach regionalnych lub mniejszościowych.....	38
d) (iii) uwzględnić w ramach szkolnictwa technicznego i zawodowego nauczanie odpowiednich języków regionalnych lub mniejszościowych jako integralną część programu nauczania	42
e) (ii) zapewnić możliwość studiowania tych języków jako przedmiotów w szkolnictwie na poziomie uniwersyteckim i wyższym	45
g) podjąć starania zmierzające do zapewnienia nauczania historii i kultury, której odpowiada dany język regionalny lub mniejszościowy.....	47
h) zapewnić nauczycielom podstawowe i dalsze szkolenie niezbędne do zrealizowania przyjętych przez Stronę punktów od a do g.....	49
i) ustanowić organ lub organy nadzorcze odpowiedzialne za monitorowanie podjętych środków postępu uzyskanego w dziedzinie wprowadzania lub rozwoju nauczania języków regionalnych lub mniejszościowych oraz za sporządzanie okresowych raportów na temat wysuniętych przez nie wniosków, które będą przekazywane do wiadomości publicznej	50
Art. 8 ust. 2. Jeśli chodzi o szkolnictwo i w odniesieniu do terytoriów innych niż te, na których języki regionalne lub mniejszościowe są tradycyjnie używane, Strony zobowiązują się, jeśli liczba użytkowników języka regionalnego lub mniejszościowego to uzasadnia, umożliwiać, zachęcać i zapewniać nauczanie w języku regionalnym lub mniejszościowym lub nauczanie tego języka na wszystkich odpowiednich poziomach nauczania.....	51
Art. 10 Władze administracyjne i służby publiczne	51
2. W odniesieniu do władz lokalnych i regionalnych, na których terytorium liczba mieszkańców będących użytkownikami języków regionalnych lub mniejszościowych jest taka, że uzasadnia środki wymienione poniżej, Strony zobowiązują się do dopuszczania lub zachęcania do:	51
b) możliwości składania przez użytkowników języków regionalnych lub mniejszościowych ustnych lub pisemnych wniosków w tych językach	51
g) używania lub przyjmowania, o ile będzie to konieczne, łącznie z nazwą w języku (językach) oficjalnym tradycyjnych i poprawnych form nazw miejscowych w językach regionalnych lub mniejszościowych.	56
5. Strony zobowiązują się do zezwolenia, na wniosek zainteresowanych, na używanie lub przybieranie nazwisk w językach regionalnych lub mniejszościowych.	61
Art. 11 Media.....	62
1. Strony zobowiązują się ze względu na użytkowników języków regionalnych lub mniejszościowych na terytoriach, na których mówi się tymi językami, w zależności od sytuacji każdego języka, w zakresie, w jakim władze publiczne posiadają bezpośrednie lub pośrednie kompetencje, uprawnienia lub w jakim odgrywają rolę w tej dziedzinie, i przy poszanowaniu zasady niezależności i autonomii mediów:	62
a) w stopniu, w jakim radio i telewizja pełnią misję służby publicznej:.....	62
(ii) że zachęcą do utworzenia lub ułatwią utworzenie co najmniej jednej stacji radiowej i jednego kanału telewizyjnego w językach regionalnych lub mniejszościowych, lub	62

(iii) że wydadzą odpowiedni przepis przewidujący, by nadawcy oferowali programy w językach regionalnych lub mniejszościowych,	62
b) (ii) że zachęcą do regularnego nadawania lub ułatwią regularne nadawanie programów radiowych w językach regionalnych lub mniejszościowych.....	70
c) (ii) że zachęcą do regularnego nadawania lub ułatwią regularne nadawanie programów telewizyjnych w językach regionalnych lub mniejszościowych	72
d) że zachęcą do produkcji i dystrybucji utworów dźwiękowych i audiowizualnych w językach regionalnych lub mniejszościowych lub ułatwią taką produkcję i dystrybucję.....	74
e) (i) że zachęcą do utworzenia lub ułatwią utworzenie lub utrzymanie co najmniej jednej gazety w językach regionalnych lub mniejszościowych	76
f) (ii) że zastosują istniejące środki pomocy finansowej także w odniesieniu do produkcji audiowizualnych w językach regionalnych lub mniejszościowych,	77
g) że będą wspierały szkolenie dziennikarzy i innych pracowników mediów posługujących się językami regionalnymi lub mniejszościowymi.	79
3. Strony zobowiązują się do zapewnienia, by interesy użytkowników języków regionalnych lub mniejszościowych były reprezentowane lub uwzględniane w takich organach, jakie mogą zostać ustanowione zgodnie z prawem, jednocześnie odpowiadając za zagwarantowanie wolności i pluralizmu mediów.	79
Art. 12 Działania kulturalne i obiekty kultury	81
1. W odniesieniu do działań i obiektów kulturalnych – a w szczególności bibliotek, bibliotek wideo, ośrodków kulturalnych, muzeów, archiwów, stowarzyszeń, teatrów i kin, jak również dzieł literackich i filmowych, powszechnych form ekspresji kulturalnej, festiwali i organizacji kulturalnych, włączając między innymi zastosowanie nowych technologii – Strony zobowiązują się, na terytoriach, na których takie języki są używane, i w stopniu, w jakim władze publiczne są kompetentne, posiadają prawo lub odgrywają rolę w tej dziedzinie:	82
a) popierać formy wyrazu i inicjatywy właściwe językom regionalnym lub mniejszościowym i promować różne formy dostępu do dzieł tworzonych w tych językach,	82
b) wspierać różne formy dostępu w innych językach do dzieł tworzonych w językach regionalnych lub mniejszościowych poprzez wspomaganie i rozwijanie działań w zakresie przekładu, dubbingu, postsynchronizacji i napisów dialogowych,.....	91
c) wspierać dostęp w językach regionalnych lub mniejszościowych do dzieł tworzonych w innych językach poprzez wspomaganie i rozwijanie działań w zakresie przekładu, dubbingu, postsynchronizacji i napisów dialogowych,	93
d) zapewniać, by organy odpowiedzialne za organizację i popieranie różnych rodzajów działań kulturalnych uwzględniały w odpowiednim wymiarze wykorzystanie znajomości i użytkownika regionalnych lub mniejszościowych języków i kultur w przedsięwzięciach, które są przez nie inicjowane lub którym udzielają one wsparcia,	95
e) promować rozwiązania zapewniające, aby organy odpowiedzialne za organizację i wspieranie różnych rodzajów działań kulturalnych miały do swojej dyspozycji pracowników posiadających pełną znajomość odpowiedniego języka regionalnego lub mniejszościowego, jak również języka (języków) pozostałej części ludności,	96
f) zachęcać do bezpośredniego udziału przedstawicieli użytkowników danego języka regionalnego lub mniejszościowego podczas tworzenia obiektów i planowania działań kulturalnych,.....	96
g) popierać lub ułatwiać tworzenie instytucji odpowiedzialnych za gromadzenie, przechowywanie kopii i prezentację lub publikację dzieł powstałych w językach regionalnych lub mniejszościowych,	97

2. W odniesieniu do terytoriów innych niż te, na których języki regionalne lub mniejszościowe są tradycyjnie używane, Strony zobowiązują się, jeśli liczba użytkowników języka regionalnego lub mniejszościowego to uzasadnia, zezwalać, popierać lub zapewniać odpowiednie działania i ośrodki kulturalne, zgodnie z ustępem poprzedzającym.....	100
3. Strony zobowiązują się do odpowiedniego uwzględnienia, w ramach polityki kulturalnej prowadzonej za granicą, języków regionalnych lub mniejszościowych i kultur, którym one odpowiadają	100
Art. 13 Życie gospodarcze i społeczne.....	101
1. W odniesieniu do działań gospodarczych i społecznych Strony zobowiązują się w całym kraju:	101
b) zabronić umieszczania w wewnętrznych przepisach przedsiębiorstw i dokumentach prywatnych jakichkolwiek klauzul wykluczających lub ograniczających stosowanie języków regionalnych lub mniejszościowych, przynajmniej pomiędzy użytkownikami tego samego języka,.....	101
c) sprzeciwiać się praktykom, których celem jest zniechęcanie do stosowania języków regionalnych lub mniejszościowych w związku z działaniami gospodarczymi lub społecznymi	101
d) ułatwiać lub popierać stosowanie języków regionalnych lub mniejszościowych innymi metodami niż te, które zostały wymienione w powyższych punktach.	102
2. W odniesieniu do działań gospodarczych i społecznych Strony zobowiązują się w stopniu, w jakim władze publiczne posiadają kompetencje, na terytorium, na którym są używane języki regionalne lub mniejszościowe, i w takiej mierze, w jakiej jest to racjonalnie możliwe:	102
b) w sektorach gospodarczych i społecznych, pozostających bezpośrednio pod ich kontrolą (sektor publiczny), zorganizować działania promujące używanie języków regionalnych lub mniejszościowych	102
Art. 14 Wymiana transgraniczna.....	103
Strony zobowiązują się:	103
a) do zastosowania istniejących umów dwustronnych lub wielostronnych, które wiążą je z państwami, w których ten sam język jest używany w identycznej lub podobnej formie, lub, o ile będzie to konieczne, do podjęcia starań o zawarcie takich umów, w taki sposób, aby sprzyjać kontaktom pomiędzy użytkownikami tego samego języka w zainteresowanych państwach na polu kultury, edukacji, informacji, szkolnictwa zawodowego i kształcenia ustawicznego,	103
b) dla korzyści języków regionalnych lub mniejszościowych, do ułatwiania lub popierania współpracy transgranicznej, w szczególności pomiędzy władzami regionalnymi lub lokalnymi, na których terytorium ten sam język jest używany w formie identycznej lub podobnej.	103
ZAKOŃCZENIE.....	104

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW:

Załącznik nr 1

Liczba broszur i ulotek przekazywanych do poszczególnych grup adresatów w kampanii promującej używanie języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego.

Załącznik nr 2

Tabele - Finansowanie mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym w roku 2014, 2015, 2016

Uwagi o charakterze ogólnym:

Obowiązek okresowego przedstawiania Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy przez państwa – strony *Europejskiej karty języków regionalnych i mniejszościowych* (zwanej dalej *Kartą*) cyklicznych raportów (w formie określonej przez Komitet Ministrów) o swojej polityce realizowanej zgodnie z Częścią II przedmiotowej *Karty* oraz środków podjętych w celu realizacji tych postanowień Części III, które zostały przez nie przyjęte, został określony w art. 15 *Karty*.

Art. 15 nakłada na Państwa-Strony *Karty* obowiązek przedstawienia pierwszego raportu w ciągu roku następującego po wejściu w życie w karty w odniesieniu do danej Strony, a kolejne raporty – w odstępach trzech lat po pierwszym raporcie.

Zgoda na dokonanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ratyfikacji *Karty* została wyrażona w ustawie z dnia 13 czerwca 2008 r. o ratyfikacji Europejskiej karty języków regionalnych lub mniejszościowych, sporządzonej w Strasburgu dnia 5 listopada 1992 r. (Dz. U. z 2008 r. Nr 144, poz. 898). W dniu 12 lutego 2009 r. *Karta* została ratyfikowana. Zgodnie z art. 19 ust. 2 *Karty* dokument wszedł w życie w stosunku do Polski z dniem 1 czerwca 2009 r.

Z uwagi na obowiązek wynikający z art. 15 Rzeczpospolita Polska w roku 2010 przedstawiła *I Raport dla Sekretarza Generalnego Rady Europy z realizacji przez Rzeczpospolitą Polską postanowień Europejskiej karty języków regionalnych i mniejszościowych*. Kolejny, *II Raport dla Sekretarza Generalnego Rady Europy z realizacji przez Rzeczpospolitą Polską postanowień Europejskiej karty języków regionalnych i mniejszościowych* został przedstawiony w dniu 2 lutego 2015 r. Został on poddany ocenie Komitetu Ekspertów ds. *Karty*, który w dniu 19 czerwca 2015 r. sporządził w trybie art. 16 *Karty* raport własny przedstawiony Komitetowi Ministrów Rady Europy, do którego rząd RP wniósł komentarze.

W dniu 1 grudnia 2015 r. Komitet Ministrów na posiedzeniu Delegatów Ministrów przyjął zalecenie CM/ RecChL(2015)6 w którym zwraca się, aby władze polskie wzięły pod uwagę wszystkie obserwacje i zalecenia Komitetu, a w szczególności:

1. Wzmocniły wysiłki w celu rozpowszechniania świadomości i tolerancji w Polsce jako całości wobec języków regionalnych bądź mniejszościowych oraz kultur, które reprezentują.
2. Umożliwiły edukację w językach białoruskim, niemieckim, kaszubskim, łemkowskim i ukraińskim, jako językach nauczania w przedszkolach, szkołach podstawowych i szkołach średnich.
3. Dostarczyły zaktualizowane podręczniki i inne materiały edukacyjne do nauki w języku regionalnym bądź mniejszościowym zgodnie z nową podstawą programową oraz umożliwiły podstawowe i dalsze szkolenia wystarczającej liczbie nauczycieli, którzy są w stanie uczyć w językach białoruskim, niemieckim, kaszubskim, łemkowskim i ukraińskim.
4. Powzięły środki, aby wesprzeć i zaferować transmisje we wszystkich językach regionalnych lub mniejszościowych.
5. Ponownie przemyślały kwestię dwudziestoprocentowego progu składania wniosków, w odniesieniu do zobowiązań w art. 10 oraz stworzyły legalną możliwość składania pisemnych i ustnych wniosków w języku regionalnym lub mniejszościowym także na szczeblu powiatów i województw.
6. Ustanowiły, w ścisłej współpracy z grupą zainteresowaną, usystematyzowaną politykę oraz powzięły środki, ułatwiające stosowanie *Karty* w odniesieniu do języków ormiańskiego, czeskiego, karaimskiego, romskiego, rosyjskiego, słowackiego, tatarskiego i jidysz.

Zauważyć należy, iż od czasu przedstawienia poprzedniego opracowania doszło do zmiany instytucji raportującej. Na podstawie Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 listopada 2015 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (Dz. U. 2015 poz. 1946) dokonano przekształcenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, polegającego m. in. na dodaniu do zakresu właściwości MSWiA komórek organizacyjnych dotychczasowego Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji, obsługującego sprawy działów administracja publiczna, a także wyznania religijne oraz mniejszości narodowe i etniczne. W związku z powyższym w zależności od okresu opisywanej aktywności (przed 15 listopada 2015 lub po 15 listopada 2015 r.) jako instytucja raportująca/minister właściwy do spraw wyznań oraz mniejszości narodowych i etnicznych wskazywany jest albo Minister Administracji i Cyfryzacji (do 15 listopada 2015 r.) albo Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji (po 15 listopada 2015 r.).

Niniejszym Raportem objęty jest okres *od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2016 r.* Prezentowane w nim informacje tylko w niektórych przypadkach zawierają dane sprzed dnia 1 stycznia 2014 r. lub dotyczą sytuacji po dniu 31 grudnia 2016 r. Mając na uwadze obowiązujące wytyczne, a także z uwagi na cykliczność opracowywanych raportów i wyraźną potrzebę umożliwienia jak najpełniejszego porównywania zawartych w nich informacji III Raport jest opracowywany w formie analogicznej do poprzedniego raportu.

Przywołane publikatory aktów prawnych odnoszą się do stanu z dnia 31 grudnia 2016 r.

Wstęp

Komitet Ekspertów ds. *Europejskiej karty języków regionalnych lub mniejszościowych* zwrócił uwagę, że wybór postanowień *Europejskiej karty języków regionalnych lub mniejszościowych*, które Rzeczpospolita Polska postanowiła stosować w odniesieniu do języków mniejszościowych oraz języka regionalnego jest wyborem ambitnym. Polska zobowiązała się bowiem do realizacji takich samych środków wobec wszystkich języków, przy czym tylko jedno państwo-sygnatariusz wybrało liczbę języków większą niż Polska. Większość państw zgłaszała po kilka języków, Polska wybrała ich 15.

Wynikało to z jednej strony z zapisanej w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP zasady równości wszystkich wobec prawa oraz prawa wszystkich do równego traktowania przez władze publiczne, a z drugiej strony było zgodne z postulatami użytkowników języków mniejszościowych oraz języka regionalnego, zgłoszonymi w trakcie konsultacji dokumentów ratyfikacyjnych Karty. Przyjmując *Europejską kartę języków regionalnych lub mniejszościowych* Polska dostrzegła w tym dokumencie Rady Europy niezwykle istotny instrument pozwalający wzmocnić stosowane wcześniej w naszym kraju rozwiązania mające na celu ochronę języków mniejszościowych i języka regionalnego.

Duża liczba występujących w Polsce języków mniejszościowych, przy niewielkiej liczebności ich użytkowników, powoduje, że głównym problemem w realizacji *Karty* jest praktyczne korzystanie z jej zapisów przez osoby mówiące w językach mniejszościowych. Polska stara się stwarzać jak najlepsze ku temu warunki (zarówno prawne, jak i praktyczne) oraz zachęcać do korzystania z obowiązujących przepisów i wykorzystywania stworzonych możliwości, problemem pozostaje jednak aktywność samych użytkowników i znalezienie metod, które zachęcałyby ich do powszechnego posługiwania się językami mniejszościowymi w różnych aspektach życia publicznego. *Europejska karta języków regionalnych lub mniejszościowych* jest znakomitym narzędziem służącym ochronie języków, z uwagi na wskazane wcześniej uwarunkowania dochodzenie do pełnej realizacji wszystkich jej postanowień musi jednak następować etapowo. Realizacja ta jest celem, do którego Polska dąży przyjmując praktyczne rozwiązania służące promocji wszystkich języków mniejszościowych i języka regionalnego. Mając powyższe na uwadze, rząd polski stale podejmuje działania zmierzające do zwiększenia obecności języków mniejszościowych oraz języka regionalnego w przestrzeni publicznej.

W dniu 14 marca 2014 r. Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji zorganizowało spotkanie poświęcone opracowaniu *II Raportu z realizacji przez Polskę postanowień Europejskiej karty języków regionalnych lub mniejszościowych*, w którym uczestniczyli przedstawiciele administracji rządowej i samorządowej: Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji, Ministerstwa Edukacji Narodowej, Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego oraz Wojewody Podlaskiego.

Jednocześnie podejmowane są działania mające na celu wdrożenie zaleceń Komitetu Ekspertów oraz rekomendacji Komitetu Ministrów Rady Europy o charakterze legislacyjnym, czego przykładem może być wydawane corocznie rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego. Efektem podjętych działań jest systematyczny wzrost łącznej kwoty subwencji na edukację uczniów wywodzących się z mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, czego szczegółową ilustracją jest poniższa tabela:

Rok	Kwota rocznej subwencji oświatowej w złotych
Rok 2010	197 470 927
Rok 2011	226 185 997

Rok 2012	270 557 548
Rok 2013	280 376 886
Rok 2014	296 684 463
Rok 2015	326 010 879
Rok 2016	356 784 343

Podjęmowane są także działania służące promowaniu świadomości wobec języków mniejszościowych oraz języka regionalnego w społeczeństwie polskim, a także zachęcaniu użytkowników języków mniejszościowych oraz języka regionalnego do pełniejszego korzystania z przysługujących im praw. Przykładem takich działań jest przeprowadzona w roku 2014 kampania promująca używanie języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego, informująca władze samorządowe o zobowiązaniach wynikających z *Karty*, promująca wśród nauczycieli nauczanie o ww. językach, zachęcająca rodziców dzieci należących do mniejszości oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym do korzystania z możliwości nauczania języków lub w językach ojczystych, ukazująca możliwości używania wspomnianych języków jako języków pomocniczych przed urzędami oraz promująca dodatkowe nazwy miejscowości, nazwy fizjograficzne i nazwy ulic w tych językach, a także używanie języków mniejszościowych oraz języka regionalnego w życiu gospodarczym i społecznym.

1. Liczebność osób posługujących się językami mniejszościowymi oraz językiem regionalnym według Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

Dane przywołane w niniejszym raporcie pochodzą z przeprowadzonego w roku 2011 Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań, który był pierwszym spisem realizowanym od czasu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej (dane zachowują aktualność do momentu opublikowania wyników kolejnego spisu powszechnego, którego realizacja została zaplanowana na rok 2021.)

Tematyka spisu, jego zakres, forma, tryb, granice obowiązków statystycznych i dobrowolności udziału w badaniach zostały określone w ustawie z dnia 4 marca 2010 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2011 r. (Dz. U. z 2010 r. Nr 47, poz. 277) oraz aktach wykonawczych do ustawy, a także w rozporządzeniu (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 763/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań (Dz. U. UE. L. z dnia 13.08.2008 r. Nr 218). W 2011 r. została zastosowana mieszana metoda przeprowadzania spisu, polegająca na połączeniu danych z rejestrów i systemów informacyjnych z danymi pozyskiwanymi w bezpośrednich badaniach statystycznych. W spisie ludności w 2011 r. po raz pierwszy w historii polskich spisów powszechnych umożliwiono mieszkańcom Polski wyrażanie złożonych tożsamości narодно-etnicznych, poprzez zadanie osobom spisywanym dwóch pytań o przynależność narодно-etniczną. W ramach spisu w 2011 r. zostało także przeprowadzone badanie języka używanego najczęściej w kontaktach domowych (respondenci mieli możliwość wymienienia dwóch języków niepolskich, niezależnie od tego, czy były one używane z językiem polskim, czy też nie). Warto podkreślić, że poza pytaniem o język używany w codziennych kontaktach domowych z osobami najbliższymi zadawano respondentom również pytanie o język ojczysty, czyli język którego nauczyli się jako pierwszego we wczesnym dzieciństwie, np. od matki.

Polskę zamieszkuje przedstawiciele 13 mniejszości narodowych i etnicznych, których liczebność wynosi 286.192 osoby. Stanowi to około 0,75 % wszystkich mieszkańców Polski. Ponadto, 301.805 osób zamieszkujących terytorium RP zadeklarowało używanie w domu języków mniejszościowych lub języka regionalnego. Liczebność osób posługujących się w kontaktach domowych językami mniejszościowymi oraz językiem regionalnym przedstawia się następująco:

Język mniejszościowy/ regionalny	Liczba osób deklarujących posługiwanie się danym językiem w domu
białoruski	26.448
czeski	1.451
karaimski	1-50*
litewski	5.303
łemkowski	6.279
niemiecki	96.461
ormiański	1.847
romski	14.468
rosyjski	19.805
słowacki	765
tatarski	1-50*
ukraiński	24.539
hebrajski	321

jidysz	90
kaszubski	108.140

**Ze względu na brak możliwości wystarczająco precyzyjnego oszacowania liczebności dane zostały podane w postaci przedziałowej. Źródło: Główny Urząd Statystyczny (GUS). Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011 r.*

Liczebność osób wskazujących języki mniejszościowe oraz język regionalny jako języki ojczyste przedstawia się następująco:

Język mniejszościowy/ regionalny	Liczba osób wskazujących dany język jako język ojczysty
białoruski	17.480
czeski	890
karaimski	1-50*
litewski	5.408
łemkowski	4.454
niemiecki	58.170
ormiański	2.115
romski	8.612
rosyjski	17.048
słowacki	648
tatarski	1-50*
ukraiński	28.172
hebrajski	92
jidysz	1-50*
kaszubski	13.799

**Ze względu na brak możliwości wystarczająco precyzyjnego oszacowania liczebności dane zostały podane w postaci przedziałowej. Źródło: Główny Urząd Statystyczny (GUS). Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011 r.*

2. Informacje na temat podjętych przez rząd polski środków mających na celu realizację zaleceń Komitetu Ministrów Rady Europy, przyjętych w dniu 1 grudnia 2015 r. - zalecenie CM/RecChL(2015)6

Rząd Polski podjął szereg działań mających na celu wdrożenie zaleceń Komitetu Ministrów dotyczących realizacji przez Polskę postanowień *Europejskiej karty języków regionalnych lub mniejszościowych*, które obejmowały prace legislacyjne, działania służące promowaniu świadomości wobec języków mniejszościowych oraz języka regionalnego w polskim społeczeństwie, a także prowadzenie dialogu z osobami posługującymi się językami mniejszościowymi oraz językiem regionalnym zmierzającego do usprawnienia realizacji praw językowych.

Ad. 1. Zalecenie, aby władze polskie wzmocniły wysiłki w celu rozpowszechniania świadomości tolerancji w Polsce jako całości wobec języków regionalnych bądź mniejszościowych oraz kultur, które reprezentują.

Promowanie świadomości oraz tolerancji w polskim społeczeństwie wobec języków mniejszościowych oraz języka regionalnego, a także reprezentowanych przez nie kultur odbywa się głównie poprzez edukację dzieci i młodzieży. Przekazywanie ogółowi uczniów w polskich szkołach publicznych wiedzy na temat języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego, historii, kultury i tradycji mniejszości wynika z realizacji obowiązkowych celów i treści nauczania określonych w rozporządzeniu *Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół* (Dz. U. poz. 977 z późn. zm.). Wskazane powyżej treści nauczania zostały uwzględnione w podstawie programowej na każdym etapie edukacyjnym, począwszy od wychowania przedszkolnego. Edukacja o językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz języku regionalnym, historii, kulturze i tradycjach mniejszości realizowana w szkołach publicznych przebiega w różnych formach. O sposobie realizacji treści nauczania określonych w podstawie programowej decyduje nauczyciel, uwzględniając uwarunkowania lokalne oraz potrzeby edukacyjne uczniów. W realizacji programu nauczania nauczyciel ma również prawo do swobodnego stosowania metod nauczania oraz wyboru pomocy naukowych, a także podręcznika spośród podręczników dopuszczonych do użytku szkolnego. Edukacji realizowanej podczas zajęć edukacyjnych w oparciu o treści i zalecenia podstawy programowej, towarzyszą różne formy wspomagające szkołę w przekazywaniu wspomnianych treści, zależą one od uwarunkowań regionalnych i lokalnych oraz wielkości i różnorodności grup językowych zamieszkujących dany obszar. Szczegółowe informacje na temat edukacji o językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz języku regionalnym, ich historii i kulturze zostały przedstawione w części *III Raportu* dotyczącej realizacji postanowień art. 8 Karty (edukacja).

W 2014 r. w ramach działań Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji przeprowadzono kampanię promującą używanie języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego¹. Celem kampanii było zwiększenie obecności języków mniejszościowych i języka kaszubskiego w szkole, w miejscu zamieszkania, w życiu gospodarczym i społecznym. Głównymi adresatami kampanii byli użytkownicy języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka kaszubskiego. Kampania miała na celu udzielenie mniejszościom wsparcia w korzystaniu z przysługujących im praw do używania

¹ <http://mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl/mne/prawo/europejska-karta-jezyk/uzywanie-jezykow-mniejs/8090,Wiecej-jezykow-mniejszosci-narodowych-i-etnicznych-kampania-promocyjna.html> oraz: <http://mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl/mne/prawo/europejska-karta-jezyk/kampania-promujaca-jezy>

swoich języków ojczystych w życiu prywatnym i publicznym (w tym w sferze gospodarczej i społecznej), kształcenia dzieci w tych językach, korzystania z przepisów dotyczących języka pomocniczego oraz używania dodatkowych nazw miejscowości i obiektów fizjograficznych w językach mniejszości i w języku kaszubskim. Ministerstwo przekazało także wiedzę na temat tych języków mieszkańcom Polski.

Kampania związana była z promowaniem informacji o *Europejskiej karcie języków regionalnych lub mniejszościowych*, którą Polska ratyfikowała 12 lutego 2009 r. Do kampanii zostały włączone zarówno samorządy, jak i organizacje mniejszości narodowych i etnicznych oraz szkoły, kuratoria, a także przedstawiciele pracodawców.

Materiały przygotowane w ramach kampanii promującej używanie języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego przekazane zostały do 4 226 podmiotów, w tym: 244 gmin, 41 powiatów, 2 312 liceów ogólnokształcących, 1 311 placówek, w których nauczane są języki mniejszości narodowych i etnicznych oraz język regionalny (w tym 259 przedszkoli), 16 kuratoriów, 43 placówek doskonalenia nauczycieli, 239 organizacji mniejszości narodowych i etnicznych, 4 organizacji pracodawców oraz 16 pełnomocników wojewodów do spraw mniejszości narodowych i etnicznych. Na kampanię zostało przeznaczonych 158 480,58 zł.

Kampania została podzielona na kilka działań, uwzględniających zróżnicowanie odbiorców:

1. kampanię informującą samorządowców o zobowiązaniach wynikających z *Europejskiej karty języków regionalnych lub mniejszościowych* (kampania polegała na wydaniu i dystrybucji broszur skierowanych do gmin i powiatów, w których zostali oni poinformowani o zobowiązaniach wynikających z *Karty* i zapoznani z korzyściami wynikającymi z nauczania języków mniejszościowych i języka regionalnego oraz używania języków pomocniczych i dodatkowych nazw – wydrukowano 6 000 egzemplarzy broszur);
2. kampanię skierowaną do nauczycieli, promującą nauczanie o językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (kampania polegała na wydaniu i dystrybucji konspektu lekcji dla nauczycieli – wydrukowano 2 500 egzemplarzy konspektów);
3. opracowanie strony internetowej promującej znajomość języków regionalnych i wiedzę o nich - www.jezyki-mniejszosci.pl;
4. kampanię zachęcającą rodziców dzieci należących do mniejszości i społeczności kaszubskiej do korzystania z możliwości nauczania języków lub w językach ojczystych (kampania polegała na wydaniu i dystrybucji ulotek skierowanych do rodziców – wydrukowano w sumie 150 000 egzemplarzy ulotek w 15 językach);
5. kampanię ukazującą możliwości używania języków mniejszościowych i języka regionalnego jako języków pomocniczych przed urzędami oraz promującą dodatkowe nazwy miejscowości, nazwy fizjograficzne i nazwy ulic (kampania polegała na wydaniu i dystrybucji broszur skierowanych do mniejszości białoruskiej, litewskiej, łemkowskiej, niemieckiej, ukraińskiej i Kaszubów – wydrukowano 6 000 egzemplarzy broszur);
6. kampanię promującą używanie języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego w życiu gospodarczym i społecznym (kampania polegała na wydaniu i dystrybucji ulotki skierowanej do pracodawców – wydrukowano 6 000 egzemplarzy ulotek).

Poprzez kampanię Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji osiągnęło m. in. następujące cele:

- 1) poprawę wiedzy samorządowców na temat:
 - praw językowych mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności kaszubskiej,
 - zobowiązań samorządów wynikających z *Karty*,
 - korzyści wynikających z nauczania języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego;
- 2) poprawę wiedzy ogółu społeczeństwa na temat języków mniejszościowych i języka regionalnego;
- 3) poprawę wiedzy pracodawców na temat prawa do używania języków mniejszościowych i języka regionalnego w życiu gospodarczym i społecznym;
- 4) zwiększenie obecności języków mniejszościowych i języka regionalnego w życiu społecznym i gospodarczym Polski.

Podsumowanie kampanii w podziale na poszczególne województwa opublikowano na stronie internetowej: <http://mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl/mne/prawo/europejska-karta-jezyk/kampania-promujaca-jezy/9067,Sprawozdania-Pelnomocnikow-Wojewodow-do-spraw-mniejszosci-narodowych-i-etnicznych.html>

Ad. 2. Zalecenie, aby władze polskie umożliwiły edukację w językach białoruskim, niemieckim, kaszubskim, łemkowskim i ukraińskim, jako językach nauczania w przedszkolach, szkołach podstawowych i szkołach średnich

Przepisy oświatowe w Polsce zapewniają użytkownikom języków mniejszościowych oraz języka regionalnego możliwość podtrzymywania ich tożsamości językowej i kulturowej, oferując wybór jednej z kilku możliwości nauczania języków i w językach mniejszości oraz języku regionalnym na poziomie wychowania przedszkolnego i nauczania szkolnego na wszystkich poziomach edukacyjnych. Jednocześnie, z budżetu państwa przekazywane są środki finansowe na wsparcie języków mniejszościowych oraz języka regionalnego. Są to dodatkowe środki przekazywane w ramach części oświatowej subwencji ogólnej, środki na finansowanie wydania podręczników i książek pomocniczych oraz dotacje celowe na zadania zlecone, w tym publikacje metodyczne.

Rząd polski podjął ponadto działania mające na celu zwiększenie zainteresowania ofertą edukacyjną ze strony użytkowników języków mniejszościowych oraz języka regionalnego. Do działań tych należy zaliczyć wprowadzenie od roku 2013 zmian w sposobie naliczania części oświatowej subwencji ogólnej, promujących nauczanie w językach mniejszościowych oraz języku regionalnym. Z uwagi na zwiększone koszty prowadzenia szkół organizujących naukę wymienionych wyżej języków, został wprowadzony dodatkowy współczynnik, tzw. waga P12, zwiększająca wysokość środków finansowych przekazywanych jednostkom samorządu terytorialnego w ramach części oświatowej subwencji ogólnej. Szczegółowe informacje na temat zmian algorytmu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego zostały przedstawione w części III *Raportu* dotyczącej realizacji postanowień art. 8 *Karty* (edukacja).

Ponadto, jednym z celów przygotowanej przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji kampanii² promującej używanie języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka

² Dane liczbowe dotyczące kampanii zostały przedstawione w załączniku nr 1 do III Raportu pn. *Liczba broszur*

regionalnego był wzrost liczby dzieci uczących się języków i w językach mniejszości oraz języku regionalnym, który realizowany jest poprzez kampanię skierowaną do rodziców dzieci należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, zachęcającą do korzystania z możliwości nauczania języków lub w językach mniejszościowych oraz języku regionalnym. Kampania polegała na opracowaniu, wydaniu i dystrybucji ulotki, która została przekazana do organizacji skupiających użytkowników języków mniejszościowych oraz języka regionalnego, gmin, powiatów, pełnomocników wojewodów do spraw mniejszości narodowych i etnicznych, szkół, w których nauczane są wymienione wyżej języki, wojewódzkich kuratoriów oświaty oraz placówek doskonalenia nauczycieli. Szczegółowe informacje dotyczące treści ulotki zostały przedstawione w części III *Raportu*, dotyczącej realizacji postanowień art. 8 *Karty* (edukacja).

Jednocześnie należy wskazać, że Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji wspierało inicjatywy organizacji skupiających użytkowników języków mniejszościowych oraz języka regionalnego, mające na celu zwiększenie liczby dzieci uczących się w wymienionych wyżej językach. Jako przykład można wskazać przekazanie z budżetu państwa w 2014 r. środków finansowych Domowi Współpracy Polsko-Niemieckiej z siedzibą w Gliwicach na realizację zadania: *Spotkania eksperckie wraz z działalnością Punktu Doradczego w zakresie polsko-niemieckiej dwujęzyczności*. W ramach realizacji zadania zorganizowano cykl spotkań promujących wśród rodziców korzyści płynące z modelu kształcenia dwujęzycznego zamiast nauczania języka niemieckiego wyłącznie jako przedmiotu dodatkowego. Ponadto, prowadzono całoroczny punkt doradczy zajmujący się wspomnianą problematyką.

Ad. 3. Zalecenie, aby władze polskie dostarczyły zaktualizowane podręczniki i inne materiały edukacyjne do nauki w języku regionalnym bądź mniejszościowym zgodnie z nową podstawą programową oraz umożliwiły podstawowe i dalsze szkolenia wystarczającej liczbie nauczycieli, którzy są w stanie uczyć w językach białoruskim, niemieckim, kaszubskim, łemkowskim i ukraińskim

Zgodnie z § 9 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 listopada 2007 r. *w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym* (Dz. U. z 2014 r. poz. 263), nauczanie języka mniejszości, języka regionalnego, własnej historii i kultury oraz geografii państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa, odbywa się na podstawie programów nauczania dopuszczonych do użytku w szkole przez dyrektora szkoły oraz podręczników dopuszczonych do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, zgodnie z przepisami w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników. Zgodnie z art. 22aa ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2016 r. poz. 1943) nauczyciel może zdecydować o realizacji programu nauczania:

- 1) z zastosowaniem podręcznika, materiału edukacyjnego lub materiału ćwiczeniowego lub
- 2) bez zastosowania podręcznika, materiału edukacyjnego lub materiału ćwiczeniowego.

i ulotek przekazywanych do poszczególnych grup adresatów w kampanii promującej używanie języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego.

Wyboru podręcznika lub materiału edukacyjnego zastępującego podręcznik i materiałów ćwiczeniowych dokonuje zespół nauczycieli prowadzących nauczanie danych zajęć edukacyjnych. W przypadku uczniów objętych kształceniem w zakresie niezbędnym do podtrzymywania poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej, zespół nauczycieli uczących języka mniejszości może przedstawić dyrektorowi szkoły propozycję więcej niż jednego podręcznika lub materiału edukacyjnego.

Ustawa o systemie oświaty w art. 13 ust. 4-7 stanowi, że:

- w pracy dydaktyczno-wychowawczej szkoły publiczne zapewniają podtrzymywanie kultury i tradycji regionalnej,
- podręczniki szkolne i książki pomocnicze do kształcenia uczniów w zakresie niezbędnym do podtrzymywania poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej mogą być dofinansowywane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw oświaty i wychowania;
- minister właściwy do spraw oświaty i wychowania podejmie działania w celu zapewnienia możliwości kształcenia nauczycieli oraz dostępu do podręczników na potrzeby szkół i placówek publicznych prowadzących działania na rzecz podtrzymywania poczucia tożsamości narodowej, etnicznej, językowej;
- minister właściwy do spraw oświaty i wychowania podejmie działania w celu popularyzacji wiedzy o historii, kulturze, języku i o tradycjach religijnych mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym (kaszubskim).

W okresie sprawozdawczym nauczanie w zakresie języków mniejszości narodowych lub etnicznych oraz języka regionalnego – języka kaszubskiego było prowadzone zgodnie z podstawą programową uregulowaną w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. *w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół*³.

Zgodnie z preambułą podstawy programowej celem wychowania przedszkolnego jest m.in. podtrzymywanie i rozwijanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej – przygotowanie dzieci do posługiwania się językiem mniejszości narodowej lub etnicznej lub językiem regionalnym poprzez rozbudzenie ich świadomości narodowej, etnicznej i językowej oraz budowanie pozytywnej motywacji do nauki języka mniejszości narodowej lub etnicznej lub języka regionalnego na dalszych etapach edukacyjnych.

W klasach I-III szkoły podstawowej (I etap edukacyjny) uczniowie realizowali treści nauczania obszarów „Język mniejszości narodowej lub etnicznej” oraz „Język regionalny – język kaszubski”.

W klasach IV-VI szkoły podstawowej (II etap edukacyjny) w gimnazjum i szkołach ponadgimnazjalnych (III i IV etap edukacyjny) uczniowie mogli uczestniczyć w zajęciach „Język regionalny – język kaszubski” oraz „Język mniejszości narodowej lub etnicznej”.

Podstawa programowa przedmiotu „Język mniejszości narodowej lub etnicznej” definiuje następujące cele kształcenia:

- 1) świadomość własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego,
- 2) odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji,

³ Dz. U. z 2012 r. poz. 977, Dz. U. z 2014 r. poz. 803 oraz Dz. U. z 2016 r. poz. 895

- 3) tworzenie wypowiedzi.
- 4) analiza i interpretacja tekstów kultury.

Cele kształcenia przewidziane w podstawie programowej dla przedmiotu język regionalny – język kaszubski oraz język mniejszości narodowej lub etnicznej to:

- 1) znajomość kultury materialnej i duchowej Kaszub,
- 2) odbiór wypowiedzi w języku kaszubskim i wykorzystanie zawartych w nich informacji pod kierunkiem nauczyciela; rozumienie prostych wypowiedzi ustnych i pisemnych o nieskomplikowanej tematyce,
- 3) tworzenie prostych wypowiedzi w języku kaszubskim; posługiwanie się podstawowym zasobem środków językowych,
- 4) przetwarzanie tekstu ustnie lub pisemnie pod kierunkiem nauczyciela,
- 5) analiza i interpretacja prostych tekstów kultury, wygłaszanie z pamięci tekstów kaszubskich.

Treści nauczania ustalone w podstawach programowych ww. przedmiotów dla poszczególnych etapów edukacyjnych zostały zdefiniowane odpowiednio do wieku, możliwości i potrzeb edukacyjnych uczniów.

W okresie sprawozdawczym działania na rzecz podtrzymywania poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów, a w szczególności nauka języka oraz własnej historii i kultury prowadzone były na wszystkich etapach edukacji, tj. w przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjach, liceach ogólnokształcących oraz w szkołach zawodowych i szkołach muzycznych.

Wykaz podręczników i książek pomocniczych objętych finansowaniem jest ustalany corocznie po przedstawieniu ofert przez wydawnictwa, w nakładach zgodnych z zapotrzebowaniem zgłoszonym przez dyrektorów szkół, w których odbywa się nauczanie języka mniejszości narodowej, etnicznej lub języka regionalnego, potwierdzonych przez kuratorów oświaty, z uwzględnieniem możliwości finansowych ministerstwa.

Od 2010 r. wersje elektroniczne poszczególnych podręczników i książek pomocniczych (jak np. tablice poglądowe, filmy, poradniki metodyczne, zeszyty ćwiczeń, słowniczki przedmiotowe), sfinansowanych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, za zgodą wydawców, są zamieszczane na portalu edukacyjnym *Scholaris*⁴, dzięki czemu nauczyciele i uczniowie mogą z nich korzystać, poza podręcznikami w wersji tradycyjnej. Nauczanie pozostałych przedmiotów kształcenia ogólnego w szkołach z wykładowym językiem mniejszości lub w szkołach, w których zajęcia edukacyjne są prowadzone w dwóch językach (polskim oraz języku mniejszości lub języku regionalnym), jest realizowane zgodnie z obowiązującą podstawą programową, przy wykorzystaniu podręczników dopuszczonych do użytku szkolnego i wpisanych do wykazu podręczników przeznaczonych do kształcenia ogólnego oraz książek pomocniczych.

Nauczyciele prowadzący nauczanie języka regionalnego lub języka mniejszości narodowej lub etnicznej mogą uczestniczyć w różnych formach doskonalenia zawodowego, jakie przygotowują dla nich specjaliści (dydaktycy, metodycy, doradcy) z wojewódzkich ośrodków doskonalenia nauczycieli. Szczegółowe informacje dotyczące systemu doskonalenia nauczycieli zostały przedstawione w części III Raportu dotyczącej realizacji postanowień art. 8 *Karty* (Edukacja).

⁴ <http://www.scholaris.pl/>

Ponadto, wspomniana oferta szkoleniowa uzupełniana jest szkoleniami organizowanymi przez organizacje skupiające użytkowników języków mniejszościowych oraz języka regionalnego, czego przykładem jest działająca w strukturze Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego Akademia Kształcenia Zawodowego, która organizuje kursy doskonalące dla nauczycieli, służące nabyciu lub doskonaleniu znajomości języka kaszubskiego. Kurs przygotowuje nauczycieli do uczestnictwa w Podyplomowych Studiach Kwalifikacyjnych Pedagogiczno-Metodycznych w zakresie nauczania języka kaszubskiego oraz do egzaminu nadającego uprawnienia do nauczania języka kaszubskiego w szkołach i przedszkolach. Akademia organizuje także kurs pn. *Programy własne nauczania języka kaszubskiego*, którego celem jest nabycie umiejętności pisania programów własnych na potrzeby nauczania języka kaszubskiego w przedszkolach i szkołach.

W okresie objętym raportem kontynuowany był Program NIWKI, oferujący szkolenia wspierające doskonalenie warsztatu nauczycieli języka niemieckiego.

Informacje dotyczące liczby uczniów uczących się w szkołach wspomnianych języków w roku szkolnym 2014/2015 (według stanu na dzień 30 września 2014 r.), roku szkolnym 2015/2016 (według stanu na dzień 30 września 2015 r.) oraz w roku szkolnym 2016/2017 (według stanu z dnia 30 września 2016 r.) zostały przedstawione w tabeli poniżej:

Język	Rok szkolny 2014/2015	Rok szkolny 2015/2016	Rok szkolny 2016/2017
białoruski	3010	3072	2862
czeski	0	0	0
karaimski	0	0	0
litewski	648	622	600
łemkowski	280	333	290
niemiecki	45543	51198	52914
ormiański	76	86	75
romski	5	2	2
rosyjski	0	59	68
słowacki	190	219	258
tatarski	0	0	0
ukraiński	2934	3136	3108
jidysz	0	0	0
hebrajski	418	427	435
kaszubski	19527	20323	20690
łącznie	72631	79477	81302

Ad. 4. (Zalecenie, aby władze polskie powzięły środki, aby wesprzeć i zaoferować transmisje we wszystkich językach regionalnych lub mniejszościowych)

Obecność programów nadawanych w językach mniejszościowych oraz w języku regionalnym jest postrzegana przez państwo polskie jako ważny element misji społecznej mediów publicznych. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji prowadzi stały dialog z przedstawicielami osób posługujących się językami mniejszościowymi oraz językiem regionalnym i podejmuje działania mające na celu realizację

zgłaszanych postulatów, wniosków w zakresie uwzględniania potrzeb użytkowników wymienionych wyżej języków.

W wyniku nowelizacji w 2010 r. ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. *o radiofonii i telewizji* (Dz. U. z 2016 r. poz. 639) powstał nowy mechanizm planowania i rozliczania misji publicznej, który powinien przyczynić się do poprawy oferty programów nadawanych w językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz w języku regionalnym. Zakłada on, że środki publiczne mają być przydzielane na konkretne zadania służące realizacji zadań misyjnych. Zgodnie z brzmieniem art. 21 ust. 3 i ust. 4 *ustawy o radiofonii i telewizji*, jednostki publicznej radiofonii i telewizji opracowują corocznie, w porozumieniu z Krajową Radą Radiofonii i Telewizji, plany finansowo-programowe przedsięwzięć w zakresie realizacji zadań wymagających finansowania ze środków publicznych, w tym także zadań uwzględniających potrzeby mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, w tym emitowanie programów informacyjnych w językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz języku regionalnym (zgodnie z art. 21 ust. 1a pkt 8a przywołanej wyżej ustawy).

Ad. 5. (Zalecenie, aby władze polskie ponownie przemyślały kwestię dwudziestoprocentowego progu składania wniosków, w odniesieniu do zobowiązań w art. 10 oraz stworzyły legalną możliwość składania pisemnych i ustnych wniosków w języku regionalnym lub mniejszościowym także na szczeblu powiatów i województw.)

Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji uczestniczyło w działaniach mających na celu obniżenie progów, przy których możliwe jest wprowadzenie języków pomocniczych oraz dodatkowych nazw miejscowości z 20 % do 10 % osób należących do mniejszości narodowych i etnicznych zamieszkujących jednostkę podziału terytorialnego, a także rozszerzenia na powiaty możliwości wprowadzenia języków pomocniczych. Powołana zgodnie z ustaleniami XLIII posiedzenia Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych grupa robocza, przygotowała projekt ustawy o zmianie ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym oraz niektórych innych ustaw, który został zatwierdzony podczas XLIV posiedzenia Komisji, w dniu 28 maja 2014 r. Wspomniany projekt został złożony przez grupę posłów na ręce Marszałka Sejmu. Projektowana regulacja przewidywała rozszerzenie na powiaty możliwości posługiwania się językami mniejszości narodowych i etnicznych oraz językiem regionalnym jako językami pomocniczymi. Dzięki temu rozwiązaniu miała się pojawić możliwość posługiwania się językiem pomocniczym nie tylko w urzędach gminy i podległych im jednostkach, ale także w urzędach powiatowych i jednostkach podległych. Ponadto, projektowana zmiana przewidywała obniżenie z 20 % do 10 % progu, przy którym języki mniejszości narodowych i etnicznych oraz język regionalny mogły być używane jako języki pomocnicze. Konsekwencją planowanej wówczas zmiany miało być zwiększenie z 51 do 94 liczby gmin, w których jako język pomocniczy będą mogły być używane języki: białoruski (zwiększenie o 6 gmin), litewski (zwiększenie o 1 gminę), kaszubski (zwiększenie o 7 gmin) i niemiecki (zwiększenie o 20 gmin) oraz stworzenie możliwości używania jako języka pomocniczego języków: łemkowskiego (w 1 gminie) i ukraińskiego (w 8 gminach). Jednocześnie projektowana regulacja przewidywała obniżenie z 20 % do 10 % progu, przy którym bez konieczności przeprowadzania konsultacji możliwe jest wprowadzenie dodatkowych nazw miejscowości i obiektów fizjograficznych w językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz w języku regionalnym. Konsekwencją wprowadzonej zmiany miało być zwiększenie liczby gmin, w których możliwe będzie ustalenie dodatkowych nazw bez konieczności przeprowadzania konsultacji

w językach: białoruskim, litewskim, kaszubskim i niemieckim oraz stworzenie możliwości ustalenia nazw dodatkowych bez konieczności przeprowadzania konsultacji w językach: łemkowskim i ukraińskim. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej odmówił podpisania ustawy w przedstawionym kształcie kierując do Sejmu RP wniosek o jej ponowne rozpatrzenie (Druk Sejmu VII Kadencji nr 3999 z dnia 26 października 2015 r.).

Ad. 6. Zalecenie, aby władze polskie ustanowiły, w ścisłej współpracy z grupą zainteresowaną, usystematyzowaną politykę oraz powzięły środki ułatwiające stosowanie Karty w odniesieniu do języków ormiańskiego, czeskiego, karaimskiego, romskiego, rosyjskiego, słowackiego, tatarskiego i jidysz.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji prowadzi stałe konsultacje ze środowiskami użytkowników języka regionalnego i języków mniejszościowych na forum Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych, mające na celu poprawę stopnia wdrażania postanowień *Karty*. Ponadto, efektem współpracy administracji rządowej i samorządowej z osobami posługującymi się językiem ukraińskim oraz językiem białoruskim było opracowanie w 2011 r. *Strategii rozwoju oświaty mniejszości ukraińskiej w Polsce* oraz opracowanie w 2014 r. *Strategii rozwoju oświaty mniejszości białoruskiej w Polsce*; opracowanych po przyjęciu w roku 2001 *Strategii rozwoju oświaty mniejszości litewskiej* oraz przyjętej w roku 2007 *Strategii rozwoju oświaty mniejszości niemieckiej*. Szczegółowe informacje dotyczące strategii językowych zostały przedstawione w części II *Raportu*, dotyczącej realizacji postanowień art. 7 *Karty* (Cele i zasady). Państwo polskie zobowiązało się do realizacji takich samych środków wobec wszystkich języków mniejszościowych oraz języka regionalnego.

Ad. 23.

Język hebrajski spełnia kryteria zawarte w art. 1a *Europejskiej karty języków regionalnych lub mniejszościowych*. Jest jednym z języków tradycyjnie używanych przez obywateli polskich należących do mniejszości żydowskiej. W spisach ludności przeprowadzonych po odzyskaniu niepodległości przez Polskę w 1918 r. (w dniu 30 września 1921 r. i dniu 9 grudnia 1931 r.) język hebrajski był wymieniany przez respondentów jako jeden z języków ojczystych używanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, np. w trakcie drugiego powszechnego spisu ludności język hebrajski jako język ojczysty zadeklarowało 243.539 osób. W trakcie ostatniego spisu w 2011 r. 321 respondentów z mniejszości żydowskiej zadeklarowało się jako domowi użytkownicy jęz. hebrajskiego⁶, a język hebrajski jest nauczany na szczeblu przedszkola, szkoły podstawowej oraz gimnazjum – patrz dane szczegółowe w części dot. oświaty.

Ad. 24 - 25

Stanowisko rządu polskiego w sprawie dialektu śląskiego języka polskiego potwierdziła w opinii z dnia 20 maja 2011 r. Rada Języka Polskiego przy Polskiej Akademii Nauk, będąca zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 7 października 1999 r. *o języku polskim* (Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 244, z późn. zm.), instytucją opiniodawczo-doradczą w sprawach używania języka polskiego. Pismem z dnia 30 marca 2012 r. (druk nr 567) grupa posłów złożyła na ręce Marszałek Sejmu RP, Pani Ewy Kopacz, poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, a także niektórych innych ustaw. Projekt zakładał m.in. nadanie dialektowi śląskiemu języka polskiego statusu języka regionalnego. W dniu 11 lipca 2012 r. projekt skierowano do I czytania w Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu RP. W dniu 30 sierpnia 2012 r. odbyło się I czytanie projektu przed Komisją. Na posiedzeniu w dniu 4 grudnia 2012 r. Rada Ministrów rozpatrywała Projekt stanowiska Rządu wobec poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, a także niektórych innych ustaw (druk nr 567) (RM-140-89-12). W wyniku obrad Rada Ministrów postanowiła o niezajmowaniu stanowiska. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej VII kadencji nie zakończył prac nad projektem.

W roku 2015 pod obrady trafił obywatelski projekt ustawy o zmianie ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, który był przedmiotem obrad trzech komisji sejmowych oraz specjalnej podkomisji powołanej w celu jego rozpatrzenia (druk 2699). Projekt zakładał uznanie za mniejszość etniczną społeczności Ślązaków. Proces legislacyjny zakończył się w dniu 24 września 2015 r. (u schyłku prac Sejmu VII kadencji) ponownym skierowaniem pod obrady specjalnej Podkomisji.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej VIII kadencji na 10. posiedzeniu w dniu 30 stycznia 2016 r. skierował obywatelski projekt ustawy o zmianie ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, zakładający uznanie za mniejszość etniczną społeczności Ślązaków (druk nr 27) do Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych oraz do Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych.

⁵ Zalecenia Komitetu Ekspertów ds. Europejskiej karty języków regionalnych lub mniejszościowych zostały zawarte w *Raporcie Komitetu Ekspertów z dnia 19 czerwca 2015 r. (dokument MIN-LANG (2015) 18 rev.*

⁶ Tabela Nr 20 publikacji GUS *Struktura narodowo-etniczna, językowa i wyznaniowa ludności Polski, Warszawa 2015.*

Obie Komisje po rozpatrzeniu przedmiotowego projektu w dniu 19 października 2016 r. podczas wspólnego posiedzenia skierowały do Sejmu RP wnioski o jego odrzucenie (druk Sejmu RP VIII kadencji nr 944 z dnia 19 października 2016 r.).

Ad. 34

Organy administracji rządowej podejmujące działania służące zachowaniu i rozwojowi języków mniejszościowych oraz języka regionalnego zainteresowane są pozyskiwaniem jak najpełniejszych informacji dotyczących liczby użytkowników wymienionych wyżej języków. W tym celu Główny Urząd Statystyczny zbiera corocznie, za pomocą ankiet wypełnianych przez zainteresowanych, dane o liczbie członków stowarzyszeń narodowościowych i etnicznych w Polsce (w tym zrzeszających użytkowników języków mniejszościowych oraz języka regionalnego). Dane te następnie są ogłaszane przez GUS. Ponadto, Ministerstwo Edukacji Narodowej w ramach Systemu Informacji Oświatowej zbiera dane dotyczące nauczania języków mniejszościowych oraz języka regionalnego.

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, w ramach wspierania zadań służących podtrzymaniu tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowaniu i rozwojowi języków mniejszościowych oraz języka regionalnego na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, gromadzi także informacje o liczbie odbiorców zadań finansowanych/współfinansowanych z budżetu MSWiA. Gromadzone dane przekazywane są przez podmioty realizujące wspomniane zadania. Obejmują one liczbę uczestników imprez artystycznych (koncertów, przeglądów, festiwali, festynów, konkursów muzycznych i recytatorskich), liczbę członków zespołów artystycznych, nakład czasopism, nakład innego rodzaju wydawnictw (płyt, kaset, folderów, kalendarzy; w przypadku publikacji wydawanych w formie elektronicznej – liczbę pobrań), liczbę słuchaczy/widzów audycji radiowych i telewizyjnych oraz liczbę członków organizacji mniejszości płacących składki.

Ad 38 - 39

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2011 r. wykazały, że liczebność osób posługujących się w kontaktach domowych językiem karaimskim na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wynosi poniżej 50 osób. Należy także podkreślić, że organizacje skupiające osoby należące do mniejszości karaimskiej podejmują działania mające na celu zachowanie języka karaimskiego, przy wsparciu finansowym z budżetu państwa. Przykładem takich działań jest publikowanie w kwartalniku *Awazymyz* tekstów w języku karaimskim, rejestracja audio i wideo nagrań z wydarzeń organizowanych przez społeczność karaimską, produkcja pierwszej bajki animowanej w języku karaimskim w roku 2014 pt. *Cudowny koń księcia Witolda*, uczestnictwo oraz współorganizowanie corocznych *Letnich Szkół Języka Karaimskiego* w miejscach szczególnie związanych z kulturą karaimską. Podczas wspomnianych obozów odbywają się m. in. szkolenia z tego języka. Należy mieć na uwadze, iż Narodowe Spisy Powszechne Ludności i Mieszkań w Polsce są organizowane w cyklach dziesięcioletnich, stąd aktualność danych z roku 2011 także w okresie objętym niniejszym raportem.

CZĘŚĆ II: INFORMACJE NA TEMAT REALIZACJI PRZEZ RZĄD POLSKI ZALECEŃ KOMITETU EKSPERTÓW DS. EUROPEJSKIEJ KARTY JĘZYKÓW REGIONALNYCH LUB MNIEJSZOŚCIOWYCH W ODNIESIENIU DO ART. 7 KARTY

Art. 7. W odniesieniu do języków regionalnych lub mniejszościowych na terytoriach, na których takie języki są używane, i w zależności od sytuacji każdego języka Strony będą opierać swoją politykę, ustawodawstwo i praktykę na następujących celach i zasadach:

c) potrzebie podjęcia zdecydowanego działania promującego języki regionalne lub mniejszościowe w celu ich ochrony

Ad. 54

Jednym z celów przygotowanej przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji kampanii promującej używanie języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego był wzrost wiedzy pracowników administracji samorządowej na temat praw językowych osób posługujących się językami mniejszościowymi oraz językiem regionalnym, zobowiązań samorządów wynikających z *Karty* oraz korzyści z nauczania języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego, który realizowany był poprzez kampanię informacyjną skierowaną do gmin, powiatów oraz pełnomocników wojewodów do spraw mniejszości narodowych i etnicznych. Kampania polegała na opracowaniu, wydaniu i dystrybucji broszury, która została przekazana do wymienionych wyżej podmiotów. Broszura zawiera informacje dotyczące obowiązków administracji samorządowej w zakresie zachowania i rozwoju języków mniejszościowych oraz języka regionalnego, w szczególności zapewnienia nauczania wspomnianych języków, umożliwienia używania języków mniejszości oraz języka regionalnego jako języków pomocniczych, a także umożliwienia używania tradycyjnych nazw miejscowości, obiektów fizjograficznych i ulic w wymienionych wyżej językach. Ponadto, broszura zawierała informacje dotyczące procedury wprowadzania języków mniejszościowych jako języków pomocniczych oraz wprowadzania dodatkowych nazw w tych językach, organizacji nauczania, a także finansowania wspomnianych działań z budżetu państwa.

Pełnomocnicy wojewodów do spraw mniejszości narodowych i etnicznych w pierwszym półroczu 2015 r. pisemnie sprawozdawali ministrowi właściwemu do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych przebieg kampanii. Jednym z elementów sprawozdawczości były ankiety ewaluacyjne rozsyłane do podmiotów - odbiorców kampanii. Dostarczone przez pełnomocników sprawozdania zostały opublikowane na stronie internetowej poświęconej mniejszościom narodowym i etnicznym⁷.

Ad. 55

W ramach działań mających na celu promowanie języków mniejszościowych oraz języka regionalnego minister właściwy do spraw wyznań oraz mniejszości narodowych i etnicznych w okresie sprawozdawczym kontynuował przekazywanie środków finansowych na wymianę tablic

⁷ <http://mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl/mne/prawo/europejska-karta-jezyk/kampania-promujaca-jezy/9067Sprawozdania-Pelnomocnikow-Wojewodow-do-spraw-mniejszosci-narodowych-i-etnicznych.html>

informacyjnych, wynikającą z ustalenia dodatkowych nazw miejscowości w wymienionych wyżej językach. Informacje na temat wysokości środków przyznanych na podstawie porozumień podpisanych z gminami na wspomnianą wymianę w latach 2014-2016 zostały przedstawione w tabeli poniżej:

Język	2014	2015	2016
białoruski	0	0	0
kaszubski	249.902,30	113 177,12	163 746,10
łemkowski	0	0	0
niemiecki	13.063,11	64 590,44	0
Razem:	262 965,41 [kwota wykorzystana: 209 353 zł]	214 394,00 [kwota wykorzystana: 177 767,66 zł]	163 746,10 [kwota wykorzystana: 102 368,06 zł]

Ponadto, z budżetu państwa przekazywane są środki finansowe na wsparcie języków mniejszościowych oraz języka regionalnego. Informacje dotyczące wysokości tych środków przekazanych w latach 2014-2016 (z wyszczególnieniem dodatkowych środków przekazanych w ramach części oświatowej subwencji ogólnej, środków na dofinansowanie podręczników oraz dotacji celowych na zadania zlecone) zostały przedstawione w formie tabelarycznej w odrębnym załączniku nr 2.

f) zapewnianiu odpowiednich form i środków nauczania i uczenia się języków regionalnych lub mniejszościowych na wszystkich stosownych poziomach

Ad. 59

W wykazie podręczników do podstawy programowej, ustalonej w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. poz. 977, z późn. zm.), według stanu na 2016 r., znajdują się: do nauki języka białoruskiego – 3 podręczniki, do nauki języka litewskiego – 14 podręczników, do nauki języka ukraińskiego – 6 podręczników, do nauki języka kaszubskiego – 9 podręczników. Podręczniki te zostały sfinansowane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i nieodpłatnie udostępnione uczniom deklarującym przynależność do mniejszości narodowej, etnicznej lub społeczności posługującej się językiem regionalnym. W latach 2014-2016 Ministerstwo Edukacji Narodowej sfinansowało podręczniki i książki pomocnicze (poradniki metodyczne, zeszyty ćwiczeń) opracowane do nowej podstawy programowej: do języka białoruskiego – 2 podręczniki i 1 książka pomocnicza, języka litewskiego – 9 podręczników i 12 książek pomocniczych, do języka kaszubskiego – 2 podręczniki i 4 książki pomocnicze, do języka niemieckiego, jako języka niemieckiej mniejszości narodowej – 1 podręcznik. Ponadto, prowadzone są rozmowy z wydawcami w sprawie planów wydawniczych na kolejne lata. Nauczyciele mogą korzystać z podręczników dopuszczonych do użytku szkolnego do języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego, uwzględniających nową podstawę programową, jak również z podręczników do historii i kultury danej mniejszości oraz geografii państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa, wykraczających poza podstawę programową oraz podręczników pomocniczych (zeszytów ćwiczeń, słowników przedmiotowych), które nie utraciły swojej aktualności,

dopuszczonych do użytku szkolnego przed 2009 r. Ponadto, nauczyciele mogą korzystać także z innych materiałów edukacyjnych zastępujących podręcznik.

Należy także podkreślić, że w ramach działań zmierzających do zapewnienia brakujących podręczników do nauczania języków mniejszościowych oraz języka regionalnego, na podstawie decyzji Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych, podjętej podczas XLIV posiedzenia w dniu 28 maja 2014 r., została powołana grupa robocza do spraw podręczników dla mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego, w skład której wchodzi przedstawiciele administracji rządowej oraz przedstawiciel każdej mniejszości lub społeczności, dla której prowadzone jest nauczanie języka ojczystego (białoruskiego, hebrajskiego, kaszubskiego, litewskiego, łemkowskiego, niemieckiego, ormiańskiego, słowackiego oraz ukraińskiego). Zasadniczym celem grupy jest stworzenie harmonogramu wydawania brakujących podręczników do języków mniejszościowych i języka regionalnego, wraz z określeniem sposobu ich wydawania i ustaleniem podmiotów zaangażowanych w ten proces. Pierwsze posiedzenie grupy odbyło się w lipcu 2014 r., podczas którego przedmiotem dyskusji były sposoby wydawania podręczników i ich finansowania przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. Drugie posiedzenie odbyło się w październiku 2014 r.; trzecie – w styczniu 2015 r., czwarte – w maju 2015 r. Ponadto w maju 2016 r. zorganizowano pierwsze spotkanie monitorujące prace tej grupy roboczej. Jednocześnie w roku 2016 r. rozpoczęto prace nad największą od lat reformą polskiego systemu szkolnictwa. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe* (Dz. U. z 2017 r. poz. 59) oraz ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – *Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo oświatowe* (Dz. U. z 2017 r. poz. 60) wprowadziły nowy ustrój szkolny, którego wdrożenie oczekiwane jest od roku szkolnego 2017/2018 tj. od dnia 1 września 2017 r. Ww. przepisy przewidują następujące typy szkół: 8-letnią szkołę podstawową, 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum, 3-letnią szkołę branżową I stopnia, 3-letnią szkołę specjalną przysposabiającą do pracy, 2-letnią branżową szkołę II stopnia oraz szkołę policealną.

Ad. 62 - 63

W okresie sprawozdawczym nadal obowiązywały raportowane już cztery strategie rozwoju oświaty mniejszości: białoruskiej, litewskiej, niemieckiej i ukraińskiej. Strategie rozwoju oświaty poszczególnych mniejszości przewidują mechanizmy monitorowania realizacji przyjętych zobowiązań, do których należą odbywające się cyklicznie spotkania. Celem wspomnianych spotkań jest podsumowanie realizacji zawartych zaleceń oraz wypracowanie działań, które pozwoliłyby na skuteczniejsze wprowadzanie ich w życie. Spotkania poświęcone monitorowaniu *Strategii rozwoju oświaty mniejszości litewskiej w Polsce* były również okazją do analizy wpływu zmian, wprowadzonych w wyniku wdrażania reformy systemu oświaty, a także diagnozowania nowych potrzeb wymagających podjęcia stosownych działań. *Strategia rozwoju oświaty mniejszości litewskiej* oraz sposób jej realizacji stały się modelem do opracowania kolejnych tego typu dokumentów, a realizacja postulatów mniejszości litewskiej zawartych w *Strategii* zainicjowała zmiany, jakie wprowadzono w polskim systemie oświaty w odniesieniu do wszystkich języków mniejszościowych oraz języka regionalnego (w zakresie finansowania oświaty oraz sposobu przeprowadzania sprawdzianów po szkole podstawowej i egzaminów gimnazjalnych). Omawiane dokumenty, wraz z protokołami ze spotkań monitorujących realizację zawartych w nich zaleceń, publikowane są na stronie internetowej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji www.mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl

g) zapewnianiu udogodnień umożliwiających osobom nieposługującym się językiem regionalnym lub mniejszościowym, a żyjącym na obszarze, gdzie jest on używany, jego nauki, jeśli mają takie życzenie

Minister właściwy do spraw wyznań oraz mniejszości narodowych i etnicznych w ramach środków przekazywanych na realizację zadań służących podtrzymaniu i rozwojowi tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowaniu i rozwojowi języków mniejszościowych oraz języka regionalnego posiada prawne i finansowe możliwości wspierania nauki osób nieposługujących się językiem regionalnym lub mniejszościowym. Przykładem takiego wsparcia jest organizowanie nauczania języka łemkowskiego, literatury łemkowskiej oraz kultury, adresowanego do osób, które chcą praktycznie posługiwać się językiem łemkowskim, a nie uczyły się tego języka w szkole w ramach zadania: *Nauczanie języka łemkowskiego*, realizowanego przez Stowarzyszenie Ruska Bursa w Gorlicach. Ponadto, z nauczania języka łemkowskiego mogły korzystać osoby niewładające tym językiem w ramach zadania: *Działalność służąca zachowaniu i rozwojowi języka łemkowskiego – kształcenie kandydatów na nauczycieli języka łemkowskiego*, realizowanego przez Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Organizowany przez Związek Tatarów w RP kurs języka tatarskiego, jest skierowany zarówno do dzieci, jak i osób dorosłych. Ponadto, Teatr Żydowski im. Estery Rachel i Idy Kamińskich - Centrum Kultury Jidysz prowadzi kursy języka jidysz, warsztaty piosenki i warsztaty artystyczne w Warszawie (kursy języka jidysz wzbogacone o warsztaty piosenki jidysz oraz kurs języka hebrajskiego), a także cykl zajęć o tematyce żydowskiej Uniwersytetu Trzeciego Wieku (m.in. lektoraty języka jidysz i języka hebrajskiego – wcześniej podmiotem realizującym zadanie była Fundacja SHALOM), Fundacja SHALOM organizuje natomiast kursy języka jidysz w Łodzi, a kurs języka hebrajskiego prowadzi Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich w RP.

W odniesieniu do kwestii promowania studiów i badań nad językami mniejszościowymi na uniwersytetach lub w podobnych instytucjach naukowych należy wskazać, że ze środków finansowych przeznaczonych na badania naukowe przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Narodowe Centrum Nauki realizowane są projekty badawcze związane z językami mniejszościowymi. W ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki (NPRH) wsparciem objęto w latach 2012 -2016 łącznie 46 projektów poświęconych tematyce mniejszości narodowych na kwotę 27 409 970 zł (w roku 2012 dofinansowano 33 projekty na kwotę 17 396 232 zł, w roku 2014 – 8 projektów na kwotę 4 241 006 zł, w 2015 roku – 5 projektów na kwotę 5 772 732 zł). Projekty w ramach NPRH odnosiły się do bardzo zróżnicowanych kwestii powiązanych z tematyką mniejszości i dotyczyły np. dokumentacji językowego i kulturowego dziedzictwa Wilamowic, ochrony i rewitalizacji dziedzictwa językowego i kultury łemkowskiej, a także historiografii polskiej i ukraińskiej we Lwowie w XIX i XX wieku (do roku 1939).

Należy zaznaczyć, że kwestie związane z tematyką mniejszości narodowych mogą być również finansowane w ramach tzw. „działalności upowszechniającej naukę”. W ramach tego działania w latach 2015-2016 dofinansowano 2 projekty nawiązujące do kwestii mniejszościowych w łącznej wysokości 46 000 złotych.

3. Strony zobowiązują się do promowania, za pomocą odpowiednich środków, wzajemnego zrozumienia między grupami językowymi, a w szczególności do szacunku i tolerancji wobec języków regionalnych lub mniejszościowych – pośród celów edukacji i szkoleń realizowanych w tych krajach a także zachęcenia mass mediów, aby dążyły do tego samego celu.

Problematyka obecności mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym jest postrzegana jako ważny element misji społecznej mediów publicznych. W art. 21 ust. 1 pkt 8a ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. *o radiofonii i telewizji* spółki radiofonii i telewizji publicznej zostały w ramach realizacji misji publicznej zobowiązane do uwzględniania potrzeb mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, w tym do emitowania programów informacyjnych w językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz w języku regionalnym. Audycje klasyfikowane jako przeznaczone dla mniejszości podlegają ustalonym kryteriom, a nadawcy stosują wobec nich standardy spełniające ogólne wymagania profesjonalizmu i rzetelności dziennikarskiej.

Ponadto, rząd polski promuje języki mniejszościowe i język regionalny oraz tolerancję wobec wymienionych wyżej języków poprzez edukację dzieci i młodzieży, realizowaną na podstawie obowiązkowych celów i treści nauczania, a także poprzez kampanie społeczne, m.in. kampanię skierowaną do nauczycieli, promującą nauczanie o językach mniejszości. Szczegółowe informacje na temat edukacji o językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz języku regionalnym, ich historii i kulturze zostały przedstawione w części III *Raportu*, dotyczącej realizacji postanowień art. 8 *Karty* (edukacja). Kwestia kampanii została omówiona w części II *Raportu*, dotyczącej realizacji przez rząd polski rekomendacji Komitetu Ministrów.

Przykładowo: Podstawa programowa obowiązkowego przedmiotu „Wiedza o społeczeństwie” dla gimnazjum zakłada, że uczeń na tym etapie edukacyjnym nabywa następujące umiejętności:

- 1) wyjaśnia, co dla niego oznacza być Polakiem (lub członkiem innej wspólnoty narodowej) i czym obywatelstwo różni się od narodowości;
- 2) wyjaśnia, uwzględniając wielonarodowe tradycje Polski, jaki wpływ na kształtowanie narodu mają wspólne dzieje, kultura, język i tradycja;
- 3) wymienia mniejszości narodowe i etniczne oraz grupy migrantów (w tym uchodźców) żyjące obecnie w Polsce i przedstawia przysługujące im prawa; na podstawie samodzielnie zebranych materiałów charakteryzuje jedną z tych grup (jej historię, kulturę, obecną sytuację);
- 4) wyjaśnia zasady: większości, pluralizmu i poszanowania praw mniejszości w państwie demokratycznym;

Komponent zatytułowany „Naród, ojczyzna i mniejszości narodowe” stanowi element podstawy programowej WOS na kolejnym etapie kształcenia (liceum). Uczeń na tym etapie:

- 1) przedstawia dwie koncepcje narodu: etniczno-kulturową i polityczną;
- 2) omawia czynniki sprzyjające asymilacji oraz służące zachowaniu tożsamości narodowej;
- 3) charakteryzuje postawy współczesnych Polaków wobec ojczyzny i narodu;
- 4) charakteryzuje mniejszości narodowe, etniczne i grupy imigrantów żyjące w Polsce (liczebność, historia, kultura, religia itp.); wymienia prawa, które im przysługują;
- 5) rozpoznaje przejawy ksenofobii, antysemityzmu, rasizmu i szowinizmu i uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się tym zjawiskom.

**CZĘŚĆ III: INFORMACJE NA TEMAT REALIZACJI PRZEZ RZĄD POLSKI ZALECEŃ KOMITETU EKSPERTÓW
DS. EUROPEJSKIEJ KARTY JĘZYKÓW REGIONALNYCH LUB MNIEJSZOŚCIOWYCH W ODNIESIENIU DO
ART. 8, 10, 11, 12, 13 i 14 KARTY**

Art. 8 Szkolnictwo

1. W zakresie szkolnictwa Strony zobowiązują się na terytorium, na którym takie języki są używane, zgodnie z sytuacją każdego z tych języków i bez uszczerbku dla nauczania oficjalnego języka (języków) państwa

Ad. 80-81

Jednym z działań rządu polskiego, mających na celu zwiększenie zainteresowania ze strony użytkowników języków mniejszościowych oraz języka regionalnego nauczaniem w tych językach na wszystkich poziomach edukacyjnych było wprowadzenie od roku 2013 dodatkowego współczynnika, tzw. wagi P12, zwiększającej wysokość środków finansowych przekazywanych jednostkom samorządu terytorialnego w ramach części oświatowej subwencji ogólnej⁸. Waga ta jest naliczana na każdego ucznia, dla którego język mniejszościowy lub język regionalny jest językiem nauczania (wykładowym) lub drugim, obok polskiego językiem nauczania i nie zależy od liczby uczniów, którzy pobierają naukę tych języków w takiej formie.

W algorytmie podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego na rok 2016 w odniesieniu do uczniów mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym uwzględniono następujące wagi dla uczniów należących do danej mniejszości narodowej lub etnicznej oraz społeczności posługującej się językiem

⁸ Polski system finansowania oświaty przewiduje, że jednostki samorządu terytorialnego otrzymują z budżetu państwa subwencje na prowadzenie szkół. Wysokość tej subwencji uzależniona jest od wielu czynników określonych za pomocą specjalnych współczynników (wag) w opracowywanym corocznie przez Ministerstwo Edukacji Narodowej algorytmie. Każda waga (współczynnik) opisana jest literą P i kolejną liczbą. Waga oznacza, o ile zostaje zwiększona kwota naliczana na każdego ucznia, wobec kwoty bazowej. Przykładowo, jeżeli waga wynosi 1,5, oznacza to, że na każdego ucznia opisanego tą wagą przyznana jest kwota o 1,5 razy większa niż ucznia objętego wyłącznie kwotą bazową. Uczniowie uczący się języka bądź w języku mniejszości opisani zostali za pomocą czterech wag, w zależności od sposobu prowadzenia zajęć oraz liczby uczniów uczących się swojego języka ojczystego. W efekcie samorząd prowadzący szkoły, w których nauczanie prowadzone jest w języku mniejszości (lub w języku regionalnym), albo nauka jest dwujęzyczna, otrzymuje wyższą subwencję, niż w przypadku, gdyby język mniejszości (lub język regionalny) nauczane były tylko jako przedmiot. Podobnie, w celu ochrony przed likwidacją małych szkół, w których prowadzona jest nauka języka mniejszości (lub języka regionalnego), na uczniów uczących się języka mniejszościowego lub regionalnego w małych szkołach naliczana jest większa subwencja niż w dużych.

regionalnym, dla uczniów pochodzenia romskiego, dla których szkoła podejmuje dodatkowe zadania edukacyjne: P₁₃, P₁₄, P₁₅, P₁₆. Przyznanie pierwszych trzech wag zależy od liczby uczniów należących do danej mniejszości narodowej lub etnicznej oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, dla uczniów pochodzenia romskiego w szkole podstawowej i gimnazjum. Natomiast waga P₁₆ jest naliczana dla uczniów oddziałów i szkół z nauczaniem w języku mniejszości narodowej lub mniejszości etnicznej bądź w języku regionalnym oraz dla uczniów oddziałów i szkół, w których zajęcia edukacyjne prowadzone są w dwóch językach: polskim oraz języku mniejszości lub języku regionalnym, będącym drugim językiem nauczania.

W roku 2016⁹ wyłączono z wag dla uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych, osoby objęte dodatkową nauką języka polskiego i utworzono dla nich nową wagę P₃₆. Ponadto wprowadzono zmianę opisu wag algorytmu tak, aby uczniowie należący do poszczególnych mniejszości narodowych lub etnicznych, społeczności posługującej się językiem regionalnym (kaszubskim) oraz uczniowie pochodzenia romskiego byli traktowani oddzielnie (względem siebie) przy określaniu ich liczebności w celu ustalenia, do której wagi się kwalifikują. Po tej zmianie każda z grup mniejszościowych jest traktowana odrębnie.

W części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2016 ww. wagami naliczone zostały jednostkom samorządu terytorialnego dodatkowe środki (z uwzględnieniem wskaźnika korygującego Di) w łącznej wysokości 356 784 tys. zł i w porównaniu do roku 2015 wzrosły one o 9 % (przy wzroście łącznej kwoty subwencji o 2,8%). Środki te zostały skalkulowane dla 75 144 uczniów (waga P₁₃ – 30 144 uczniów, waga P₁₄ – 23 912 uczniów, waga P₁₅ – 19 185 uczniów oraz P₁₆ – 1 903 uczniów) objętych nauką języków mniejszości, uczniów posługujących się językiem regionalnym – kaszubskim. Wzorem lat ubiegłych, w roku 2016 objęto zwiększoną subwencją oświatową uczniów szkół, które podejmują dodatkowe zadania edukacyjne dla uczniów pochodzenia romskiego.

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej w 2017 r.¹⁰ nie dokonywano zmian zasad finansowania uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych na 2017 r.

W ramach kampanii zachęcającej rodziców dzieci będących użytkownikami języków mniejszościowych oraz języka regionalnego do korzystania z możliwości nauczania języków lub w językach mniejszościowych oraz języku regionalnym, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji przygotowało ulotkę na temat korzyści wynikających z nauczania wspomnianych języków oraz zalet wielojęzyczności. Wspomniana ulotka zawiera informacje na temat możliwości podtrzymywania poczucia tożsamości językowej i kulturowej w ramach polskiego systemu oświaty, szczegóły dotyczące organizacji nauczania języków lub w językach mniejszościowych na wszystkich etapach edukacyjnych oraz wykaz instytucji udzielających informacji w zakresie wspomnianego nauczania. W ulotce rodzice znaleźli ponadto informacje o finansowaniu z budżetu państwa nauczania języków lub w językach mniejszościowych oraz języku regionalnym, a także zapewnienie, że użytkownicy tych języków nie ponoszą żadnych dodatkowych kosztów z nim związanych. Ponadto, duże znaczenie dla promowania języka kaszubskiego mają organizowane od kilku lat przez Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie i finansowane z budżetu państwa tzw. dyktanda kaszubskie, adresowane zarówno do dzieci, jak i osób dorosłych.

⁹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 grudnia 2015 r. w sprawie podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2016 (Dz. U. poz. 2294).

¹⁰ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 grudnia 2016 r. w sprawie podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2017 (Dz. U. poz. 2298).

Polski system subwencionowania edukacji jest corocznie modyfikowany. System ten zapewnia ciągłość edukacji, bowiem oparty jest na stabilnym systemie finansowania jednostek samorządu terytorialnego z budżetu państwa. Zgodnie z art. 167 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, jednostkom samorządu terytorialnego zapewnia się udział w dochodach publicznych odpowiednio do przypadających im zadań. Wydatkowanie przez jednostki samorządu terytorialnego subwencji przeznaczonych na nauczanie języków mniejszościowych i języka regionalnego monitorowane jest przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. Natomiast do kontroli ich wydatkowania uprawnione są Regionalne Izby Obrachunkowe oraz Najwyższa Izba Kontroli. Warto zauważyć, że polski system subwencionowania edukacji sprawia, że samorządy są zainteresowane materialnie, aby na ich terenie znajdowały się placówki, w których prowadzona jest nauka języków mniejszościowych oraz języka regionalnego, jest więc to najlepszy sposób na promocję tych języków. Należy zauważyć, że wysokość środków finansowych przekazywanych jednostkom samorządu terytorialnego w ramach części oświatowej subwencji ogólnej z tytułu organizowania nauki języków mniejszościowych oraz języka regionalnego corocznie systematycznie wzrasta. Szczegółowe informacje dotyczące wysokości przekazanych środków (wyrażona w złotych polskich) w latach 2014-2016 zostały przedstawione w poniższej tabeli:

Mniejszość narodowa i etniczna lub społeczność posługująca się językiem regionalnym	Subwencja oświatowa w roku 2014	Subwencja oświatowa w roku 2015	Subwencja oświatowa w roku 2016
białoruska	12 197 480,74	11 925 229,47	11 788 836,56
czeska	0	0	0
karaimska	0	0	0
litewska	3 060 207,89	3 083 852,10	2 993 423,87
łemkowska	2 271 629,39	2 250 321,84	2 403 737,27
niemiecka	125 082 353,68	145 285 407,41	161 779 609,31
ormiańska	347 558,79	547 091,45	630 856,94
romska	17 913 862,64	16 269 412,33	17 445 806,59
rosyjska	0	0	578 199,40
słowacka	1 327 614,97	1 463 487,90	1 835 173,29
tatarska	0	0	0
ukraińska	16 753 732,89	16 561 802,99	18 871 322,35
żydowska	979 776,50	1 428 909,38	1 633 674,61
język kaszubski	116 750 245,65	127 195 364,62	136 823 702,69
Suma	296 684 463,14	326 010 879,49	356 784 342,88

Ad. 85-87

Planowane obniżenie progu liczbowego uczniów niezbędnego do utworzenia klasy języka regionalnego lub mniejszościowego na poziomie średnim zostało zrealizowane w roku 2017, m. in. w związku z całościową reformą systemu oświaty i uruchomieniem szkół nowych typów z dniem 1 września 2017 r. Zgodnie z § 7. ust.1 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia

2017 r. w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym (Dz.U. poz. 1627) nauka języka mniejszości lub języka regionalnego prowadzona jest w odrębnych oddziałach jeśli na naukę zostanie zgłoszonych co najmniej 7 uczniów na poziomie danej klasy – bez rozróżniania szczebla edukacji (w formach, o których mowa w § 3 ust. 1 pkt 2 i 3 oraz § 4 ust. 1 pkt 2 i 3)

a) (i) udostępnić nauczanie przedszkolne w odpowiednich językach regionalnych lub mniejszościowych

Rząd polski stwarza prawne i finansowe możliwości nauczania przedszkolnego w językach mniejszościowych oraz w języku regionalnym. Ponadto, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji w roku 2014 podjęło działania mające na celu zwiększenie liczby dzieci uczących się języków i w językach mniejszości oraz języku regionalnym, przygotowując kampanię skierowaną do rodziców dzieci należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, zachęcającą do korzystania z możliwości nauczania języków lub w językach mniejszościowych oraz języku regionalnym. Organizowanie wspomnianego nauczania regulują przepisy § 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 listopada 2007 r. w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym (Dz. U. z 2014 r. poz. 263).

Według danych zbiorczych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauczaniem języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było 9.780 dzieci. Według danych zbiorczych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauczaniem języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było 8398 dzieci. Według danych zbiorczych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauczaniem języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było 9887 dzieci.

Ad. 111, 224, 337, 448, 554, 654, 759

Język białoruski

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2013 r.) w roku szkolnym 2013/2014 nauką języka białoruskiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było w 4 placówkach 121 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauką języka białoruskiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było 103 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauką języka białoruskiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było 163 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauką języka białoruskiego na poziomie edukacji przedszkolnej

objętych było 152 dzieci¹¹.

Język czeski

Obecnie nie jest organizowane nauczanie języka czeskiego na poziomie edukacji przedszkolnej w systemie oświaty publicznej, pomimo prawnych i faktycznych możliwości. Nauczanie języka czeskiego dla dzieci w wieku przedszkolnym prowadziło natomiast Przedszkole Edukacyjne im. Jana Amosa Komeńskiego Parafii Ewangelicko-Reformowanej w Zelowie (<http://przedszkole.zelandia.pl/>).

Język karaimski

Obecnie nie jest organizowane nauczanie języka karaimskiego na poziomie edukacji przedszkolnej w systemie oświaty publicznej, pomimo prawnych i finansowych możliwości.

Język litewski

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2013 r.) w roku szkolnym 2013/2014 nauką języka litewskiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było w 3 placówkach 126 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauką języka litewskiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było 108 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauką języka litewskiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było 117 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauką języka litewskiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było 131 dzieci.

Język łemkowski

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2013 r.) w roku szkolnym 2013/2014 nauką języka łemkowskiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było w 7 placówkach 66 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauką języka łemkowskiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było 7 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauką języka łemkowskiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było 45 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauką języka łemkowskiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było 17 dzieci.

Język niemiecki

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2013 r.) w roku szkolnym 2013/2014 nauką języka niemieckiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było w 181 placówkach 7.259 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauką języka niemieckiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było 7470 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauką języka niemieckiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było 6970 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień

¹¹ W kontekście danych liczbowych dotyczących nauczania języków mniejszościowych oraz języka regionalnego, należy wskazać na ogólny spadek liczby uczniów w polskich szkołach. Powodem takiego stanu jest niż demograficzny. Obecnie pokolenie niżu demograficznego końca lat 90-tych XX w. i początku XXI w. kończy edukację na szczeblu średnim.

30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauką języka niemieckiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było 8.186 dzieci.

Język ormiański

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2013 r.) w roku szkolnym 2013/2014 nauką języka ormiańskiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było w 1 placówce 2 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nie odnotowano dzieci objętych nauką języka ormiańskiego na poziomie edukacji przedszkolnej. Analogiczna sytuacja miała miejsce w następnym roku szkolnym - System Informacji Oświatowej wg stanu na dzień 30 września 2015 wykazuje wartość „0”. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauką języka ormiańskiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było 5 dzieci.

Język romski

Z uwagi na brak zgody społeczności romskiej w Polsce, nauczanie przedszkolne w języku romskim w systemie oświaty publicznej nie jest organizowane. Podejmowane są natomiast zadania służące wyrównywaniu szans edukacyjnych uczniów romskich. Powołana w 2008 r. grupa ekspertów do spraw języka romskiego zakończyła pracę nad kodyfikacją zapisu wspomnianego języka. Społeczność romska nie zaakceptowała wprowadzenia nauki języka romskiego do systemu szkolnego. W stosunku do poprzedniego raportu, co do zasady sytuacja nie uległa zmianie. Jedynym wyjątkiem był rok szkolny 2014/2015 kiedy to według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) nauką języka romskiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było 3 dzieci. W latach szkolnych 2015/2016 oraz 2016/2017 (każdorazowo wg stanu z dnia 30 września) nie odnotowano dzieci objętych nauką języka romskiego na poziomie edukacji przedszkolnej.

Język rosyjski

Obecnie nie jest organizowane nauczanie języka rosyjskiego na poziomie edukacji przedszkolnej w systemie oświaty publicznej, pomimo prawnych i finansowych możliwości. Jedynym wyjątkiem był rok szkolny 2015/2016 kiedy to według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) nauką języka rosyjskiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było 2 dzieci.

Język słowacki

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2013 r.) w roku szkolnym 2013/2014 nauką języka słowackiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było w 2 placówkach 25 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauką języka słowackiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było 22 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauką języka słowackiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było 7 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauką języka słowackiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było 13 dzieci.

Język tatarski

Obecnie nie jest organizowane nauczanie języka tatarskiego na poziomie edukacji przedszkolnej w systemie oświaty publicznej, pomimo prawnych i faktycznych możliwości. Należy jednak podkreślić odrodzenie zainteresowania językiem tatarskim wśród mniejszości tatarskiej – od 2012 r. w Białymstoku grupa polskich Tatarów (ok. 30 osób) uczy się języka tatarskiego (współcześnie używanego w Tatarstanie). Kursy języka tatarskiego prowadzone są przez imigrantkę z Tatarstanu i finansowane z dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Język ukraiński

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2013 r.) w roku szkolnym 2013/2014 nauką języka ukraińskiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było w 37 placówkach 336 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauką języka ukraińskiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było 378 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauką języka ukraińskiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było 318 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauką języka ukraińskiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było 375 dzieci.

Język hebrajski

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2013 r.) w roku szkolnym 2013/2014 nauką języka hebrajskiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było w 3 placówkach 130 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauką języka hebrajskiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było 162 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauką języka hebrajskiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było 64 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauką języka hebrajskiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było 58 dzieci.

Język jidysz

Obecnie nie jest organizowane nauczanie języka jidysz na poziomie edukacji przedszkolnej w systemie oświaty publicznej, pomimo prawnych i finansowych możliwości.

Język kaszubski

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2013 r.) w roku szkolnym 2013/2014 nauką języka kaszubskiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było w 22 placówkach 653 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauką języka kaszubskiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było 1527 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauką języka kaszubskiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było 712 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauką języka kaszubskiego na poziomie edukacji przedszkolnej objętych było 950 dzieci.

b) (i) udostępnić szkolnictwo podstawowe w odpowiednich językach regionalnych lub mniejszościowych

Ad. 114, 228, 340, 451, 657, 765

Rząd polski stwarza prawne i finansowe możliwości nauczania na poziomie podstawowym w językach mniejszościowych oraz w języku regionalnym. Ponadto, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji podjęło działania mające na celu zwiększenie liczby dzieci uczących się języków i w językach mniejszości oraz języku regionalnym, przygotowując kampanię skierowaną do rodziców dzieci należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, zachęcającą do korzystania z możliwości nauczania języków lub w językach mniejszościowych oraz języku regionalnym. Organizowanie wspomnianego nauczania regulowały przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 listopada 2007 r. *w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym* (Dz. U. z 2014 r. poz. 263).

Według danych zbiorczych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauczaniem języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 51 073 dzieci. Według danych zbiorczych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauczaniem języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 58 694 dzieci. Według danych zbiorczych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauczaniem języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 58 704 dzieci.

Język białoruski

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2013 r.) w roku szkolnym 2013/2014 nauką języka białoruskiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było w 24 placówkach 1610 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauką języka białoruskiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 1659 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauką języka białoruskiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 1728 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauką języka białoruskiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 1580 dzieci.

Język czeski

Obecnie nie jest organizowane nauczanie języka czeskiego na poziomie edukacji podstawowej w systemie oświaty publicznej, pomimo prawnych i finansowych możliwości.

Język karaimski

Obecnie nie jest organizowane nauczanie języka karaimskiego na poziomie edukacji podstawowej w systemie oświaty publicznej, pomimo prawnych i finansowych możliwości.

Język litewski

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2013 r.) w roku szkolnym 2013/2014 nauką języka litewskiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było w 7 placówkach 276 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauką języka litewskiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 283 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauką języka litewskiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 281 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauką języka litewskiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 276 dzieci.

Język łemkowski

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2013 r.) w roku szkolnym 2013/2014 nauką języka łemkowskiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było w 21 placówkach 209 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauką języka łemkowskiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 212 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauką języka łemkowskiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 215 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauką języka łemkowskiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 219 dzieci.

Język niemiecki

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2013 r.) w roku szkolnym 2013/2014 nauką języka niemieckiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było w 335 placówkach 27 650 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauką języka niemieckiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 32 397 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauką języka niemieckiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 38 252 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauką języka niemieckiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 38 658 dzieci.

Język ormiański

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2013 r.) w roku szkolnym 2013/2014 nauką języka ormiańskiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było w 3 placówkach 49 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauką języka ormiańskiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 76 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauką języka ormiańskiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 86 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września

2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauką języka ormiańskiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 70 dzieci.

Język romski

Obecnie nie jest organizowane nauczanie języka romskiego na poziomie podstawowym w systemie oświaty publicznej, pomimo prawnych i finansowych możliwości. Informacje na temat przyczyn takiego stanu zostały zawarte w ust. 1 pkt a. W porównaniu z poprzednim raportem odnotowano zmianę w odniesieniu do szkoły artystycznej szczebla podstawowego. W ramach edukacji w sześcioletniej szkole muzycznej I stopnia w Systemie Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) odnotowano 2 dzieci objętych nauką języka romskiego. Także w następnych latach szkolnych 2015/2016 oraz 2016/2017 odnotowano w Systemie Informacji Oświatowej (każdorazowo wg stanu z dnia 30 września) dwoje dzieci objętych nauką języka romskiego

Język rosyjski

W porównaniu z poprzednim raportem odnotowano zmianę sytuacji. O ile według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) jeszcze w roku szkolnym 2014/2015 nie odnotowano dzieci objętych nauką języka rosyjskiego na poziomie edukacji podstawowej, to w latach następnych ich grupa liczyła kilkadziesiąt osób. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauką języka rosyjskiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 57 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauką języka rosyjskiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 56 dzieci.

Język słowacki

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2013 r.) w roku szkolnym 2013/2014 nauką języka słowackiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było w 6 placówkach 139 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauką języka słowackiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 151 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauką języka słowackiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 177 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauką języka słowackiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 186 dzieci.

Język tatarski

Obecnie nie jest organizowane nauczanie języka tatarskiego na poziomie edukacji podstawowej w systemie oświaty publicznej, pomimo prawnych i finansowych możliwości.

Język ukraiński

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2013 r.) w roku szkolnym 2013/2014 nauką języka ukraińskiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było w 74 placówkach 1518 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauką języka ukraińskiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 1579 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień

30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauką języka ukraińskiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 1782 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauką języka ukraińskiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 1750 dzieci.

Język hebrajski

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2013 r.) w roku szkolnym 2013/2014 nauką języka hebrajskiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było w 3 placówkach 205 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauką języka hebrajskiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 226 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauką języka hebrajskiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 317 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauką języka hebrajskiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 312 dzieci.

Język jidysz

Obecnie nie jest organizowane nauczanie języka jidysz na poziomie edukacji podstawowej w systemie oświaty publicznej, pomimo prawnych i finansowych możliwości.

Język kaszubski

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2013 r.) w roku szkolnym 2013/2014 nauką języka kaszubskiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było w 277 placówkach 13 205 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauką języka kaszubskiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 14 490 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauką języka kaszubskiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 15 799 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauką języka kaszubskiego na poziomie edukacji podstawowej objętych było 15 597 dzieci.

c) (i) udostępnić szkolnictwo średnie w odpowiednich językach regionalnych lub mniejszościowych

Ad. 117, 232, 343, 454, 660, 768

Rząd polski podjął działania mające na celu ujednoczenie kryteriów dotyczących organizacji nauczania języków lub w językach mniejszościowych oraz języku regionalnym, tj. ustalenie liczby 7 osób zainteresowanych wspomnianym nauczaniem we wszystkich typach szkół. Postulat ten został uwzględniony w planach legislacyjnych Ministerstwa Edukacji Narodowej na rok 2014 w zakresie nowelizacji rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 listopada 2007 r. w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym (Dz. U. Nr 214, poz. 1579, z póź. zm.).

Rząd polski stwarza prawne i finansowe możliwości nauczania na poziomie średnim w językach mniejszościowych oraz w języku regionalnym. Ponadto, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji podjęło działania mające na celu zwiększenie liczby dzieci uczących się języków i w językach mniejszości oraz języku regionalnym, przygotowując kampanię skierowaną do rodziców dzieci należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, zachęcającą do korzystania z możliwości nauczania języków lub w językach mniejszościowych oraz języku regionalnym.

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauczaniem języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego na poziomie edukacji średniej objętych było w gimnazjach 9 776 dzieci, w szkołach zawodowych 169 dzieci, w liceach 1 391 dzieci, w technikach 435 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauczaniem języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego na poziomie edukacji średniej objętych było w gimnazjach 10 076 dzieci, w szkołach zawodowych 295 dzieci, w liceach 1 359 dzieci, w technikach 651 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauczaniem języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego na poziomie edukacji średniej objętych było w gimnazjach 10.496 dzieci, w szkołach zawodowych 264 dzieci, w liceach 1 231 dzieci, w technikach 701 dzieci.

Język białoruski

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2013 r.) w roku szkolnym 2013/2014 nauką języka białoruskiego na poziomie edukacji średniej objętych było w 18 gimnazjach 731 osób, 3 liceach ogólnokształcących 672 osoby. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauką języka białoruskiego na poziomie edukacji średniej objętych było 1 248 dzieci z czego w gimnazjach 666, a w liceach 582. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauką języka białoruskiego na poziomie edukacji średniej objętych było 1 181 dzieci z czego w gimnazjach 646 a w liceach 535. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauką języka białoruskiego na poziomie edukacji średniej objętych było 1130 dzieci, z czego w gimnazjach 664, a w liceach 466.

Język czeski

Obecnie nie jest organizowane nauczanie języka czeskiego na poziomie edukacji średniej w systemie oświaty publicznej, pomimo prawnych i finansowych możliwości.

Język karaimski

Obecnie nie jest organizowane nauczanie języka karaimskiego na poziomie edukacji średniej w systemie oświaty publicznej, pomimo prawnych i finansowych możliwości.

Język litewski

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2013 r.) w roku szkolnym 2013/2014 nauką języka litewskiego na poziomie edukacji średniej objęte były w 5 gimnazjach 143 osoby oraz w 2 liceach ogólnokształcących 114 osób. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauką języka litewskiego na poziomie edukacji średniej objętych było 252. dzieci z czego w gimnazjach 143,

a w liceach 109. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauką języka litewskiego. na poziomie edukacji średniej objętych było 217 dzieci z czego w gimnazjach 124, a w liceach 93. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauką języka litewskiego na poziomie edukacji średniej objętych było 193 dzieci, z czego w gimnazjach 121, a w liceach 72.

Język łemkowski

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2013 r.) w roku szkolnym 2013/2014 nauką języka łemkowskiego na poziomie edukacji średniej objętych było w 7 gimnazjach 65 osób oraz w 2 liceach ogólnokształcących 12 osób. Warto nadmienić, że w roku szkolnym 2012/2013 po raz pierwszy do egzaminu maturalnego z języka łemkowskiego w Legnicy przystąpiła jedna osoba, natomiast w roku szkolnym 2013/2014 do egzaminu maturalnego z języka łemkowskiego przystąpiły dwie osoby – w Gorlicach i Legnicy. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauką języka łemkowskiego na poziomie edukacji średniej objętych było 61 dzieci z czego w gimnazjach 41, a w liceach 20. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauką języka łemkowskiego. na poziomie edukacji średniej objętych było 73 dzieci z czego w gimnazjach 62, a w liceach 11. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauką języka łemkowskiego na poziomie edukacji średniej objętych było 54 dzieci, z czego w gimnazjach 44, a w liceach 10.

Język niemiecki

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2013 r.) w roku szkolnym 2013/2014 nauką języka niemieckiego na poziomie edukacji średniej objętych było w 95 gimnazjach 5 712 osób oraz w 2 liceach ogólnokształcących 55 osób. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauką języka niemieckiego na poziomie edukacji średniej objętych było 5538 dzieci z czego w gimnazjach 5 475, a w liceach 63. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauką języka niemieckiego na poziomie edukacji średniej objętych było 5.699 dzieci z czego w gimnazjach 5.638, a w liceach 61. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauką języka niemieckiego na poziomie edukacji średniej objętych było 5.881 dzieci, wszystkie w gimnazjach.

Odnotować należy, iż od kilku lat obserwowana jest rezygnacja z nauczania języka niemieckiego jako języka mniejszości przez uczniów na szczeblu liceum, którzy z przyczyn pragmatycznych decydują się zdawać swój język ojczysty na egzaminie maturalnym jako nowożytny język obcy, po gimnazjum rezygnując z dotychczasowej opcji nauczania języka (sytuacja taka nie jest obserwowana w przypadku innych mniejszości, których języki – w zdecydowanej większości – nie są proponowane jako pierwszy lub drugi nowożytny język obcy w szkołach wszystkich typów). Egzamin maturalny z języka mniejszości ma inne wymagania niż obcego nowożytnego. Formuła takiego egzaminu powinna być zakomunikowana 2 lata przed jego terminem. Uczeń podejmuje decyzje biorąc pod uwagę oczekiwane rezultaty egzaminu maturalnego i dąży do uzyskania większej liczby punktów gwarantujących większe szanse w naborze na uczelnie wyższe.

Język ormiański

Obecnie nie jest organizowane nauczanie języka ormiańskiego na poziomie edukacji średniej w systemie oświaty publicznej, pomimo prawnych i finansowych możliwości.

Język romski

Obecnie nie jest organizowane nauczanie języka romskiego na poziomie edukacji średniej w systemie oświaty publicznej, pomimo prawnych i finansowych możliwości.

Język rosyjski

Obecnie nie jest organizowane nauczanie języka rosyjskiego jako języka ojczystego na poziomie edukacji średniej w systemie oświaty publicznej, pomimo prawnych i finansowych możliwości. Warto natomiast zauważyć, że nauczanie języka rosyjskiego jako języka obcego na poziomie edukacji średniej, jest powszechnie dostępne w systemie oświaty publicznej. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2013 r.) w roku szkolnym 2013/2014 nauką języka rosyjskiego w policealnej szkole artystycznej objętych było 7 osób.

Język słowacki

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2013 r.) w roku szkolnym 2013/2014 nauką języka słowackiego na poziomie edukacji średniej objętych było w 2 gimnazjach 13 osób. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauką języka słowackiego na poziomie edukacji średniej objętych było 17 dzieci – wszystkie w gimnazjach. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauką języka słowackiego na poziomie edukacji średniej objętych było 35 dzieci – wszystkie w gimnazjach. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauką języka słowackiego na poziomie edukacji średniej objętych było 59 dzieci – wszystkie w gimnazjach.

Język tatarski

Obecnie nie jest organizowane nauczanie języka tatarskiego na poziomie edukacji średniej w systemie oświaty publicznej, pomimo prawnych i finansowych możliwości.

Język ukraiński

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2013 r.) w roku szkolnym 2013/2014 nauką języka ukraińskiego na poziomie edukacji średniej objętych było w 45 gimnazjach 620 osób oraz w 8 liceach ogólnokształcących 282 osoby. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauką języka ukraińskiego na poziomie edukacji średniej objętych było 924 dzieci z czego w gimnazjach 638, a w liceach 286. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauką języka ukraińskiego na poziomie edukacji średniej objętych było 1003 dzieci z czego w gimnazjach 679, a w liceach 324. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauką języka ukraińskiego na poziomie edukacji średniej objętych było 965 dzieci, z czego w gimnazjach 641, a w liceach 324.

Język hebrajski

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2013 r.) w roku szkolnym 2013/2014 nauką języka hebrajskiego na poziomie edukacji średniej objęte były

w gimnazjum 34 osoby. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauką języka hebrajskiego na poziomie edukacji średniej objętych było 30 dzieci – wszystkie w gimnazjach. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauką języka hebrajskiego na poziomie edukacji średniej objętych było 46 dzieci – wszystkie w gimnazjach. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauką języka hebrajskiego na poziomie edukacji średniej objętych było 65 dzieci – wszystkie w gimnazjach.

Język jidysz

Obecnie nie jest organizowane nauczanie języka jidysz na poziomie edukacji średniej w systemie oświaty publicznej, pomimo prawnych i finansowych możliwości.

Język kaszubski

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2013 r.) w roku szkolnym 2013/2014 nauką języka kaszubskiego na poziomie edukacji średniej objęte były w 103 gimnazjach 2682 osoby oraz w 11 liceach ogólnokształcących 340 osób. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauką języka kaszubskiego na poziomie edukacji średniej objętych było 3097 dzieci z czego w gimnazjach 2766, a w liceach 331. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauką języka kaszubskiego na poziomie edukacji średniej objętych było 3181 dzieci z czego w gimnazjach 2846, a w liceach 335. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauką języka kaszubskiego na poziomie edukacji średniej objętych było 3380 dzieci, z czego w gimnazjach 3021, a w liceach 359.

d) (iii) uwzględnić w ramach szkolnictwa technicznego i zawodowego nauczanie odpowiednich języków regionalnych lub mniejszościowych jako integralną część programu nauczania

Ad. 120, 236, 346, 457, 560, 663, 771

Rząd polski stwarza prawne i finansowe możliwości nauczania w językach mniejszościowych oraz w języku regionalnym w ramach szkolnictwa technicznego i zawodowego. Ponadto, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji podjęło działania mające na celu zwiększenie liczby dzieci uczących się języków i w językach mniejszości oraz języku regionalnym, przygotowując kampanię skierowaną do rodziców dzieci należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym zachęcającą do korzystania z możliwości nauczania języków lub we wspomnianych językach. Należy podkreślić, że w technikach oraz szkołach zawodowych, w których nauczane są języki mniejszościowe oraz język regionalny, przedmioty te stanowią integralną część programu nauczania szkolnego, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. poz. 977 z późn. zm.).

Według danych zbiorczych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauczaniem języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego na poziomie edukacji średniej objętych było w gimnazjach 9.776 dzieci, w szkołach zawodowych 169 dzieci, w liceach 1.391 dzieci, w technikach 435 dzieci. Według danych zbiorczych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016

nauczaniem języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego na poziomie edukacji średniej objętych było w gimnazjach 10076 dzieci, w szkołach zawodowych 295 dzieci, w liceach 1359 dzieci, w technikach 651 dzieci. Według danych zbiorczych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauczaniem języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego na poziomie edukacji średniej objętych było w gimnazjach 10496 dzieci, w szkołach zawodowych 264 dzieci, w liceach 1231 dzieci, w technikach 701 dzieci.

Język białoruski

Obecnie nie jest organizowane nauczanie języka białoruskiego w ramach szkolnictwa technicznego oraz zawodowego w systemie oświaty publicznej, pomimo prawnych i finansowych możliwości.

Język czeski

Obecnie nie jest organizowane nauczanie języka czeskiego w ramach szkolnictwa technicznego oraz zawodowego w systemie oświaty publicznej, pomimo prawnych i finansowych możliwości.

Język karaimski

Obecnie nie jest organizowane nauczanie języka karaimskiego w ramach szkolnictwa technicznego oraz zawodowego w systemie oświaty publicznej, pomimo prawnych i finansowych możliwości.

Język litewski

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2013 r.) w roku szkolnym 2013/2014 nauką języka litewskiego objętych było w technikum 5 osób. Według danych zbiorczych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauczaniem języka litewskiego objętych było w technikum 5 dzieci. Według danych zbiorczych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauczaniem języka litewskiego objętych było w technikum 7 dzieci. Według danych zbiorczych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nie odnotowano nauczania języka litewskiego w szkołach technicznych i zawodowych średniego szczebla.

Język łemkowski

Obecnie nie jest organizowane nauczanie języka łemkowskiego w ramach szkolnictwa technicznego oraz zawodowego w systemie oświaty publicznej, pomimo prawnych i finansowych możliwości.

Język niemiecki

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2013 r.) w roku szkolnym 2013/2014 nauką języka niemieckiego objętych było w 3 technikach 77 osób oraz w 2 zasadniczych szkołach zawodowych 56 osób. Według danych zbiorczych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauczaniem języka niemieckiego objętych było 129 dzieci z czego w zasadniczej szkole zawodowej 27, a w technikum 111 dzieci. Według danych zbiorczych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.)

w roku szkolnym 2015/2016 nauczaniem języka niemieckiego objętych było 277 dzieci z czego w zasadniczej szkole zawodowej 92, a w technikum 185 dzieci. Według danych zbiorczych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauczaniem języka niemieckiego objętych było 189 dzieci z czego w zasadniczej szkole zawodowej 69, a w technikum 120 dzieci.

Język ormiański

Obecnie nie jest organizowane nauczanie języka ormiańskiego w ramach szkolnictwa technicznego oraz zawodowego w systemie oświaty publicznej, pomimo prawnych i finansowych możliwości.

Język romski

Obecnie nie jest organizowane nauczanie języka romskiego w ramach szkolnictwa technicznego oraz zawodowego w systemie oświaty publicznej, pomimo prawnych i finansowych możliwości.

Język rosyjski

Obecnie nie jest organizowane nauczanie języka rosyjskiego jako języka ojczystego w ramach szkolnictwa technicznego oraz zawodowego w systemie oświaty publicznej, pomimo prawnych i finansowych możliwości. Warto natomiast zauważyć, że nauczanie języka rosyjskiego, jako języka obcego, w ramach szkolnictwa technicznego oraz zawodowego, jest powszechnie dostępne w systemie oświaty publicznej.

Język słowacki

Obecnie nie jest organizowane nauczanie języka słowackiego w ramach szkolnictwa technicznego oraz zawodowego w systemie oświaty publicznej, pomimo prawnych i finansowych możliwości.

Język tatarski

Obecnie nie jest organizowane nauczanie języka tatarskiego w ramach szkolnictwa technicznego oraz zawodowego w systemie oświaty publicznej, pomimo prawnych i finansowych możliwości.

Język ukraiński

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2013 r.) w roku szkolnym 2013/2014 nauką języka ukraińskiego objęte były w dwóch technikach 34 osoby oraz w 2 zasadniczych szkołach zawodowych 17 osób. Według danych zbiorczych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauczaniem języka ukraińskiego objętych było 50 dzieci, z czego w zasadniczej szkole zawodowej 8, a w technikum 42 dzieci. Według danych zbiorczych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauczaniem języka ukraińskiego objętych było 33 dzieci, z czego w zasadniczej szkole zawodowej 2, a w technikum 31 dzieci. Według danych zbiorczych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauczaniem języka ukraińskiego objętych było 18 dzieci, z czego w zasadniczej szkole zawodowej 1, a w technikum 17 dzieci.

Język hebrajski

Obecnie nie jest organizowane nauczanie języka hebrajskiego w ramach szkolnictwa technicznego oraz zawodowego w systemie oświaty publicznej, pomimo prawnych i finansowych możliwości.

Język jidysz

Obecnie nie jest organizowane nauczanie języka jidysz w ramach szkolnictwa technicznego oraz zawodowego w systemie oświaty publicznej, pomimo prawnych i finansowych możliwości.

Język kaszubski

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2013 r.) w roku szkolnym 2013/2014 nauką języka kaszubskiego objęte były w 7 technikach 184 osoby oraz w 6 zasadniczych szkołach zawodowych 83 osoby. Według danych zbiorczych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauczaniem języka kaszubskiego objętych było 411 dzieci, z czego w zasadniczej szkole zawodowej 134, a w technikum 277 dzieci. Według danych zbiorczych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauczaniem języka kaszubskiego objętych było 609 dzieci, z czego w zasadniczej szkole zawodowej 201, a w technikum 408 dzieci. Według danych zbiorczych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauczaniem języka kaszubskiego objętych było 758 dzieci, z czego w zasadniczej szkole zawodowej 194, a w technikum 564 dzieci.

Ponadto, należy odnotować, że w stosunku do poprzedniego raportu odnotowano zmianę dotyczącą uczniów szkoły specjalnej, przysposabiającej do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z więcej niż jedną niepełnosprawnością. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2014 r.) w roku szkolnym 2014/2015 nauką języka kaszubskiego w placówce tego typu objętych było 2 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2015 r.) w roku szkolnym 2015/2016 nauką języka kaszubskiego w placówce tego typu objętych było 2 dzieci. Według danych Systemu Informacji Oświatowej (stan na dzień 30 września 2016 r.) w roku szkolnym 2016/2017 nauką języka kaszubskiego w placówce tego typu objętych było 5 dzieci.

e) (ii) zapewnić możliwość studiowania tych języków jako przedmiotów w szkolnictwie na poziomie uniwersyteckim i wyższym

Ad. 123, 349, 774

W Polsce istnieje możliwość studiowania języków mniejszościowych oraz języka regionalnego zarówno na kierunkach filologicznych, jak również w ramach lektoratów oraz studiów podyplomowych. Studia prowadzone są na pierwszym, drugim i trzecim stopniu zarówno w formie stacjonarnej, jak i niestacjonarnej. Liczba studentów studiujących języki mniejszościowe w ramach kierunków filologicznych i pokrewnych w roku akademickim 2016/2017 przekroczyła 13 tys.¹². W głównej mierze

¹² Dokładne oszacowanie tej liczby jest utrudnione ze względu na specyfikę kształcenia w zakresie filologii- dla celów statystycznych studia z zakresu języków mniejszościowych nie zawsze są wyodrębniane jako odrębny kierunek studiów.

kształcenie w tym zakresie odnosi się do języka niemieckiego (ok. 7 tys. studentów) oraz rosyjskiego (ponad 3 tys. studentów).

Potrzeba zachowania i rozwoju języków mniejszościowych oraz języka regionalnego, a także tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych dostrzegana jest zarówno przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego, jak również przez szkoły wyższe. Niemniej, w obecnym porządku prawnym uczelnie posiadają autonomię programową, która nie daje możliwości narzucania uczelniom kształcenia na określonym kierunku studiów. Nie występuje również centralna lista kierunków studiów oraz standardy kształcenia będące podstawą dla określania programów studiów¹³. Konsekwencją tego stanu rzeczy jest sytuacja, w której uczelnie samodzielnie tworzą kierunki studiów i określają dla nich programy kształcenia.

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego podjęło starania mające na celu zmniejszenie wymogów tzw. „minimum kadrowego” na kierunku związanym z kształceniem w zakresie etno-filologii. Zmiana przepisów wprowadzona rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia¹⁴ (Dz. U. poz. 370) wprowadziła mniej restrykcyjne warunki w zakresie kadry akademickiej dla tego kierunku studiów. Zgodnie z § 14 ust. 5 wskazanego rozporządzenia minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na kierunku studiów związanym z kształceniem w zakresie etno-filologii stanowi co najmniej pięciu nauczycieli akademickich posiadających dorobek naukowy w zakresie dyscypliny naukowej związanej z kierunkiem studiów, w tym co najmniej jeden samodzielny nauczyciel akademicki oraz co najmniej czterech nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora, z tym, że spośród tych osób co najmniej dwóch nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora powinno specjalizować się w zakresie języka mniejszości narodowych i etnicznych, który jest związany z tym kierunkiem studiów. W odniesieniu do studiów drugiego stopnia, zgodnie z § 15 ust. 5 wskazanego rozporządzenia, minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia na kierunku studiów związanym z kształceniem w zakresie etno-filologii stanowi co najmniej ośmiu nauczycieli akademickich posiadających dorobek naukowy w zakresie dyscypliny naukowej związanej z kierunkiem studiów, w tym co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej pięciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora, z tym, że spośród tych osób co najmniej jeden samodzielny nauczyciel akademicki oraz co najmniej trzech nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora powinno specjalizować się w zakresie języka mniejszości narodowych i etnicznych, który jest związany z tym kierunkiem studiów.

Wskazane powyżej zmiany przepisów w zakresie szkolnictwa wyższego umożliwiają bardziej elastyczne tworzenie nowych kierunków studiów. Przykładem praktycznego wykorzystania tych przepisów jest utworzenie na Wydziale Filologicznym w Uniwersytecie Gdańskim kierunku studiów „etno-filologia kaszubska” (uchwała Senatu Uniwersytetu Gdańskiego z dnia 20 grudnia 2012 r.). Według informacji zawartych w Systemie Informacji o Szkolnictwie Wyższym POL-on na tym kierunku studiów w roku akademickim 2016/2017 studiowało 58 studentów.

Wartym odnotowania jest fakt, że kształcenie w zakresie języków mniejszościowych nie ogranicza się jedynie do najbardziej popularnych języków, tj. języka niemieckiego i rosyjskiego. W wielu ośrodkach akademickich na terenie całego kraju prowadzone jest kształcenie z zakresu języków

¹³ Z wyjątkiem 9 kierunków studiów wskazanych w art. 96 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1842)

¹⁴ Obecnie kwestie odnoszące się do minimum kadrowego reguluje rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz. U. poz. 1596).

mniejszościowych oraz języka regionalnego. Nie sposób wymienić wszystkich aktywności uczelni prowadzonych w tym zakresie. Dlatego poniżej wskazane są przykłady, które świadczą o zróżnicowanym podejściu do tematu kształcenia w zakresie języków mniejszościowych i języka regionalnego.

Na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu M. Curie-Skłodowskiej w Lublinie prowadzone są studia pierwszego i drugiego stopnia na kierunku „ukrainistyka”. W roku akademickim 2016/2017 studiowało na tym kierunku 96 studentów. Absolwenci tego kierunku studiów nie tylko potrafią posługiwać się językiem ukraińskim (poziom C1 ESOKJ dla studiów pierwszego stopnia oraz C2 dla studiów drugiego stopnia), ale również posiadają uporządkowaną wiedzę o kulturze i literaturze Ukrainy.

Kształcenie w zakresie języka litewskiego prowadzone jest m. in. w ramach kierunku „filologia bałtycka” (studia pierwszego i drugiego stopnia) na Uniwersytecie Warszawskim. W roku akademickim 2016/2017 studiowało tam 56 studentów, przy czym nauka języka litewskiego była obligatoryjnym elementem programu studiów.

Nauka języka jidysz jest ważnym elementem kształcenia na kierunku „judaistyka”, który prowadzony jest na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Na studiach pierwszego i drugiego stopnia kształciło się 149 studentów. Warty podkreślenia jest również możliwość podjęcia studiów doktoranckich w zakresie judaistyki. Obecnie pracownicy Instytutu Judaistyki UJ sprawują opiekę naukową nad kilkunastoma doktorantami.

Uniwersytet Jagielloński na Wydziale filologicznym prowadzi również studia na kierunku „neofilologia”. Studia te umożliwiają kształcenie w ramach filologii słowackiej i czeskiej (studia pierwszego i drugiego stopnia). W roku akademickim 2016/2017 w zajęciach realizowanych w ramach modułu odnoszącego się do filologii czeskiej uczestniczyło 57 studentów, natomiast modułu odnoszącego się do filologii słowackiej 30 studentów.

Zagadnienia związane z językiem tatarskim i karaimskim są wykładane w ramach przedmiotów prowadzonych przez pracowników Katedry Studiów Azjatyckich Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Studenci mogą uczestniczyć m. in. w zajęciach pt. „Język karaimski” „Literatura i kultura Karaimów polskich”, „Literatura i kultura Tatarów polskich” oraz „Literatura polsko-tatarska”.

g) podjąć starania zmierzające do zapewnienia nauczania historii i kultury, której odpowiada dany język regionalny lub mniejszościowy

Ad. 127, 240, 353, 460, 563, 666, 778

W roku szkolnym 2014/2015 r. zakończył się proces wdrażania nowej podstawy programowej w szkole podstawowej i liceum ogólnokształcącym, a w 2015/2016 r. – w technikum. W roku szkolnym 2013/2014 nowa podstawa programowa obowiązywała w klasach I-V szkoły podstawowej, we wszystkich klasach gimnazjum oraz w I i II klasie szkół ponadgimnazjalnych. Podstawa programowa kładła nacisk na kształtowanie postawy obywatelskiej, postawy poszanowania tradycji i kultury własnego narodu, a także innych kultur i tradycji. Cele kształcenia oraz cele wychowawcze zostały dostosowane do wieku uczniów na danym etapie edukacyjnym oraz ich możliwości poznawczych.

Zgodnie z przyjętymi priorytetami, treści zawarte w szkolnych programach nauczania i programach wychowawczych powinny przygotować młode pokolenie do sprawnego, opartego na odpowiedzialności i szacunku funkcjonowania we współczesnym społeczeństwie, zróżnicowanym pod względem narodowościowym i etnicznym. Procesowi przekazywania wiedzy o historii i kulturze mniejszości muszą zatem towarzyszyć podejmowane od początku edukacji działania wychowawcze kształtujące umiejętność dostrzegania i doceniania różnorodności, poszanowania odmienności drugiego człowieka oraz umiejętności podejmowania dialogu i współpracy. Podstawa programowa wychowania przedszkolnego zaleca m. in. budowanie systemu wartości i rozwijanie umiejętności społecznych, które są niezbędne w nawiązywaniu poprawnych relacji z dziećmi i dorosłymi. W zakresie kształtowania umiejętności społecznych dziecko kończące przedszkole powinno przestrzegać reguł w społeczności dziecięcej oraz wiedzieć, że wszyscy ludzie mają równe prawa.

h) zapewnić nauczycielom podstawowe i dalsze szkolenie niezbędne do zrealizowania przyjętych przez Stronę punktów od a do g

Ad. 76, 130, 244, 358, 465, 566, 782

Nauczyciele prowadzący nauczanie języka regionalnego lub języka mniejszości narodowej lub etnicznej mogą uczestniczyć w różnych formach doskonalenia zawodowego, jakie przygotowują dla nich specjaliści (dydaktycy, metodycy, doradcy) z wojewódzkich ośrodków doskonalenia nauczycieli.

W Ministerstwie Edukacji Narodowej zostały podjęte prace nad stworzeniem systemu wspomagania przedszkoli i szkół. Przygotowując rozwiązania w tym zakresie, Ministerstwo kierowało się wynikami analiz, na podstawie których określono zasady funkcjonowania systemu wspomagania szkół oraz sformułowano rekomendacje dotyczące m.in. zmian w systemie doskonalenia nauczycieli, wskazując na konieczność powiązania systemu doskonalenia nauczycieli z systemem wspomagania szkół i placówek. Efektem tych prac była zmiana rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 listopada 2009 r. w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli (Dz. U. nr 200, poz. 1537 i z 2012 r., poz. 1196), która stanowiła, iż:

§ 15. 3. Do obowiązkowych zadań publicznych placówek doskonalenia prowadzonych przez samorząd województwa, zwanych dalej „wojewódzkimi placówkami doskonalenia”, należy ponadto:

1) organizowanie i prowadzenie, stosownie do potrzeb, doradztwa metodycznego dla nauczycieli:

a) przedmiotów zawodowych nauczanych w zawodach unikatowych,

b) zatrudnionych w szkołach z językiem nauczania mniejszości narodowych i etnicznych oraz językiem regionalnym;

4. W zakresie, o którym mowa w ust. 3 pkt 1 lit. b, wojewódzkie placówki doskonalenia współpracują z organizacjami mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym.

Placówki doskonalenia nauczycieli zostały zobowiązane do realizacji zadań poprzez:

1) organizowanie i prowadzenie wspomagania szkół i placówek, polegającego na zaplanowaniu i przeprowadzeniu działań mających na celu poprawę jakości pracy szkoły lub placówki w zakresie wynikającym z zadań lub potrzeb wspomaganiej szkoły lub placówki;

2) organizowanie i prowadzenie sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli oraz dyrektorów szkół i placówek, którzy w zorganizowany sposób współpracują ze sobą w celu doskonalenia swojej pracy, w szczególności poprzez wymianę doświadczeń. Sieci współpracy będą mogły mieć charakter przedmiotowy (np. sieć współpracy nauczycieli języków mniejszości narodowych) lub problemowy (np. sieć łącząca osoby zainteresowane rozwijaniem nauczycielskich kompetencji międzykulturowych). Powyższe rozwiązanie zaczęło obowiązywać od dnia 1 stycznia 2016 r. Do tego czasu stosowanie nowych form wspomagania przez placówki doskonalenia nauczycieli było dobrowolne.

Wprowadzając zmiany w funkcjonowaniu placówek doskonalenia nauczycieli, pozostawiono wojewódzkim placówkom doskonalenia nauczycieli obowiązek organizowania i prowadzenia doradztwa metodycznego dla nauczycieli zatrudnionych w szkołach z nauką języków mniejszościowych oraz języka regionalnego, we współpracy z organizacjami mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym. Celem wprowadzanych zmian w zakresie funkcjonowania wspomnianych placówek było zwiększenie dostępności form doskonalenia zawodowego dla nauczycieli wszystkich typów szkół i placówek, w tym również nauczycieli zatrudnionych w szkołach z językiem nauczania mniejszości narodowych i etnicznych.

Wyżej wymieniony akt prawny został zastąpiony w roku 2016 rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 września 2016 r. w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli (Dz. U. poz. 1591) które stanowi, iż:

§ 17

1. Do obowiązkowych zadań publicznych placówek doskonalenia prowadzonych przez samorząd województwa, powiat lub gminę należy organizowanie i prowadzenie doskonalenia zawodowego nauczycieli w zakresie:

- 1) wynikającym z kierunków polityki oświatowej oraz wprowadzanych zmian w systemie oświaty;
- 2) wymagań stawianych wobec szkół i placówek, których wypełnianie jest badane przez organy sprawujące nadzór pedagogiczny w procesie ewaluacji zewnętrznej, zgodnie z przepisami w sprawie nadzoru pedagogicznego;
- 3) realizacji podstaw programowych, w tym opracowywania programów nauczania;
- 4) diagnozowania potrzeb uczniów i indywidualizacji procesu nauczania i wychowania;
- 5) przygotowania do analizy wyników i wniosków z nadzoru pedagogicznego, wyników egzaminów, o których mowa w art. 9 ust. 1 ustawy, oraz korzystania z nich w celu doskonalenia pracy nauczycieli;
- 6) potrzeb zdiagnozowanych na podstawie analizy wyników i wniosków z nadzoru pedagogicznego oraz wyników egzaminów, o których mowa w art. 9 ust. 1 ustawy.

2. Do obowiązkowych zadań publicznych placówek doskonalenia, o których mowa w ust. 1, należy także organizowanie i prowadzenie doskonalenia zawodowego dyrektorów szkół i placówek w zakresie zarządzania oświatą.

3. Do obowiązkowych zadań publicznych placówek doskonalenia prowadzonych przez samorząd województwa, zwanych dalej „wojewódzkimi placówkami doskonalenia”, należy ponadto:

- 1) organizowanie i prowadzenie, stosownie do potrzeb, doradztwa metodycznego dla nauczycieli:
 - a) przedmiotów zawodowych nauczanych w zawodach unikatowych,
 - b) zatrudnionych w szkołach z językiem nauczania mniejszości narodowych i etnicznych oraz językiem regionalnym;

2) prowadzenie wojewódzkiego systemu informacji pedagogicznej, w tym gromadzenie i udostępnianie informacji dotyczących dostępnych form kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli.

4. W zakresie, o którym mowa w ust. 3 pkt 1 lit. b, wojewódzkie placówki doskonalenia współpracują z organizacjami mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym.

5. Publiczne placówki doskonalenia, o których mowa w ust. 1, mogą realizować również inne zadania z zakresu doskonalenia zawodowego nauczycieli zlecone przez organ prowadzący.

Należy również podkreślić, że istnieje możliwość zdobycia kwalifikacji niezbędnych do nauczania języków: białoruskiego, niemieckiego, łemkowskiego, litewskiego, ukraińskiego, ormiańskiego, czeskiego, rosyjskiego, słowackiego i hebrajskiego w trakcie studiów na kierunkach filologicznych wyższych uczelni.

i) ustanowić organ lub organy nadzorcze odpowiedzialne za monitorowanie podjętych środków postępu uzyskanego w dziedzinie wprowadzania lub rozwoju nauczania języków regionalnych lub mniejszościowych oraz za sporządzanie okresowych raportów na temat wysuniętych przez nie wniosków, które będą przekazywane do wiadomości publicznej

Ad. 136, 248, 363, 470, 570, 674, 786

Monitorowanie działań i postępu w rozwijaniu nauczania języków mniejszościowych, dla których zostały opracowane strategie rozwoju oświaty (litewskiego, niemieckiego, ukraińskiego i białoruskiego), realizowane jest obecnie w ramach zespołów opracowujących wspomniane strategie, w skład których wchodzi przedstawiciele Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwa Edukacji Narodowej, kuratoriów oświaty i placówek doskonalenia nauczycieli oraz reprezentanci społeczności posługujących się językami mniejszościowymi (dyrektorzy szkół, nauczyciele, przedstawiciele organizacji mniejszości). Protokoły z posiedzeń zespołów publikowane są na stronie internetowej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji <http://mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl/mne/oswiata/strategie-rozwoju-oswi>

W okresie objętym sprawozdaniem miały miejsce następujące spotkania:

- w odniesieniu do strategii rozwoju oświaty mniejszości białoruskiej – Białystok 11 lutego 2014 r. (przyjęcie dokumentu) , Białystok 28 kwietnia 2015 r. , Białystok 22 czerwca 2016 r.
- w odniesieniu do strategii rozwoju oświaty mniejszości niemieckiej – Opole 26 maja 2015 r.
- w odniesieniu do strategii rozwoju oświaty mniejszości ukraińskiej- Warszawa 18 marca 2016 r.
-

Natomiast monitorowanie postępu w rozwijaniu nauczania pozostałych języków mniejszościowych oraz języka regionalnego realizowane jest w ramach prac Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych.

Art. 8 ust. 2. Jeśli chodzi o szkolnictwo i w odniesieniu do terytoriów innych niż te, na których języki regionalne lub mniejszościowe są tradycyjnie używane, Strony zobowiązują się, jeśli liczba użytkowników języka regionalnego lub mniejszościowego to uzasadnia, umożliwiać, zachęcać i zapewniać nauczanie w języku regionalnym lub mniejszościowym lub nauczanie tego języka na wszystkich odpowiednich poziomach nauczania

Ad. 139, 251, 366, 473, 573, 677, 789

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 listopada 2007 r. w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz do społeczności posługującej się językiem regionalnym, z nauczania języka lub w języku mniejszości na wszystkich poziomach edukacji, mogą korzystać uczniowie na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, czego przykładem jest organizowanie nauczania języka łemkowskiego oraz języka ukraińskiego na terenach, na których wymienione języki nie były tradycyjnie używane.

Art. 10 Władze administracyjne i służby publiczne

2. W odniesieniu do władz lokalnych i regionalnych, na których terytorium liczba mieszkańców będących użytkownikami języków regionalnych lub mniejszościowych jest taka, że uzasadnia środki wymienione poniżej, Strony zobowiązują się do dopuszczania lub zachęcania do:

b) możliwości składania przez użytkowników języków regionalnych lub mniejszościowych ustnych lub pisemnych wniosków w tych językach

Ad. 45, 96, 143, 255, 370, 476, 576, 680, 793

Przygotowany projekt ustawy o zmianie ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym oraz niektórych innych ustaw, o którym była mowa w części I *Raportu*, poświęconej realizacji zaleceń Komitetu Ministrów (pkt. 5), zawierający propozycje regulacji prawnej obniżającej próg procentowy przy którym możliwe jest wprowadzenie języków pomocniczych nie został podpisany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, który odmówił podpisania ustawy w przedstawionym kształcie kierując do Sejmu RP wnioski o jej ponowne rozpatrzenie (Druk Sejmu VII Kadencji nr 3999 z dnia 26 października 2015 r.). Po inauguracji VIII kadencji Sejmu RP powrócono do prac nad ustawą w zaproponowanym brzmieniu, niemniej złożona ponownie ustawa została wycofana.

Zasady dotyczące używania języka mniejszości przed urzędami zostały wprowadzone ustawą o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym. Zgodnie z art. 9 ustawy język mniejszości może być używany, jako język pomocniczy, przed organami gminy. Przy czym z uprawnienia tego mogą korzystać tylko mieszkańcy gmin, w których liczba mieszkańców należących do mniejszości jest nie mniejsza niż 20 % ogólnej liczby mieszkańców gminy i które zostały wpisane do Urzędowego Rejestru Gmin, w których używany jest język pomocniczy. Możliwość używania języka pomocniczego oznacza, że osoby należące do mniejszości mają prawo do zwracania się do organów

gminy w języku pomocniczym w formie pisemnej lub ustnej (dopuszcza się wniesienie podania w języku pomocniczym) oraz uzyskiwania, na wyraźny wniosek, odpowiedzi także w języku pomocniczym, w formie pisemnej lub ustnej, przy czym procedura odwoławcza odbywa się wyłącznie w języku urzędowym.

Wpisu do rejestru dokonuje prowadzący go minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych na podstawie wniosku rady gminy. Ustawa określa procedurę, która powinna zostać spełniona, by gmina została wpisana do rejestru. Na podstawie zawartego w ustawie upoważnienia Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji wydał rozporządzenie, w którym określił sposób prowadzenia rejestru oraz wzór wniosku o wpisanie do tego rejestru. Zgodnie z przepisem art. 10 ust. 5 ustawy, na odmowę dokonania przez Ministra wpisu do prowadzonego przez niego rejestru, radzie gminy przysługuje skarga do sądu administracyjnego. Ustawa przewiduje też, że wykreślenie gminy z rejestru może się odbyć wyłącznie na wniosek rady gminy.

Ustawa wprowadziła mechanizm, który ma zachęcać pracowników samorządowych do uczenia się języków pomocniczych i w efekcie zapewniać wysoką jakość obsługi osób należących do mniejszości w ich językach ojczystych. Zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy w gminie wpisanej do rejestru pracownikom zatrudnionym w urzędzie gminy, w jednostkach pomocniczych gminy oraz w gminnych jednostkach i zakładach budżetowych może być przyznany dodatek z tytułu znajomości języka pomocniczego. Na podstawie zawartego w ustawie upoważnienia Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji wydał rozporządzenie, którym określił wykaz dyplomów, zaświadczeń i certyfikatów potwierdzających znajomość języków mniejszości.

Urzędowy Rejestr Gmin, w których jest używany język pomocniczy zaczął funkcjonować z chwilą wpisania do niego pierwszej gminy, tj. w dniu 25 stycznia 2006 r. Pierwszą gminą wpisaną do tego rejestru była gmina Radłów w województwie opolskim, a językiem pomocniczym język niemiecki. Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. rejestr obejmował 33 gminy, w tym sześć gmin województwa podlaskiego (w jednej językiem pomocniczym jest język litewski, w pięciu pozostałych – białoruski), pięć gmin województwa pomorskiego – w których językiem pomocniczym jest język kaszubski oraz dwadzieścia dwie gminy województwa opolskiego z językiem pomocniczym niemieckim.

Język białoruski

W Urzędowym Rejestrze gmin, w których używany jest język pomocniczy białoruski figurują następujące gminy: gmina wiejska Hajnówka (data wpisu 2010 r.), gmina wiejska Czyże (2010), gmina wiejska Narewka (2010), gmina wiejska Orla (2009); gmina miejska Hajnówka (2007).

Język czeski

Z uwagi na niewielką liczebność użytkowników języka czeskiego, do Urzędowego Rejestru gmin, w których używany jest język pomocniczy nie została wpisana żadna gmina, w której jako język pomocniczy używany jest język czeski.

Język karański

Z uwagi na niewielką liczebność użytkowników języka karańskiego, do Urzędowego Rejestru gmin, w których używany jest język pomocniczy nie została wpisana żadna gmina, w której jako język pomocniczy używany jest język karański.

Język litewski

W Urzędowym Rejestrze gmin, w których używany jest język pomocniczy litewski figuruje jedna gmina – gmina wiejska Puńsk (2006).

Język łemkowski

Z uwagi na niewielką liczebność użytkowników języka łemkowskiego, do Urzędowego Rejestru gmin, w których używany jest język pomocniczy nie została wpisana żadna gmina, w której jako język pomocniczy używany jest język karaimski.

Język niemiecki

W Urzędowym Rejestrze gmin, w których używany jest język pomocniczy niemiecki figurują następujące gminy: gmina wiejska Radłów (2006), gmina wiejska Chrzastowice (2006), gmina wiejska Izbicko (2006), gmina miejsko-wiejska Biała (2006), gmina wiejska Walce (2006), gmina wiejska Strzeleczyki (2006), gmina miejsko-wiejska Leśnica (2006), gmina wiejska Prószków (2006), gmina wiejska Jemielnica (2006), gmina miejsko-wiejska Ujazd (2006), gmina miejsko-wiejska Kolonowskie (2006), gmina wiejska Lasowice Wielkie (2006), gmina wiejska Reńska Wieś (2006), gmina wiejska Tarnów Opolski (2007), gmina wiejska Bierawa (2007), gmina wiejska Zębowice (2007), gmina wiejska Turawa (2008), gmina wiejska Dobrzeń Wielki (2009), gmina miejsko-wiejska Głogówek (2009), gmina wiejska Murów (2009), gmina miejsko-wiejska Dobrodzień (2009), gmina wiejska Komprachcice (2009).

Język ormiański

Z uwagi na niewielką liczebność użytkowników języka ormiańskiego, do Urzędowego Rejestru gmin, w których używany jest język pomocniczy nie została wpisana żadna gmina, w której jako język pomocniczy używany jest język ormiański.

Język romski

Do Urzędowego Rejestru gmin, w których używany jest język pomocniczy nie została wpisana żadna gmina, w której jako język pomocniczy używany jest język romski.

Język rosyjski

Z uwagi na niewielką liczebność użytkowników języka rosyjskiego, do Urzędowego Rejestru gmin, w których używany jest język pomocniczy nie została wpisana żadna gmina, w której jako język pomocniczy używany jest język rosyjski.

Język słowacki

Z uwagi na niewielką liczebność użytkowników języka słowackiego, do Urzędowego Rejestru gmin, w których używany jest język pomocniczy nie została wpisana żadna gmina, w której jako język pomocniczy używany jest język słowacki.

Język tatarski

Z uwagi na niewielką liczebność użytkowników języka tatarskiego, do Urzędowego Rejestru gmin, w których używany jest język pomocniczy nie została wpisana żadna gmina, w której jako język pomocniczy używany jest język tatarski.

Język ukraiński

Do Urzędowego Rejestru gmin, w których używany jest język pomocniczy nie została wpisana żadna gmina, w której jako język pomocniczy używany jest język ukraiński.

Język hebrajski

Z uwagi na niewielką liczebność użytkowników języka hebrajskiego, do Urzędowego Rejestru gmin, w których używany jest język pomocniczy nie została wpisana żadna gmina, w której jako język pomocniczy używany jest język hebrajski.

Język jidysz

Z uwagi na niewielką liczebność użytkowników języka jidysz, do Urzędowego Rejestru gmin, w których używany jest język pomocniczy nie została wpisana żadna gmina, w której jako język pomocniczy używany jest język jidysz.

Język kaszubski

W Urzędowym Rejestrze gmin, w których używany jest język pomocniczy kaszubski figurują następujące gminy: gmina wiejska Parchowo (2006 r.), gmina wiejska Sierakowice (2007), gmina wiejska Linia (2012), gmina wiejska Żukowo (2013); gmina wiejska Luzino (2014).

Jednocześnie należy wskazać, że jednym z celów przygotowanej przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji kampanii promującej używanie języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego, był wzrost liczby osób posługujących się językami mniejszościowymi oraz językiem regionalnym jako językami pomocniczymi w kontaktach z urzędami, który realizowany jest poprzez kampanię skierowaną do gmin, powiatów, pełnomocników wojewodów do spraw mniejszości narodowych i etnicznych oraz organizacji mniejszości. Kampania polegała na opracowaniu, wydaniu i dystrybucji broszury, która została przekazana do wymienionych wyżej podmiotów. Broszura zawiera informacje dotyczące tego, czym jest język pomocniczy, gdzie można go używać, sposobu wprowadzania na terenie gminy języka pomocniczego i wynikających z tego korzyści, a także kwestii finansowych związanych z wprowadzaniem języka pomocniczego. Ponadto, w ramach wspomnianej kampanii przygotowana została broszura informująca władze samorządowe o zobowiązaniach wynikających z *Karty*, w tym umożliwieniu użytkownikom języków mniejszościowych oraz języka regionalnego składania ustnych lub pisemnych wniosków w wymienionych wyżej językach. Warto także nadmienić, że w 2013 r. Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji wystąpiło do gmin, w których udział osób posiadających obywatelstwo polskie i deklarujących przynależność do grupy narodowej lub wspólnoty etnicznej oraz gmin, w których udział osób posługujących się w domu językiem regionalnym – wynosił co najmniej 20% (wykaz został opracowany na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011) z informacją dotyczącą możliwości wprowadzenia na terenie gminy języków mniejszości jako języka pomocniczego.

Ad. 93

Kwestie wydawania certyfikatów potwierdzających znajomość języków mniejszościowych oraz języka regionalnego reguluje rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 czerwca 2005 r. w sprawie *dyplomów, zaświadczeń lub certyfikatów potwierdzających znajomość języka pomocniczego* (Dz. U. Nr 119, poz. 58 1013), które określa wykaz wymienionych wyżej

dokumentów potwierdzających znajomość języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego:

1) dyplom ukończenia:

- a) studiów na kierunku filologia w zakresie odpowiedniego języka obcego,
- b) studiów w specjalności odpowiedniego języka obcego lub lingwistyki stosowanej w zakresie odpowiedniego języka obcego,
- c) nauczycielskiego kolegium języków obcych w specjalności danego języka obcego;

2) świadectwo dojrzałości potwierdzające znajomość odpowiedniego języka, uzyskane po ukończeniu szkoły prowadzącej nauczanie języka mniejszości narodowej lub etnicznej albo nauczanie języka regionalnego;

3) wydany za granicą dokument:

- a) potwierdzający ukończenie studiów wyższych - uznaje się język wykładowy,
- b) potwierdzający ukończenie studiów wyższych na kierunku filologia w zakresie odpowiedniego języka obcego,
- c) uznany za równoważny świadectwu dojrzałości - uznaje się język wykładowy;

4) zaświadczenie o zdany egzaminie resortowym:

- a) w Ministerstwie Spraw Zagranicznych,
- b) w Ministerstwie Gospodarki i Pracy,
- c) w Ministerstwie Obrony Narodowej - od poziomu 3333 według STANAG 6001;

5) certyfikat potwierdzający znajomość języka obcego wydany przez Krajową Szkołę Administracji Publicznej w wyniku lingwistycznego postępowania sprawdzającego;

6) dokument potwierdzający wpis na listę tłumaczy przysięgłych;

7) dokumenty potwierdzające znajomość języka kaszubskiego:

- a) świadectwo ukończenia podyplomowych studiów pedagogiczno-metodycznych w zakresie nauczania języka kaszubskiego organizowanych przez Uniwersytet Gdański,
- b) zaświadczenie potwierdzające znajomość języka kaszubskiego wydane przez Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie dla potrzeb nauczania lub prowadzenia zajęć w szkołach umożliwiających uczniom podtrzymywanie tożsamości narodowej, etnicznej i językowej, stosownie do przepisów w sprawie kwalifikacji wymaganych od nauczycieli;

8) dokumenty potwierdzające zdanie egzaminów ze znajomości języka niemieckiego:

- a) Zertifikat Deutsch (ZD), Die Zentrale Mittelstufenprüfung (ZMP), Die Zentrale Oberstufenprüfung (ZOP), Das Kleine Deutsche Sprachdiplom (KDS), Das Grosse Deutsche Sprachdiplom (GDS) - egzaminy organizowane przez Goethe Institut,
- b) Prüfung Wirtschaftsdeutsch International (PWD) - egzaminy organizowane przez Goethe Institut, Niemiecką Izbę Przemysłowo-Handlową i Instytut Carla Duisberga,
- c) Österreichisches Sprachdiplom für Deutsch als Fremdsprache (ÖSD) - od poziomu Mittelstufe, Diplom Wirtschaftssprache Deutsch (DWD) - egzaminy organizowane przez Instytut Austriacki,
- d) Zertifikat Deutsch (B1), Zertifikat Deutsch Plus (B2), Zertifikat Deutsch für den Beruf (B2) - egzaminy TELC (The European Language Certificates) administrowane przez WBT (Weiterbildungs-Testsysteme GmbH),
- e) Deutsches Sprachdiplom (DSD I), Deutsches Sprachdiplom (DSD II) - egzaminy organizowane przez Kultusministerkonferenz;

9) dokumenty potwierdzające zdanie egzaminów ze znajomości języka rosyjskiego:

- a) Русский Язык. Деловое Общение (Бизнес и Коммерция) - od poziomu Средний Уровень - wydawany przez Państwowy Instytut Języka Rosyjskiego im. A. Puszkina,

b) Европейские Сертификаты по языкам, Сертификат по русскому языку - egzamin TELC (The European Language Certificates) administrowany przez WBT (Weiterbildungs-Testsysteme GmbH);
10) dokument potwierdzający zdanie egzaminu ze znajomości języka romskiego: dyplom ukończenia studiów na kierunku filologia romska w Section de langues et Civilization Rromani organizowanych przez Institut National des Languages et Civilizations Orientales w Paryżu.

g) używania lub przyjmowania, o ile będzie to konieczne, łącznie z nazwą w języku (językach) oficjalnym tradycyjnych i poprawnych form nazw miejscowych w językach regionalnych lub mniejszościowych.

Ad. 147, 259, 374, 479, 579, 684, 797

Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym przewiduje możliwość wprowadzenia na terenie gminy dodatkowych tradycyjnych nazw ulic, miejscowości i obiektów fizjograficznych w językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz w języku regionalnym. Dodatkowe nazwy miejscowości lub obiektów fizjograficznych mogą być wprowadzone w gminie, jeżeli:

- w wyniku ostatniego spisu powszechnego urzędowo ustalona liczba jej mieszkańców deklarujących przynależność do mniejszości lub posługiwanie się językiem regionalnym jest nie mniejsza niż 20 %,
- wymóg ten nie został spełniony, ale na terenie gminy są miejscowości, których większość mieszkańców wypowiedziała się w konsultacjach za ustaleniem dodatkowej nazwy miejscowości w języku mniejszości lub w języku regionalnym. Przykładowo, ze wspomnianej możliwości skorzystała gmina wiejska Gorlice, w której mniejszość łemkowska stanowiła 0,5% mieszkańców.

Rejestr gmin, na których obszarze używane są nazwy w języku mniejszości zaczął funkcjonować w grudniu 2006 r., z chwilą wpisania do niego pierwszej gminy, tj. gminy Radłów (województwo opolskie).

W 2007 r. do Rejestru gmin wpisano trzy gminy. W dwóch z nich, położonych w województwie pomorskim, wprowadzono dodatkowe nazwy miejscowości w języku kaszubskim (Stężycza, Chmielno), w jednej, położonej na terenie województwa opolskiego, wprowadzono dodatkowe nazwy w języku niemieckim (Cisek).

W 2008 r. do wspomnianego Rejestru wpisano piętnaście gmin. W jedenastu gminach z województwa opolskiego (Leśnica, Tarnów Opolski, Chrzastowice, Izbicko, Dobrodzień, Jemielnica, Kolonowskie, Ujazd, Zębówice, Biała, Strzeleczyki) oraz dwóch gminach z województwa śląskiego (Rudnik, Krzanowice) wprowadzono dodatkowe nazwy miejscowości w języku niemieckim, w jednej gminie, położonej na terenie województwa małopolskiego (Gorlice) wprowadzono dodatkową nazwę w języku łemkowskim, w ostatniej, położonej na terenie województwa podlaskiego (Puńsk) wprowadzono dodatkowe nazwy w języku litewskim.

W 2009 r. do Rejestru wpisano pięć gmin z województwa opolskiego (Murów, Walce, Dobrzeń Wielki, Komprachcice, Głogówek), w których dodatkowe nazwy zostały ustalone w języku niemieckim oraz dwie gminy z województwa pomorskiego (Bytów, Sierakowice), w których dodatkowe nazwy zostały ustalone w języku kaszubskim.

W 2010 r. do Rejestru gmin, na których obszarze używane są nazwy w języku mniejszości wpisano siedem gmin. W trzech z nich, położonych w województwie pomorskim, wprowadzono dodatkowe nazwy miejscowości w języku kaszubskim (Szemud, Kartuzy, Linia), w czterech, położonych na terenie województwa opolskiego, wprowadzono dodatkowe nazwy w języku niemieckim (Łubniany, Prószków, Gogolin, Lasowice Wielkie).

W 2011 r. do wspomnianego Rejestru wpisano dziewięć gmin. W trzech gminach z województwa opolskiego (Bierawa, Reńska Wieś, Polska Cerekiew) wprowadzono dodatkowe nazwy miejscowości w języku niemieckim, w jednej gminie, położonej na terenie województwa podlaskiego (Orla) wprowadzono dodatkowe nazwy w języku białoruskim, w czterech, położonych na terenie województwa pomorskiego (Brusy, Parchowo, Sulęczyno, Somonino) wprowadzono dodatkowe nazwy w języku kaszubskim, w jednej gminie, położonej na terenie województwa małopolskiego (Uście Gorlickie) wprowadzono dodatkowe nazwy w języku łemkowskim.

W 2012 roku do wspomnianego Rejestru wpisano jedną gminę z województwa opolskiego (Turawa), w której wprowadzono dodatkowe nazwy w języku niemieckim.

W 2013 roku do wspomnianego Rejestru wpisano osiem gmin. W siedmiu gminach z województwa pomorskiego (Kościerzyna gm. miejska, Kościerzyna gm. wiejska, Lipusz, Żukowo, Dziemiany, Lipnica i Czarna Dąbrówka) wprowadzono dodatkowe nazwy w języku kaszubskim, zaś w jednej gminie województwa śląskiego (Sośnicowice) wprowadzono dodatkowe nazwy w języku niemieckim.

W 2014 roku do wspomnianego Rejestru wpisano 5 gmin. W trzech gminach z województwa pomorskiego (Wejherowo, Luzino, Karsin) wprowadzono dodatkowe nazwy w języku kaszubskim, zaś w dwóch gminach województwa opolskiego (Popielów, Pawłowiczki) wprowadzono nazwy dodatkowe w języku niemieckim.

W 2015 roku do wspomnianego Rejestru wpisano dwie gminy z województwa pomorskiego (Przodkowo i Tuchomie) w których wprowadzono dodatkowe nazwy w języku kaszubskim.

W 2016 roku do wspomnianego Rejestru wpisano jedną gminę z województwa pomorskiego (Cewice) w której wprowadzono dodatkowe nazwy w języku kaszubskim.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. do Rejestru gmin wpisanych jest 59 gmin, w tym dwadzieścia osiem gmin województwa opolskiego (dodatkowe nazwy w języku niemieckim), dwadzieścia cztery gminy województwa pomorskiego (dodatkowe nazwy w języku kaszubskim), trzy gminy województwa śląskiego (dodatkowe nazwy w języku niemieckim), dwie gminy województwa podlaskiego (w jednej wprowadzono dodatkowe nazwy w języku litewskim, w drugiej – w języku białoruskim) oraz dwie gminy województwa małopolskiego (dodatkowe nazwy w języku łemkowskim).

Język białoruski

W rejestrze gmin, na których obszarze używane są nazwy w języku mniejszości figuruje gmina wiejska Orla (2011), w której ustalone zostały dodatkowe nazwy w języku białoruskim.

Język czeski

Ustawa o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym umożliwia używanie dodatkowych nazw na obszarach, gdzie dana grupa językowa występowała tradycyjnie, bez względu na ich obecną liczebność. Przewiduje bowiem możliwość wprowadzenia na terenie gminy dodatkowych tradycyjnych nazw miejscowości w językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz w języku regionalnym w sytuacji, gdy na jej terenie są miejscowości, których większość mieszkańców wypowiedziała się w konsultacjach za ustaleniem dodatkowej nazwy miejscowości w wymienionych

wyżej językach. Do dnia dzisiejszego do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji nie wpłynął żaden wniosek o ustalenie dodatkowej nazwy w języku czeskim.

Język karaimski

Ustawa o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym umożliwia używanie dodatkowych nazw na obszarach, gdzie dana grupa językowa występowała tradycyjnie, bez względu na ich obecną liczebność. Przewiduje bowiem możliwość wprowadzenia na terenie gminy dodatkowych tradycyjnych nazw miejscowości w językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz w języku regionalnym w sytuacji, gdy na jej terenie są miejscowości, których większość mieszkańców wypowiedziała się w konsultacjach za ustaleniem dodatkowej nazwy miejscowości w wymienionych wyżej językach. Do dnia dzisiejszego do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji nie wpłynął żaden wniosek o ustalenie dodatkowej nazwy w języku karaimskim (jedyną miejscowością w obecnych granicach Polski w której społeczność karaimska zamieszkuje tradycyjnie od połowy XIX w. jest Warszawa).

Język litewski

W rejestrze gmin, na których obszarze używane są nazwy w języku mniejszości figuruje gmina wiejska Puńsk (2008), w której ustalone zostały dodatkowe nazwy w języku litewskim.

Język łemkowski

W rejestrze gmin, na których obszarze używane są nazwy w języku mniejszości figurują gmina wiejska Gorlice (2008) oraz gmina wiejska Uście Gorlickie (2011), w których ustalone zostały dodatkowe nazwy w języku łemkowskim.

Język niemiecki

W rejestrze gmin, na których obszarze używane są nazwy w języku mniejszości figurują następujące gminy: gmina wiejska Radłów (2006), gmina wiejska Cisek (2007), gmina miejsko-wiejska Leśnica (2008), gmina wiejska Rudnik (2008), gmina wiejska Tarnów Opolski (2008), gmina wiejska Chrzastowice (2008), gmina wiejska Izbicko (2008), gmina miejsko-wiejska Dobrodzień (2008), gmina wiejska Jemielnica (2008), gmina miejsko-wiejska Kolonowskie (2008), gmina miejsko-wiejska Krzanowice (2008), gmina miejsko-wiejska Ujazd (2008), gmina wiejska Zębowice (2008), gmina miejsko-wiejska Biała (2008), gmina wiejska Strzeleczy (2008), gmina wiejska Murów (2009), gmina wiejska Walce (2009), gmina miejsko-wiejska Głogówek (2009), gmina wiejska Komprachcice (2009), gmina wiejska Dobrzeń Wielki (2009), gmina wiejska Łubniany (2010), gmina wiejska Prószków (2010), gmina miejsko-wiejska Gogolin (2010), gmina wiejska Lasowice Wielkie (2010), gmina wiejska Bierawa (2011), gmina wiejska Reńska Wieś (2011), gmina wiejska Polska Cerekiew (2011), gmina wiejska Turawa (2012), gmina miejsko-wiejska Sośnicowice (2013), gmina wiejska Popielów (2014) oraz gmina wiejska Pawłowiczki (2014), w których ustalone zostały dodatkowe nazwy w języku niemieckim.

Język ormiański

Ustawa o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym umożliwia używanie dodatkowych nazw na obszarach, gdzie dana grupa językowa występowała tradycyjnie, bez względu na ich obecną liczebność. Przewiduje bowiem możliwość wprowadzenia na terenie gminy dodatkowych tradycyjnych nazw miejscowości w językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz w języku regionalnym w sytuacji, gdy na jej terenie są miejscowości, których większość mieszkańców

wypowiedziała się w konsultacjach za ustaleniem dodatkowej nazwy miejscowości w wymienionych wyżej językach. Do dnia dzisiejszego do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji nie wpłynął żaden wniosek o ustalenie dodatkowej nazwy w języku ormiańskim.

Język romski

Ustawa o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym umożliwia używanie dodatkowych nazw na obszarach, gdzie dana grupa językowa występowała tradycyjnie, bez względu na ich obecną liczebność. Przewiduje bowiem możliwość wprowadzenia na terenie gminy dodatkowych tradycyjnych nazw miejscowości w językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz w języku regionalnym w sytuacji, gdy na jej terenie są miejscowości, których większość mieszkańców wypowiedziała się w konsultacjach za ustaleniem dodatkowej nazwy miejscowości w wymienionych wyżej językach. Do dnia dzisiejszego do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji nie wpłynął żaden wniosek o ustalenie dodatkowej nazwy w języku romskim.

Język rosyjski

Ustawa o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym umożliwia używanie dodatkowych nazw na obszarach, gdzie dana grupa językowa występowała tradycyjnie, bez względu na ich obecną liczebność. Przewiduje bowiem możliwość wprowadzenia na terenie gminy dodatkowych tradycyjnych nazw miejscowości w językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz w języku regionalnym w sytuacji, gdy na jej terenie są miejscowości, których większość mieszkańców wypowiedziała się w konsultacjach za ustaleniem dodatkowej nazwy miejscowości w wymienionych wyżej językach. Do dnia dzisiejszego do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji nie wpłynął żaden wniosek o ustalenie dodatkowej nazwy w języku rosyjskim.

Język słowacki

Ustawa o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym umożliwia używanie dodatkowych nazw na obszarach, gdzie dana grupa językowa występowała tradycyjnie, bez względu na ich obecną liczebność. Przewiduje bowiem możliwość wprowadzenia na terenie gminy dodatkowych tradycyjnych nazw miejscowości w językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz w języku regionalnym w sytuacji, gdy na jej terenie są miejscowości, których większość mieszkańców wypowiedziała się w konsultacjach za ustaleniem dodatkowej nazwy miejscowości w wymienionych wyżej językach. Do dnia dzisiejszego do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji nie wpłynął żaden wniosek o ustalenie dodatkowej nazwy w języku słowackim.

Język tatarski

Ustawa o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym umożliwia używanie dodatkowych nazw na obszarach, gdzie dana grupa językowa występowała tradycyjnie, bez względu na ich obecną liczebność. Przewiduje bowiem możliwość wprowadzenia na terenie gminy dodatkowych tradycyjnych nazw miejscowości w językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz w języku regionalnym w sytuacji, gdy na jej terenie są miejscowości, których większość mieszkańców wypowiedziała się w konsultacjach za ustaleniem dodatkowej nazwy miejscowości w wymienionych wyżej językach. Do dnia dzisiejszego do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji nie wpłynął żaden wniosek o ustalenie dodatkowej nazwy w języku tatarskim.

Język ukraiński

Ustawa o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym umożliwia używanie dodatkowych nazw na obszarach, gdzie dana grupa językowa występowała tradycyjnie, bez względu na ich obecną liczebność. Przewiduje bowiem możliwość wprowadzenia na terenie gminy dodatkowych tradycyjnych nazw miejscowości w językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz w języku regionalnym w sytuacji, gdy na jej terenie są miejscowości, których większość mieszkańców wypowiedziała się w konsultacjach za ustaleniem dodatkowej nazwy miejscowości w wymienionych wyżej językach. Do dnia dzisiejszego do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji nie wpłynął żaden wniosek o ustalenie dodatkowej nazwy w języku ukraińskim.

Język hebrajski

Ustawa o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym umożliwia używanie dodatkowych nazw na obszarach, gdzie dana grupa językowa występowała tradycyjnie, bez względu na ich obecną liczebność. Przewiduje bowiem możliwość wprowadzenia na terenie gminy dodatkowych tradycyjnych nazw miejscowości w językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz w języku regionalnym w sytuacji, gdy na jej terenie są miejscowości, których większość mieszkańców wypowiedziała się w konsultacjach za ustaleniem dodatkowej nazwy miejscowości w wymienionych wyżej językach. Do dnia dzisiejszego do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji nie wpłynął żaden wniosek o ustalenie dodatkowej nazwy w języku hebrajskim.

Język jidysz

Ustawa o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym umożliwia używanie dodatkowych nazw na obszarach, gdzie dana grupa językowa występowała tradycyjnie, bez względu na ich obecną liczebność. Przewiduje bowiem możliwość wprowadzenia na terenie gminy dodatkowych tradycyjnych nazw miejscowości w językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz w języku regionalnym w sytuacji, gdy na jej terenie są miejscowości, których większość mieszkańców wypowiedziała się w konsultacjach za ustaleniem dodatkowej nazwy miejscowości w wymienionych wyżej językach. Do dnia dzisiejszego do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji nie wpłynął żaden wniosek o ustalenie dodatkowej nazwy w języku jidysz.

Język kaszubski

W rejestrze gmin, na których obszarze używane są nazwy w języku mniejszości figurują następujące gminy: gmina wiejska Stężycza (2007), gmina wiejska Chmielno (2007), gmina wiejska Sierakowice (2009), gmina miejsko-wiejska Bytów (2009), gmina wiejska Szemud (2010), gmina wiejska Linia (2010), gmina miejsko-wiejska Kartuszy (2010), gmina miejsko-wiejska Brusy (2011), gmina wiejska Parchowo (2011), gmina wiejska Sulęczyno (2011), gmina wiejska Somonino (2011), gmina miejska Kościerzyna (2013), gmina wiejska Kościerzyna (2013), gmina wiejska Lipusz (2013), gmina wiejska Żukowo (2013), gmina wiejska Dziemiany (2013), gmina wiejska Lipnica (2013), gmina wiejska Czarna Dąbrówka (2013), gmina wiejska Wejherowo (2014), gmina wiejska Luzino (2014), gmina wiejska Karsin (2014), gmina wiejska Przdokowo (2015), gmina wiejska Tuchomie (2015) oraz gmina wiejska Cewice (2016), dla których ustalone zostały dodatkowe nazwy w języku kaszubskim.

Jednocześnie należy wskazać, że jednym z celów przygotowanej przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji kampanii promującej używanie języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego był wzrost liczby dodatkowych nazw miejscowości, obiektów fizjograficznych oraz nazw ulic w językach mniejszościowych i języku regionalnym, który realizowany był poprzez

kampanię skierowaną do gmin, powiatów, pełnomocników wojewodów do spraw mniejszości narodowych i etnicznych oraz organizacji mniejszości. Kampania polegała na opracowaniu, wydaniu i dystrybucji broszury, która zostanie przekazana do wymienionych wyżej podmiotów. Broszura zawiera informacje dotyczące tego, czym są dodatkowe nazwy, gdzie można ich używać, sposobu ustalania dodatkowych nazw i wynikających z tego korzyści, a także kwestii finansowych związanych z wymianą tablic informacyjnych. Ponadto w ramach wspomnianej kampanii przygotowana została broszura informująca władze samorządowe o zobowiązaniach wynikających z *Karty*, w tym umożliwieniu użytkownikom języków mniejszościowych oraz języka regionalnego używania tradycyjnych nazw miejscowych w wymienionych wyżej językach. Warto także nadmienić, że w 2013 r. Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji wystąpiło do gmin, w których udział osób posiadających obywatelstwo polskie i deklarujących przynależność do grupy narodowej lub wspólnoty etnicznej oraz gmin, w których udział osób posługujących się w domu językiem regionalnym – wynosił co najmniej 20% (wykaz został opracowany na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011) z informacją dotyczącą możliwości wprowadzenia na terenie gminy dodatkowych nazw w językach mniejszości.

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji dokonuje wpisu gminy do Rejestru gmin, na których obszarze używane są nazwy w języku mniejszości na wniosek rady gminy. Wnioski o ustalenie dodatkowej nazwy miejscowości lub obiektu fizjograficznego są opiniowane przez właściwego wojewodę oraz Komisję Nazw Miejscowości i Obiektów Fizjograficznych. Tryb opiniowania nazw miejscowości i obiektów fizjograficznych przez Komisję określa ustawa z dnia 29 sierpnia 2003 r. *o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych* (Dz. U. z 2003 r. 166, poz. 1612, z późn. zm.) oraz rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 5 sierpnia 2004 r. *w sprawie trybu pracy Komisji Nazw Miejscowości i Obiektów Fizjograficznych oraz wysokości wynagrodzenia przysługującego jej członkom za udział w posiedzeniach* (Dz. U. Nr 177, poz. 1831). Należy podkreślić, że przekazywane do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji wnioski rozpatrywane są na bieżąco. Jednakże często zawierają uchybienia formalne i w związku z tym przekazywane są do gmin w celu ich skorygowania oraz uzupełnienia. Zdarzały się przypadki przekazywania gminom wniosków, które wymagają korekty kilkakrotnie. Ponadto należy nadmienić, że w skład Komisji Nazw Miejscowości i Obiektów Fizjograficznych wchodzi przede wszystkim przedstawiciele nauki (językoznawcy, historycy, geografowie) z różnych ośrodków naukowych, co także wpływa na częstotliwość posiedzeń Komisji. Czas uzyskiwania wpisu do Rejestru gmin mógł być początkowo dłuższy, z uwagi na to, że przepisy umożliwiające stosowanie podwójnego nazewnictwa były w Polsce nowatorskie.

5. Strony zobowiązują się do zezwolenia, na wniosek zainteresowanych, na używanie lub przybieranie nazwisk w językach regionalnych lub mniejszościowych.

Ad. 262, 377, 800

W ramach kampanii promującej używanie języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego, skierowanej do władz samorządowych, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji zachęcało przedstawicieli administracji samorządowej do większej aktywności w zakresie promowania wymienionych wyżej języków, w tym prawnej możliwości używania imion i nazwisk w językach

mniejszościowych. W broszurze przekazanej do wspomnianych władz, zawarte zostały m.in. informacje dotyczące przysługującego osobom należącym do mniejszości narodowych i etnicznych prawa używania i pisowni swoich imion i nazwisk zgodnie z zasadami pisowni języka ojczystego, w szczególności prawa do ich rejestracji w aktach stanu cywilnego oraz dokumentach tożsamości. Aktem prawnym regulującym szczegółowo ww. zagadnienie jest ustawa z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska (Dz. U. z 2016 r. poz. 10).

Art. 11. Media

1. Strony zobowiązują się ze względu na użytkowników języków regionalnych lub mniejszościowych na terytoriach, na których mówi się tymi językami, w zależności od sytuacji każdego języka, w zakresie, w jakim władze publiczne posiadają bezpośrednie lub pośrednie kompetencje, uprawnienia lub w jakim odgrywają role w tej dziedzinie, i przy poszanowaniu zasady niezależności i autonomii mediów:

a) w stopniu, w jakim radio i telewizja pełnią misję służby publicznej:

(ii) że zachęcą do utworzenia lub ułatwią utworzenie co najmniej jednej stacji radiowej i jednego kanału telewizyjnego w językach regionalnych lub mniejszościowych, lub

(iii) że wydadzą odpowiedni przepis przewidujący, by nadawcy oferowali programy w językach regionalnych lub mniejszościowych,

Ad. 9, 101, 152, 267, 381, 482, 584, 690, 803

Zobowiązanie zawarte w art. 11 ust. 1 pkt a realizowane jest częściowo poprzez emisję audycji radiowych i telewizyjnych w językach mniejszościowych oraz języku regionalnym przez nadawców publicznych. Ponadto, Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji aktywnie promuje rozwój radiofonii i telewizji cyfrowej, dzięki której oferta programowa jest powszechnie dostępna. Rozwój radiofonii i telewizji cyfrowej, zarówno w przypadku nadawców publicznych, jak i koncesjonowanych, przyczyni się do zaspokojenia w większym stopniu niż dotychczas potrzeb użytkowników języków mniejszościowych oraz języka regionalnego w zakresie programowym w przyszłości.

Poniżej znajduje się informacja o audycjach dla mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługujących się językiem regionalnym, rozpowszechnianych przez spółki radiofonii i telewizji publicznej. Zestawienie wykonano na podstawie sprawozdań nadawców za 2016 rok.

Język białoruski

- *Tydzień Białoruski* (O/TVP Białystok) - 22 minutowy magazyn informacyjno-publicystyczny adresowany do mniejszości białoruskiej, podejmujący problematykę życia społecznego i kulturalnego Białorusinów zamieszkujących województwo podlaskie. Audycja ukazuje się dwa razy w tygodniu (wydanie premierowe i powtórka) przez cały rok. Tworzona w języku białoruskim z napisami w języku polskim,
- *Pod Znakiem Pogoni* (Radio Białystok) – 7 minutowa audycja publicystyczno-informacyjna nadawana codziennie przez cały rok. Audycja tworzona w języku białoruskim. Audycja

publicystyczno-informacyjna, poruszająca problemy mniejszości białoruskiej, w całości poświęcona tematyce regionalnej,

- *Duchowe Spotkania* (Radio Białystok) - 15 minutowa audycja upowszechniająca wartości chrześcijańskie poświęcona sprawom prawosławia. Nadawana raz w tygodniu przez cały rok. Audycja realizowana w języku białoruskim i ukraińskim,
- *Przed wyjściem do cerkwi* (Radio Białystok) - 15 minutowa audycja o tematyce religijnej poświęcona sprawom prawosławia. Nadawana raz w tygodniu przez cały rok. Audycja religijna, publicystyczno-edukacyjna, w języku białoruskim i ukraińskim, upowszechnianie wartości chrześcijańskich w oparciu o dekalog, w całości poświęcona tematyce regionalnej,
- *Pożądalna Pieśń* (Radio Białystok) - audycja muzyczna nadawana w języku białoruskim w całości poświęcona tematyce regionalnej. Czas trwania - 25 minut, nadawana raz w tygodniu przez cały rok.

Język czeski

Obecnie w publicznej radiofonii i telewizji nie są emitowane programy w języku czeskim.

Język karaimski

Obecnie w publicznej radiofonii i telewizji nie są emitowane programy w języku karaimskim.

Język litewski

- *Głos Polskich Litwinów* (O/TVP Białystok) – trwająca 20 minut audycja publicystyczno-informacyjna, w języku litewskim poruszająca problemy mniejszości litewskiej, w całości poświęcona tematyce regionalnej. Nadawana w języku litewskim z polskimi napisami, trzy razy w tygodniu przez cały rok,
- *Panorama Litewska* (O/TVP Białystok) – audycja trwa siedem minut, nadawana jest dwa razy w tygodniu. Magazyn adresowany jest do mniejszości litewskiej, podejmuje problematykę życia społecznego i kulturalnego Litwinów zamieszkujących województwo podlaskie oraz problematykę mniejszości litewskiej w kraju, emitowany w języku litewskim,
- *Pomerania Ethnica* (O/TVP Szczecin) – 12 minutowa audycja adresowana do mniejszości narodowych i grup etnicznych w regionie Pomorza Zachodniego (w tym Litwinów). Nadawana jest dwa razy w tygodniu przez cały rok. Podejmowana jest w niej problematyka społeczna i kulturalna dotycząca mniejszości.

Język łemkowski

Obecnie w publicznej radiofonii i telewizji nie są emitowane programy w języku łemkowskim.

Język niemiecki

- *Schlesien Journal* (O/TVP Katowice i O/TVP Opole) - 11 minutowa audycja, nadawana raz w tygodniu, przez cały rok łącznie: 9 godz. 27 min. (O/TVP Katowice) oraz 3 razy w tygodniu, łącznie przez 28 godz. 43 min. z powtórzeniami (O/TVP Opole); cykliczny magazyn informacyjno-publicystyczny adresowany do mniejszości niemieckiej na Śląsku i Opolszczyźnie, w którym przedstawiane i komentowane są wydarzenia społeczne, polityczne, gospodarcze i kulturalne

dotyczące mniejszości niemieckiej; audycja emitowana jest w języku niemieckim z napisami w języku polskim,

- *Pomerania Ethnica* (O/TVP Szczecin) – 12 minutowa audycja adresowana do mniejszości narodowych i grup etnicznych w regionie Pomorza Zachodniego (w tym Niemców); nadawana jest raz w tygodniu przez cały rok; podejmowana jest w niej problematyka społeczna i kulturalna dotycząca mniejszości,
- *Pojednanie i Przyszłość* (Radio Katowice) – trwający 55 minut magazyn kulturalno-publicystyczny nadawany dwa razy w miesiącu; tematyka audycji odnosi się do tradycji i kultury niemieckiej oraz do historii Śląska, często nawiązuje do dorobku przedstawicieli niemieckiej kultury, sztuki i nauki; audycja tworzona przez Niemiecką Wspólnotę „Pojednanie i Przyszłość” o charakterze publicystycznym z warstwą muzyczną w języku niemieckim; tematyka odnosi się w dużej mierze do tradycji i kultury niemieckiej, a także historii Śląska; bardzo często nawiązuje do dorobku wielu przedstawicieli niemieckiej kultury, sztuki i nauki (J. von Eichendorffa, laureatów Nagród Nobla urodzonych na Śląsku itp.); z uwagi na swoją formułę, która wynika z woli zespołu producenckiego związanego z tą organizacją, audycja adresowana jest do członków mniejszości niemieckiej w starszym wieku, nie zawiera przekazów adresowanych do młodego słuchacza,
- *Präsent* (Radio Katowice) – trwający 55 minut magazyn publicystyczny adresowany głównie do młodszego i średniego pokolenia osób należących do mniejszości niemieckiej, nadawany dwa razy w miesiącu przez cały rok; audycja publicystyczna tworzona przez Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Niemców Województwa Śląskiego; warstwę słowną stanowią materiały reporterskie, relacje, rozmowy i komentarze dotyczące życia i działalności środowisk mniejszości niemieckiej w całym województwie śląskim; tworzona jest przez zespół producencki „Mittendrin” działający w strukturze DFK, złożony z młodych ludzi, co ma swoje odzwierciedlenie w charakterze audycji; adresowana jest do członków mniejszości niemieckiej w wieku średnim, a także do młodszych słuchaczy identyfikujących się z tą grupą narodowościową: świadczy o tym podejmowana tematyka, jej aktualność, sposób redagowania i prowadzenia audycji, ale także charakter prezentowanych utworów muzycznych,
- *Allensteiner Welle* (Radio Olsztyn) - audycja publicystyczna poświęcona sprawom mniejszości niemieckiej Warmii i Mazur; audycja trwa 21 minut, nadawana jest jeden raz w tygodniu przez cały rok,
- *Allensteiner Welle* (Radio Olsztyn) - audycja informacyjna trwała 5 minut, nadawana jest jeden raz w tygodniu przez cały rok,
- *Powiedz: „Die Musik”* (Radio Opole) – jest to nowy (realizowany w 2016 roku) cykl audycji edukacyjnych w formie lekcji języka niemieckiego, opartych o prezentację wybranych fragmentów znanych niemieckojęzycznych przebojów muzyki rozrywkowej,
- Publicystyka niemieckojęzyczna (Radio Opole) - 50 minutowy cykl audycji publicystycznych nadawany dwa razy w tygodniu, dotyczących kultury niemieckiej, działalności mniejszości i jej przedstawicieli w regionie; w ramach cyklu znajdują się audycje pt. „Kulturviertel”, „Die Brücke/Most”, „Schönes Schlesien”, „Schlesien Aktuell - das Magazin”, „Mittendrin”, „Treffpunkt Opole”; w audycjach wykorzystywana jest wyłącznie muzyka niemieckojęzyczna,
- *Geschichten um Oder (Opowieści wokół Odry)* (Radio Zachód) – nowa audycja, trwająca 10 minut, nadawana dwa razy w tygodniu przez cały rok; magazyn radiowy poświęcony wydarzeniom związanym z działalnością organizacji skupiających mniejszość niemiecką na

terenie województwa lubuskiego; w magazynie prezentowane są wydarzenia kulturalne i społeczne oraz tematy związane ze współpracą transgraniczną; do udziału w audycjach zapraszani są przedstawiciele mniejszości łużyckiej z terenu wschodnich Niemiec oraz dziennikarzy z publicznego radia Antenne Cottbus.

Język ormiański

Obecnie w publicznej radiofonii i telewizji nie są emitowane programy w języku ormiańskim.

Język romski

- *My Romowie* (o/TVP Białystok) – audycja publicystyczna, na życzenie tej społeczności nadawana zarówno w języku polskim, jak i romskim; trwająca osiem minut; nadawana dwa razy w miesiącu przez cały rok podejmuje problematykę życia społecznego i kulturalnego Romów zamieszkujących województwo podlaskie; audycja o różnych sferach życia mniejszości romskiej.
- *Poznajmy się* (o/TVP Katowice) - 13 minutowa audycja nadawana dwa razy w tygodniu w czerwcu 2016 roku; magazyn cykliczny adresowany do mniejszości romskiej na Śląsku, w którym pokazywana jest edukacja dzieci i młodzieży romskiej w celu upowszechniania wiedzy na temat edukacji i pracy w społeczeństwie romskim oraz tolerancja i zaznajomienie z tematyką romską wśród polskich widzów.
- *Serwis Romski* (Radio Koszalin) – 3 minutowa audycja informacyjna nadawana raz w tygodniu przez cały rok; audycja poza przedstawianiem wydarzeń istotnych dla mniejszości zamieszczała także zapowiedzi i zaproszenia kulturalne, nadawana w każdą niedzielę o godz. 7.30; dodatkowo w audycji omawiane są prawodawstwo unijne i projekty UE, które mogą zainteresować Romów.
- *Magazyn Romski* (Radio Koszalin) - stała pozycja programowa skierowana do mniejszości romskiej trwająca 10 minut, nadawana raz w tygodniu przez cały rok w każdą niedzielę o godz. 19.10; magazyn informacyjno-publicystyczny skierowany do mniejszości romskiej; *Romano Dżipen* ma przybliżyć zamknięte dotąd hermetycznie środowisko romskie szerokim kręgom społecznym; audycja pokazuje inne strony życia Romów, obala utrwalone stereotypy, pokazuje romską społeczność taką, jaka jest w rzeczywistości – to jeden z głównych celów audycji; ponadto pokazuje ona elementy kultury romskiej z pokolenia na pokolenie, tej znanej, ale także tej mniej popularnej.
- *Romscy Bracia* (Radio Opole) – 50-minutowa audycja nadawana dwa razy w tygodniu przez cały rok; audycja ukazująca różne sfery życia Romów - sferę edukacji, kultury, tradycji, życia rodzinnego, talentów i pasji prezentuje sylwetki ludzi, którzy z tego środowiska wyrosli ponad przeciętność, zdobyli wykształcenie, działają na rzecz innych osób; relacje i reportaże z różnych imprez organizowanych przez Romów, m.in. w ramach Dni Kultury Romskiej, Festiwalu Piosenki i Kultury Romów, imprez organizowanych przez szkoły i instytucje; informuje o kłopotach dnia codziennego, trudnościach w znajdowaniu pracy, w edukacji; wspiera projekty tworzone przez Romów, buduje dobre relacje społeczne, niweluje stereotypy, wzajemne animozje i niechęci; audycja uwzględniająca potrzeby mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym.
- *Szlakiem taborów* (Radio Zachód) – nowa audycja, trwająca 10 minut, nadawana dwa razy w tygodniu przez cały rok. Celem audycji jest popularyzacja tematyki dotyczącej historii, tradycji, obyczajów i kultury Romów wśród mieszkańców województwa lubuskiego, działanie

na rzecz pełniejszego uczestnictwa Romów w życiu społecznym regionu, kształtowanie postaw proedukacyjnych w społeczności romskiej, przełamywanie niechęci Romów do edukacji szkolnej, popularyzacja twórców wywodzących się ze społeczności romskiej, umacnianie tożsamości społeczności romskiej, zwiększenie aktywności kulturalno-organizacyjnej społeczności romskiej, zwalczanie stereotypów, budujących negatywny wizerunek społeczności romskiej i zmianę jej postrzegania w szerokich kręgach polskiej społeczności, budowanie platformy porozumienia między społecznością romską i nie-romską.

Język rosyjski

- *Wiadomości Rosyjskie* (O/TVP Białystok) – 10 minutowa audycja o charakterze informacyjno-publicystycznym nadawana dwa razy w miesiącu przez cały rok. Magazyn podejmujący problematykę życia społecznego i kulturalnego Rosjan zamieszkujących województwo podlaskie, nadawany w języku rosyjskim z polskimi napisami.

Język słowacki

Obecnie w publicznej radiofonii i telewizji nie są emitowane programy w języku słowackim.

Język tatarski

- *Tatarskie Wieści* (O/TVP Białystok) – audycja trwająca osiem minut, nadawana dwa razy w miesiącu przez cały rok; skierowana do mniejszości tatarskiej, podejmuje problematykę życia społecznego i kulturalnego Tatarów zamieszkujących województwo podlaskie.

Język ukraiński

- *Telenowyny* (Telewizja Polska S.A. TV Regionalna) – audycja nadawana jest w TVP Regionalna (pasmo wspólne); audycja trwa 24 minuty i nadawana jest 4 razy w miesiącu; przeznaczona dla mniejszości ukraińskiej w Polsce oraz widzów zainteresowanych problemami Ukrainy, realizowana w języku ukraińskim z jednoczesnym tłumaczeniem na polski; w audycji prezentowane są: historia i bieżące informacje na temat stosunków polsko-ukraińskich oraz komentarze dotyczące aktualnych wydarzeń politycznych i kulturalnych,
- *Przegląd Ukraiński* (O/TVP Białystok) – 11 minutowy magazyn informacyjno-publicystyczny, nadawany dwa razy w tygodniu (wydanie premierowe i powtórka) przez cały rok; adresowany jest do mniejszości ukraińskiej zamieszkałej na terenie województwa podlaskiego, podejmuje tematykę życia społecznego i kulturalnego Ukraińców; audycja nadawana w języku ukraińskim z polskimi napisami,
- *Pomerania Ethnica* (O/TVP Szczecin) – 12 minutowa audycja adresowana do mniejszości narodowych i grup etnicznych w regionie Pomorza Zachodniego (w tym Ukraińców); nadawana raz w tygodniu przez cały rok podejmuje problematykę społeczną i kulturalną dotyczącą mniejszości,
- *Ukraińskie Wieści* (O/TVP Olsztyn) – magazyn informacyjno-publicystyczny emitowany w języku ukraińskim; audycja trwa ok. 12 minut, nadawana 2 razy w tygodniu przez cały rok; *Ukraińskie Wieści* informują o najważniejszych bieżących wydarzeniach, dotyczących mniejszości ukraińskiej; magazyn pokazuje codzienne życie Ukraińców na Warmii i Mazurach - tradycje, zwyczaje, szkolnictwo, działalność kulturalną, przedstawia koncerty, festiwale, akcje społeczne, informuje także o wydarzeniach na Ukrainie i współpracy regionalnej; magazyn, choć adresowany do ukraińskiej

mniejszości narodowej, przedstawia też uniwersalne tematy (np. kultura, turystyka), mogące zainteresować wszystkich odbiorców programu,

- *Przed wyjściem do cerkwi* (Radio Białystok) - 15 minutowa audycja o tematyce religijnej poświęcona sprawom prawosławia, nadawana raz w tygodniu przez cały rok; audycja religijna, publicystyczno-edukacyjna, w języku białoruskim i ukraińskim, upowszechnia wartości chrześcijańskich w oparciu o Dekalog, w całości poświęcona tematyce regionalnej,
- *Ukraińska Dumka* (Radio Białystok) - audycja trwająca 20 minut, nadawana trzy razy w tygodniu przez cały rok; audycja informacyjno-publicystyczna nadawana w języku ukraińskim, poruszająca wielorakie problemy mniejszości ukraińskiej,
- *Duchowe Spotkania* (Radio Białystok) - 15 minutowa audycja upowszechniająca wartości chrześcijańskie poświęcona sprawom prawosławia, nadawana raz w tygodniu przez cały rok; audycja religijna, publicystyczno-edukacyjna, w języku białoruskim i ukraińskim, upowszechnianie wartości chrześcijańskich w oparciu o Dekalog, w całości poświęcona tematyce regionalnej,
- *Serwis Ukraiński* (Radio Koszalin) - stała pozycja programowa 4 minutowa, informacyjna, nadawana raz w tygodniu przez cały rok (w każdą niedzielę o godz. 7.40.); przedstawia wydarzenia dotyczące spraw Ukraińców i najnowsze informacje z Ukrainy,
- *Magazyn Ukraiński* (Radio Koszalin) - magazyn informacyjno-publicystyczny emitowany w języku ukraińskim; audycja trwająca 16 minut, nadawana raz w tygodniu przez cały rok, w niedzielę o godz. 19.20.; omawia społeczno tematy –polityczne, kulturalne oraz związane z mniejszością ukraińską w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem Pomorza a także współczesne problemy Ukrainy,
- *Kermesz - serwis informacyjny* (Radio Kraków) - audycja informacyjna, trwająca 5 minut; raz w tygodniu nadawana jest audycja premierowa i powtórka.
- *Kermesz – magazyn* (Radio Kraków) - magazyn społeczno-kulturalny w języku ukraińskim dla mniejszości łemkowskiej i ukraińskiej zamieszkującej Małopolskę; raz w tygodniu nadawana jest trwająca 25 minut audycja premierowa oraz jej powtórka; redagowany i prowadzony przez dziennikarzy wywodzących się z tych mniejszości, dostarcza wiedzy o życiu tych wspólnot oraz dokumentuje głosy starszych pokoleń, relacje świadków wydarzeń historycznych, przejawy ginącej obrzędowości, zwyczajów, wytwory kultury duchowej i materialnej,
- *Przyszłość Ukrainy* (Radio Lublin) - audycja w języku polskim i ukraińskim trwająca 28 minut, nadawana raz w tygodniu przez cały rok; magazyn publicystyczno-informacyjny, podsumowujący tygodniowe wydarzenia dotyczące Ukrainy i Ukraińców, przygotowany przez dwie dziennikarki ukraińskie współpracujące z Radiem Lublin; informacje bezpośrednio z Ukrainy, jak również z Polski przydatne dla studentów ukraińskich studiujących w Lublinie, jak i dla osób zamieszkałych na Lubelszczyźnie,
- *Wiadomości kulturalne w języku ukraińskim* (Radio Lublin) - audycja w języku ukraińskim trwająca 5 minut, nadawana pięć razy w tygodniu przez cały rok; omawia ważne wydarzenia kulturalne z danego dnia; audycja skierowana do ludności ukraińskiej przebywającej na Lubelszczyźnie: mieszkańców, studentów oraz turystów,
- *Od Niedzieli do Niedzieli* (Radio Olsztyn) - audycja informacyjna trwająca 5 minut, nadawana raz w tygodniu przez cały rok; omawia problemy mniejszości ukraińskiej; redagowana przez członków Stowarzyszenia Społeczno - Kulturalnego Ukraińców w Polsce,
- *Od Niedzieli do Niedzieli* (Radio Olsztyn) – audycja publicystyczna trwająca 24 minuty, nadawana raz w tygodniu przez cały rok, omawia aktualne problemy mniejszości ukraińskiej regionu,

- *Wiadomości Ukraińców (Radio Rzeszów)* – audycja informacyjna trwająca 30 minut, nadawana cztery razy w tygodniu, emisja od wtorku do piątku; magazyn informacyjno-publicystyczny w języku ukraińskim przygotowywany przez Redakcję Ukraińską Radia Polonia,
- *Święta u wschodnich chrześcijan (Radio Rzeszów)* – audycja nadawana okazjonalnie w okresie Bożego Narodzenia i Wielkanocy w Kościele Grekokatolickim; audycje trwają po 55 minut i nadawane są w języku ukraińskim,
- *Posydeńki* - (Radio Szczecin) – audycja publicystyczna, trwająca średnio 55 minut, nadawana raz w tygodniu przez cały rok, ukazująca życie, poglądy i kulturę mniejszości ukraińskiej zamieszkującej region; część audycji wypełnia 7-minutowy serwis informacyjny, nadawany codziennie przez cały rok w języku ukraińskim,
- *Skrynia* (Radio Rzeszów) - audycja publicystyczna trwająca 50 minut, nadawana dwa razy w tygodniu (premiera i powtórka) przez cały rok, adresowana jest głównie do mieszkańców Polski południowo-wschodniej pochodzenia ukraińskiego i do wszystkich miłośników języka i kultury ukraińskiej; magazyn zawiera: informacje z życia mniejszości ukraińskiej w Polsce, kalendarium historyczne, relacje dźwiękowe z uroczystości, koncertów, wystaw, konferencji naukowych i spotkań tej społeczności, zapowiedzi imprez kulturalnych, przegląd prasy; całość ilustrowana muzyką ukraińską (od ludowej po folk, pop i rock), stałym elementem audycji jest cykl „Muzyczna skrzynka”, prezentujący wykonawców i kompozytorów ukraińskich; częstym tematem audycji jest działalność Związku Ukraińców w Polsce oraz wywiady z interesującymi ludźmi polityki, nauki i kultury,
- *Besidy pro Ukrainu czyli Gawędy o Ukrainie* (Radio Zachód) – audycja w języku polskim i ukraińskim trwająca 10 minut, nadawana raz w tygodniu przez cały rok; magazyn radiowy poświęcony życiu Ukraińców na terenie województwa lubuskiego oraz informacjom o wydarzeniach z Ukrainy, przedstawia również historię mniejszości ukraińskiej w regionie; audycja z udziałem przedstawicieli Związku Ukraińców w Polsce, adresowana do mniejszości ukraińskiej województwa lubuskiego i ogółu mieszkańców.

Język hebrajski

Obecnie w publicznej radiofonii i telewizji nie są emitowane programy w języku hebrajskim.

Język jidysz

Obecnie w publicznej radiofonii i telewizji nie są emitowane programy w języku jidysz.

Język regionalny - kaszubski

- *Tedë Jo* (O/TVP Gdańsk) - magazyn społeczno-kulturalny nadawany dwa razy w tygodniu przez cały rok; audycja trwa 13 minut; magazyn skierowany jest do Kaszubów, podejmuje szeroko rozumianą tematykę życia społeczności kaszubskiej: kulturę, język, obyczaje,
- *Kleka* (Radio Gdańsk) - audycja trwająca 20 minut, nadawana cztery razy w tygodniu przez cały rok; audycja informacyjna, realizowana w języku kaszubskim, nadawany jest także skrót audycji *Kleka* (dwie minuty, pięć razy w tygodniu); audycja skierowana jest do społeczności Kaszubów, redagowana i prowadzona przez przedstawicieli społeczności posługującej się językiem regionalnym; informacje związane z regionem, dotyczą tematyki o charakterze politycznym, społecznym, gospodarczym, kulturalnym; redagowana i prowadzona przez przedstawicieli społeczności posługującej się językiem regionalnym,

- *Magazyn Kaszubski* (Radio Gdańsk) - audycja trwająca 55 minut, nadawana pięć razy tygodniu przez cały rok; magazyn publicystyczny, realizowany w języku kaszubskim, emituje wyłącznie piosenki śpiewane w języku kaszubskim; audycja realizowana przez dziennikarzy pochodzących ze społeczności Kaszubów; tematyką audycji jest tożsamość, język i kultura kaszubska; w *Magazynie Kaszubskim* obecne są również zagadnienia gospodarcze oraz społeczne, prezentowane są także fragmentów literatury – najczęściej prozy twórców kaszubskich; *Magazyn Kaszubski* jest też miejscem dyskusji, dotyczących współczesnej problematyki społeczności,
- *Skarby Kaszub* (Radio Gdańsk) - audycja trwająca 5 godzin emitowana raz w tygodniu przez cały rok, głównie jest to prezentacja muzyki mniejszości kaszubskiej wykonywanej w języku regionalnym; audycja twórczo wykorzystuje zasoby archiwalne Radia Gdańsk i muzyki kaszubskiej; audycja w języku kaszubskim, skierowana do społeczności posługującej się językiem regionalnym, realizowana przez dziennikarzy pochodzących ze społeczności Kaszubów,
- *Pogoda po Kaszubsku* (Radio Koszalin) - audycja informacyjna trwająca 1 minutę (pogoda), nadawane raz w tygodniu przez cały rok,
- *Magazyn Kaszubski* (Radio Koszalin) - audycja publicystyczna, trwająca 15 minut, nadawana raz w tygodniu przez cały rok w każdą niedzielę o godz. 19.40.; Magazyn skierowany do społeczności kaszubskiej Pomorza Środkowego; w *Magazynie* poruszane są tematy związane głównie z kulturą kaszubską (z naciskiem na przekaz dawnych tradycji i zwyczajów), ale także poruszane są sprawy związane z dniem dzisiejszym Kaszubów, relacjonowane są najważniejsze wydarzenia dotyczące tej grupy etnicznej, jak np. Zjazdy Kaszubów, Dni Jedności Kaszubskiej itp., prezentowane są postacie ważne dla tej społeczności a także dokonania naukowe Kaszubów lub poświęcone Kaszubom; w audycji pokazywana jest koegzystencja wielu kultur na Pomorzu w tym kaszubskiej, *Magazyn* redagowany jest przez przedstawicieli społeczności kaszubskiej: dr Annę Skotnicką i Karolinę Keller,
- *Pogadanka o języku kaszubskim* (Radio Koszalin) - audycja 1 – 2 minutowa, nadawana raz w tygodniu przez cały rok: krótka lekcja języka kaszubskiego skierowana do Kaszubów i nie tylko.

Ponadto nadawano audycje popularyzujące wielokulturowość w regionach:

- Etniczna scena Radia Koszalin (Radio Koszalin) - nowa godzinna audycja, nadawana raz w miesiącu: transmisja spotkań ze Studia Koncertowo-Nagraniowego Polskiego Radia Koszalin w Ramach Etnicznej Sceny Radia Koszalin (XI-XII); spotkania stanowią prezentację dorobku kulturalnego mniejszości narodowych: żydowskiej, ukraińskiej, mniejszości etnicznej romskiej oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym kaszubskim; spotkania organizowane z udziałem publiczności,
- Wieczorne Spotkania Radia Koszalin (Radio Koszalin) - nowa godzinna audycja, nadawana sześć razy w roku, poświęcona prezentacji dorobku kulturalnego mniejszości narodowych ukraińskiej, niemieckiej; mniejszości etnicznej romskiej oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym kaszubskim,
- Opolski Ślask (radio Opole) – nowa audycja prezentująca życie i działalność mniejszości narodowych i etnicznych funkcjonujących w regionie, ze szczególnym uwzględnieniem najmniej licznych spośród nich (na Opolszczyźnie funkcjonują przedstawiciele wszystkich grup mniejszości narodowych, etnicznych i posługujących się językiem regionalnym, wymienionych w ustawie o mniejszościach); audycja ukierunkowana na przełamywanie stereotypów, uwzględniająca potrzeby mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, w tym

emitowanie programów informacyjnych w językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz języku regionalnym.

b) (ii) że zachęcą do regularnego nadawania lub ułatwią regularne nadawanie programów radiowych w językach regionalnych lub mniejszościowych

Ad. 155, 270, 485, 587, 693, 806

Polskie prawo stwarza możliwość funkcjonowania nadawców społecznych. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji w odpowiedzi na zgłaszane przez użytkowników języków mniejszościowych oraz języka regionalnego aplikacje, występuje do Urzędu Komunikacji Elektronicznej z wnioskiem o dobranie częstotliwości na obszarze zamieszkanym przez osoby posługujące się wyżej wymienionymi językami, a następnie przeprowadza postępowanie o udzielenie koncesji na rozpowszechnianie programu. Przykładem wspomnianego działania było udzielenie koncesji Białoruskiemu Centrum Informacyjnemu na rozpowszechnianie programu pn. *Białoruskie Radio Racja* (<http://www.racyja.com/>) oraz Stowarzyszeniu Ziemia Pucka na rozpowszechnianie programu pn. *Radio Kaszebe* (<http://radiokaszebe.pl>). Warto także nadmienić, że rozwój radiofonii cyfrowej umożliwi w przyszłości powstanie stacji radiowych skierowanych do rozproszonych grup obiorców, w tym użytkowników języków mniejszościowych oraz języka regionalnego.

W uzupełnieniu do informacji przedstawionych powyżej, należy wskazać, że zgodnie z przepisami ustawy *o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym*, Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji przekazuje środki na realizację zadań mających na celu ochronę, zachowanie i rozwój tożsamości kulturowej mniejszości oraz zachowanie i rozwój języka regionalnego, w tym wspieranie audycji radiowych realizowanych w językach mniejszościowych oraz języku regionalnym. Wsparcie finansowe uzależnione jest od zgłoszenia zapotrzebowania przez zainteresowane podmioty.

Poniżej zostały przedstawione przykłady wspomnianych zadań, które w latach 2014 - 2016 ubiegały się o dofinansowanie z budżetu Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji/ Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji:

Język białoruski

- Centrum Edukacji Obywatelskiej Polska-Białoruś –audycje radiowe w języku białoruskim dla mniejszości białoruskiej zamieszkującej Białystok i Białostoczczyznę w 2014 r. - 2016 r.

Język czeski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na nadawaniu programów radiowych w języku czeskim.

Język karaimski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na nadawaniu programów radiowych w języku karaimskim.

Język litewski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na nadawaniu programów radiowych w języku litewskim.

Język łemkowski

- Stowarzyszenie Ruska Bursa w Gorlicach - łemkowskie radio internetowe Stowarzyszenia RUSKA BURSA LEM.FM (<http://lem.fm/>). Warto nadmienić, że Stowarzyszenie Ruska Bursa w Gorlicach podjęło starania o uzyskanie koncesji na rozpowszechnianie programu w radiu naziemnym,
- Stowarzyszenie Lemko Tower – łemkowskie radio internetowe - Radio Lemko.

Język niemiecki

- Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Niemców Województwa Śląskiego w Raciborzu - Realizacja niemieckojęzycznych audycji radiowych w roku 2014 – 2016,
- Związek Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce - Realizacja niemieckojęzycznej audycji radiowej Musikschachtel - Minderheit Aktuell; (2016 r.- Musikschachtel Abgekanzelt)

Język ormiański

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na nadawaniu programów radiowych w języku ormiańskim.

Język romski

- Sfera TV Spółka z o.o. W- Wśród nas czyli kultura, zwyczaje i życie Romów na Śląsku (2014),
- Towarzystwo Krzewienia Kultury i Tradycji Romskiej KAŁE JAKHA – Cygańskie drogi muzyczne (2015),

Język rosyjski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na nadawaniu programów radiowych w języku rosyjskim.

Język słowacki

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na nadawaniu programów radiowych w języku słowackim.

Język tatarski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na nadawaniu programów radiowych w języku tatarskim.

Język ukraiński

- Związek Ukraińców Podlasia: *Audycje radiowe w języku ukraińskim "Ukraińskie Słowo"* ; *Lasoszczi znad Łyny- dziedzictwo kulinarne* (2014),
- Towarzystwo Ukraińskie – ukraińska wersja portalu *Prawosławne Radio Internetowe Orthodox.fm*.

Język hebrajski

Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów w Polsce (w 2014 r.) *Żydzi na fali* – program TV i audycje radiowe.

Język jidysz

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na nadawaniu programów radiowych w języku jidysz.

Język kaszubski

- Stowarzyszenie Ziemia Pucka – Podtrzymywanie i rozwijanie w społeczności kaszubskiej znajomości języka kaszubskiego poprzez rozpowszechnianie programu radiowego pod nazwą „Radio Kaszebe”,
- Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie:
 1. Norda Party
 2. Godome po kaszubsku
 3. Lekcje kaszubskiego
 4. Na gościnie
 5. Kleka
 6. Kaszuby od kuchni

c) (ii) że zachęcą do regularnego nadawania lub ułatwią regularne nadawanie programów telewizyjnych w językach regionalnych lub mniejszościowych

Ad. 158, 273, 384, 488, 590, 696, 809

Polskie prawo stwarza możliwość funkcjonowania nadawców społecznych. Ponadto, rozwój telewizji cyfrowej umożliwi w przyszłości powstanie stacji telewizyjnych skierowanych do rozproszonych grup obiorców, w tym użytkowników języków mniejszościowych oraz języka regionalnego. Należy także podkreślić, że zgodnie z przepisami ustawy *o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym*, Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji przekazuje środki na realizację zadań mających na celu ochronę, zachowanie i rozwój tożsamości kulturowej mniejszości oraz zachowanie i rozwój języka regionalnego, w tym wspieranie programów telewizyjnych realizowanych w językach mniejszościowych oraz języku regionalnym. Wsparcie finansowe uzależnione jest od zgłoszenia zapotrzebowania przez zainteresowane podmioty.

Poniżej zostały przedstawione przykłady wspomnianych zadań, które w latach 2014 - 2016 otrzymały dofinansowanie z budżetu Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji/ Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

Język białoruski

W latach 2014-2016 z budżetu właściwego ministerstwa nie były przekazywane środki finansowe na realizację zadań polegających na nadawaniu programów telewizyjnych w języku białoruskim.

Język czeski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na nadawaniu programów telewizyjnych w języku czeskim.

Język karaimski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na nadawaniu programów telewizyjnych w języku karaimskim.

Język litewski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na nadawaniu programów telewizyjnych w języku litewskim.

Język łemkowski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na nadawaniu programów telewizyjnych w języku łemkowskim.

Język niemiecki

▪ Związek Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce - Realizacja niemieckojęzycznej audycji telewizyjnej *Schlesien Journal*

Język ormiański

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na nadawaniu programów telewizyjnych w języku ormiańskim.

Język romski

W latach 2014-2016 z budżetu właściwego ministerstwa nie były przekazywane środki finansowe na realizację zadań polegających na nadawaniu programów telewizyjnych w języku romskim.

Język rosyjski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na nadawaniu programów telewizyjnych w języku rosyjskim.

Język słowacki

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na nadawaniu programów telewizyjnych w języku słowackim.

Język tatarski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na nadawaniu programów telewizyjnych w języku tatarskim.

Język ukraiński

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na nadawaniu programów telewizyjnych w języku ukraińskim.

Język hebrajski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na nadawaniu programów telewizyjnych w języku hebrajskim.

Język jidysz

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na nadawaniu programów telewizyjnych w języku jidysz.

Język kaszubski

- Stowarzyszenie Ziemia Pucka – Podtrzymywanie i rozwijanie znajomości języka kaszubskiego poprzez produkcję i emisję programów telewizyjnych o charakterze edukacyjnym, informacyjnym i rozrywkowym
- Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie - *Produkcja Programu Telewizyjnego "Godome po kaszebsku"* (<http://www.telewizjattm.pl/nasze-programy/62/24369-godome-pokaszebsku-lomiaco-kleka-dr-treker-dziwna-pisownia.html?play=on>)
- Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie - *Program Telewizyjny "Przegląd prasy kaszubskiej"*
- Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie - *Produkcja Programu Telewizyjnego "Kleka"*
- Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie - *Produkcja Programu Telewizyjnego "Na kaszubską nutę"*

d) ze zachęcią do produkcji i dystrybucji utworów dźwiękowych i audiowizualnych w językach regionalnych lub mniejszościowych lub ułatwią taką produkcję i dystrybucję,

Ad. 161, 276, 387, 491, 593, 699, 812

Minister właściwy w sprawach mniejszości narodowych i etnicznych posiada prawne i finansowe możliwości wspierania produkcji i dystrybucji prac audio i audiowizualnych w językach mniejszościowych oraz języku regionalnym. Wsparcie finansowe uzależnione jest od zgłoszenia zapotrzebowania przez zainteresowane podmioty. Poniżej zostały przedstawione przykłady wspomnianych zadań, które w latach 2014-2016 otrzymały dofinansowanie z budżetu Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji/Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Język białoruski

- Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci i Młodzieży Uczących się Języka Białoruskiego ABBA - *Wydanie płyty z piosenkami białoruskimi do klas III szkoły podstawowej* (2014).

Język czeski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na produkcji i dystrybucji prac audio i audiowizualnych w języku czeskim.

Język karaimski

- Fundacja Karaimskie Dziedzictwo - *Wydanie książki autorstwa Szymona Pileckiego pt. „Chłopiec z Leśnik. Dziennik z lat 1939-1945” w formie audiobooka.*

Język litewski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na produkcji i dystrybucji prac audio i audiowizualnych w języku litewskim

Język łemkowski

- Stowarzyszenie Lemko Tower - *Bajki dla dzieci z audiobookiem na dobranoc,*
- Stowarzyszenie Lemko Tower - *Nagranie i wydanie płyty LEMKO TOWER,*
- Stowarzyszenie RUSKA BURSA w Gorlicach – *Repozytorium halickich melodii cerkiewnych,*

- Stowarzyszenie RUSKA BURSA w Gorlicach - *Wydanie w ramach serii Biblioteka Ruskiej Bursy płyty CD zespołu TERO CZKA,*
- Stowarzyszenie RUSKA BURSA w Gorlicach - *Wydanie w ramach serii Biblioteka Ruskiej Bursy płyty CD z pieśniami łemkowskimi pn.: "Micne zila",*
- Stowarzyszenie Łemków - *Wydanie płyty CD pn. "Pieśń łemkowska w XXI wieku",*
- Stowarzyszenie Promocji Twórczości Łemkowskiej "SERENCZA" - *Nagranie i wydanie płyty CD łemkowskiego Zespołu Folkowego SERENCZA,*

Język niemiecki

- Stowarzyszenie Mniejszości Niemieckiej "Warmia" w Lidzbarku Warmińskim - *Piosenki dziecięcych snów (płyta z piosenkami dla dzieci w języku niemieckim),*
- Towarzystwo Kulturalne Ludności Niemieckiej "OJCZYŻNA" w Kwidzynie - *Nagrania utworów niemieckojęzycznych wykonywanych przez zespoły TKLN,*
- Stowarzyszenie Język-Kultura-Tradycja-Pomostem do Europy - *Wydanie płyty z niemiecką muzyką organową - Deutsche Orgelmusik,*
- Stowarzyszenie Język-Kultura-Tradycja-Pomostem do Europy - *Dodruk płyty Chóru Mniejszości Niemieckiej w Rybniku z okazji 25-lecia traktatu polsko-niemieckiego,*
- Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Mniejszości Niemieckiej w Zielonej Górze - *Wydanie płyty CD z kompozycjami z repertuaru zespołu "Grunberger Band" w języku niemieckim,*
- Mrągowskie Stowarzyszenie Niemieckie Miasta i Rejonu Mrągowa "Niedźwiedzia Łapa" w Mrągowie - *Wydanie płyty z okazji 20-lecia zespołu "Masurenklang",*

Język ormiański

- Związek Ormian w Polsce im. Ks. Arcybiskupa Józefa Teodorowicza z siedzibą w Gliwicach - *Tomik wierszy z podróży po Armenii i płyta CD z ich recytacją.*

Język romski

- Stowarzyszenie Centrum Doradztwa i Informacji dla Romów w Polsce - *Poszukiwanie i archiwizacja wspomnień i Muzyki Romów (m.in. nagranie wspomnień, melodii i pieśni romskich, rozmowy prowadzone w języku polskim i romskim).*

Język rosyjski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na produkcji i dystrybucji prac audio i audiowizualnych w języku rosyjskim.

Język słowacki

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na produkcji i dystrybucji prac audio i audiowizualnych w języku słowackim.

Język tatarski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na produkcji i dystrybucji prac audio i audiowizualnych w języku tatarskim.

Język ukraiński

- Związek Ukraińców w Polsce – *Wydanie CD Męskiego Chóru Żurawli,*

- Związek Ukraińców Podlasia - *Wydanie płyty CD z okazji jubileuszu 20-lecia Zespołu Pieśni i Tańca "Ranok" - "Śpiwaje i Tanciuje Pidlaszsa" Ranok „Спiвaє i тaнцює Пiдлiяшшя” Ранок,*
- Związek Ukraińców Podlasia - *Wydanie płyty CD - "Koladuje Pidliaszsa",*
- Związek Ukraińców Podlasia - *Wydanie płyty CD z okazji jubileuszu XV-lecia zespołu HŁOCZKA.*

Język hebrajski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na produkcji i dystrybucji prac audio i audiowizualnych w języku hebrajskim.

Język jidysz

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na produkcji i dystrybucji prac audio i audiowizualnych w języku jidysz.

Język kaszubski

- Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie Oddział w Gdyni – *Wydanie audiobooka – słuchowiska L. Będkowskiego „Zakłeta królowna”* (wydawnictwo w języku kaszubskim)
- Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie - *Kaszubski na każdy dzień roku - wydanie płyty mp3 z 365 lekcjami języka kaszubskiego* (wydawnictwo dwujęzyczne)
- Stowarzyszenie Chóralne Discantus - *Opracowanie kaszubskich pieśni ludowych na zespół wokalny z towarzyszeniem instrumentalnym - nagranie i wydanie płyty* (wydawnictwo w języku kaszubskim)

e) (i) że zachęcą do utworzenia lub ułatwią utworzenie lub utrzymanie co najmniej jednej gazety w językach regionalnych lub mniejszościowych

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. *o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym* właściwy minister ma możliwość przekazywania środków na realizację zadań mających na celu ochronę, zachowanie i rozwój tożsamości kulturowej mniejszości oraz zachowanie i rozwój języka regionalnego, w tym wydawanie dzienników w językach mniejszościowych oraz języku regionalnym. Przekazanie takiego wsparcia jest jednak uzależnione od zgłoszenia zapotrzebowania przez zainteresowanych wydawców. W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynął żaden wniosek dot. wsparcia wydawania dziennika/gazety codziennej.

Ad. 164, 279, 390, 494, 596, 816

Minister właściwy do spraw mniejszości narodowych posiada prawne i finansowe możliwości wspierania wydawania tygodników w językach mniejszościowych oraz języku regionalnym, czego przykładem jest przekazywanie środków finansowych z budżetu państwa na wydawanie tygodników: *Niwa, Czasopis, Schlesisches Wochenblatt* oraz *Nasze Słowo*. Wsparcie finansowe uzależnione jest jednak od zgłoszenia zapotrzebowania przez zainteresowanych wydawców. Do dnia dzisiejszego do Ministerstwa nie wpłynął żaden wniosek o dofinansowanie wydawania tygodnika w języku kaszubskim, łemkowskim, litewskim, ormiańskim, czeskim, karaïmskim, romskim, rosyjskim, słowackim, tatarskim oraz jidysz. Wspomniane języki są natomiast stale obecne w wydawanych czasopismach, wspieranych z budżetu państwa.

Język karaïmski

Język karaïmski jest obecny w kwartalniku *Awazymyz* oraz roczniku *Almanach karaïmski*.

Język litewski

Dwutygodnik *Aušra* jest wydawany w języku litewskim.

Język łemkowski

Dwumiesięcznik *Besida* jest wydawany w języku łemkowskim, język łemkowski jest także obecny w kwartalniku *Watra* oraz miesięczniku *Sami o sobie*.

Język ormiański

Język ormiański jest obecny w czasopiśmie *Awedis*.

Język romski

Język romski jest obecny w dwumiesięczniku - *Romano Atmo - Cygańska Dusza* oraz kwartalniku *Dialog- Pheniben*.

Język rosyjski

Dwumiesięcznik *Zdrawstujtie* jest wydawany w języku rosyjskim, język rosyjski jest także obecny w miesięczniku *Sami o sobie*.

Język słowacki

Miesięcznik *Život* jest wydawany w języku słowackim.

Język jidysz

Język jidysz jest obecny w miesięczniku *Słowo Żydowskie – Dos Jidisze Wort*.

Język kaszubski

Język kaszubski w "Pomeranii" - wydawanie czasopisma ze stronami kaszubskojęzycznymi oraz dodatków kaszubskojęzycznych "Najo Uczba i Stegna"

f) (ii) że zastosują istniejące środki pomocy finansowej także w odniesieniu do produkcji audiowizualnych w językach regionalnych lub mniejszościowych,

Ad. 168, 283, 394, 498, 599, 703, 820

Minister właściwy do spraw mniejszości narodowych posiada prawne i finansowe możliwości wspierania produkcji audiowizualnej w językach mniejszościowych oraz języku regionalnym. Wsparcie finansowe uzależnione jest od zgłoszenia zapotrzebowania przez zainteresowane podmioty. Poniżej zostały przedstawione przykłady wspomnianych zadań, które w latach 2014-2016 otrzymały dofinansowanie z budżetu Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji/Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Język białoruski

▪ Stowarzyszenie Edukacji Filmowej - *Nosiciele kultury* (produkcja i wydanie na płycie dwóch filmów dokumentalnych w języku białoruskim, z polskimi napisami, poświęconych osobom znaczącym dla rozwoju kultury mniejszości białoruskiej),

Język czeski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na produkcji audiowizualnej w języku czeskim.

Język karaimski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na produkcji audiowizualnej w języku karaimskim. Warto jednakże nadmienić, że produkcję audiowizualną Związek Karaimów Polskich realizuje w ramach zadań zleconych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Ministerstwo Spraw Zagranicznych, czego przykładem jest realizacja od 2011 r. filmów *Karaj jołłary – Karaimskie drogi*, które zamieszczone są na stronie internetowej: <http://www.karaimi.org/pl/multimedia/>

Język litewski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na produkcji audiowizualnej w języku litewskim.

Język łemkowski

▪ Stowarzyszenie Lemko Tower - *Lemko Tower TV* – cykl reportaży z wydarzeń kulturalnych 2014 (reportaże w języku łemkowskim)

Język niemiecki

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na produkcji audiowizualnej w języku niemieckim. Wsparcie otrzymały zadania wskazane na str. 93 niniejszego raportu.

Język ormiański

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na produkcji audiowizualnej w języku ormiańskim.

Język romski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na produkcji audiowizualnej w języku romskim.

Język rosyjski

W latach 2014-2016 z budżetu właściwego ministerstwa nie były przekazywane środki finansowe na realizację zadań polegających na produkcji audiowizualnej w języku rosyjskim.

Język słowacki

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na produkcji audiowizualnej w języku słowackim.

Język tatarski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na produkcji audiowizualnej w języku tatarskim.

Język ukraiński

W latach 2014-2016 z budżetu właściwego ministerstwa nie były przekazywane środki finansowe na realizację zadań polegających na produkcji audiowizualnej w języku ukraińskim.

Język hebrajski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na produkcji audiowizualnej w języku hebrajskim.

Język jidysz

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na produkcji audiowizualnej w języku jidysz.

Język kaszubski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na produkcji audiowizualnej w języku kaszubskim. Wsparcie otrzymały zadania wskazane na str. 94 niniejszego raportu.

g) że będą wspierały szkolenie dziennikarzy i innych pracowników mediów posługujących się językami regionalnymi lub mniejszościowymi.

Ad. 171, 286, 397, 501, 602, 706, 823

W okresie objętym niniejszym raportem nie były organizowane szkolenia dla dziennikarzy oraz innych pracowników mediów posługujących się językami regionalnymi lub mniejszościowymi.

3. Strony zobowiązują się do zapewnienia, by interesy użytkowników języków regionalnych lub mniejszościowych były reprezentowane lub uwzględniane w takich organach, jakie mogą zostać ustanowione zgodnie z prawem, jednocześnie odpowiadając za zagwarantowanie wolności i pluralizmu mediów.

Ad. 174, 289, 400, 504, 605, 709, 826

Udział przedstawicieli mniejszości narodowych w radach programowych spółek radiofonii i telewizji publicznej ulegał zmianie w okresie objętym niniejszym sprawozdaniem. W roku 2015 było ośmiu przedstawicieli użytkowników języków mniejszościowych oraz języka regionalnego w radach programowych spółek radiofonii i telewizji publicznej - dwóch z nich reprezentowało mniejszość rosyjską, dwóch – niemiecką, czterech – ukraińską. W lipcu 2016 roku weszła w życie ustawa z dnia

22 czerwca 2016 r. o Radzie Mediów Narodowych, który to organ otrzymał kompetencje powoływania członków rad programowych publicznej radiofonii i telewizji.

Język białoruski

Obecnie w skład rad programowych spółek radiofonii i telewizji publicznej nie wchodzi przedstawiciel społeczności posługującej się językiem białoruskim.

Język czeski

Obecnie w skład rad programowych spółek radiofonii i telewizji publicznej nie wchodzi przedstawiciel społeczności posługującej się językiem czeskim.

Język karaimski

Obecnie w skład rad programowych spółek radiofonii i telewizji publicznej nie wchodzi osoba posługująca się językiem karaimskim.

Język litewski

Obecnie w skład rad programowych spółek radiofonii i telewizji publicznej nie wchodzi przedstawiciel społeczności posługującej się językiem litewskim.

Język łemkowski

Obecnie w skład rad programowych spółek radiofonii i telewizji publicznej nie wchodzi przedstawiciel społeczności posługującej się językiem łemkowskim.

Język niemiecki

Obecnie w skład rad programowych spółek radiofonii i telewizji publicznej nie wchodzi przedstawiciel społeczności posługującej się językiem niemieckim.

Język ormiański

Obecnie w skład rad programowych spółek radiofonii i telewizji publicznej nie wchodzi przedstawiciel społeczności posługującej się językiem ormiańskim.

Język romski

Obecnie w skład rad programowych spółek radiofonii i telewizji publicznej nie wchodzi przedstawiciel społeczności posługującej się językiem romskim.

Język rosyjski

Obecnie w skład rad programowych spółek radiofonii i telewizji publicznej nie wchodzi przedstawiciel społeczności posługującej się językiem rosyjskim.

Język słowacki

Obecnie w skład rad programowych spółek radiofonii i telewizji publicznej nie wchodzi przedstawiciel społeczności posługującej się językiem słowackim.

Język tatarski

Obecnie w skład rad programowych spółek radiofonii i telewizji publicznej nie wchodzi przedstawiciel społeczności posługującej się językiem tatarskim.

Język ukraiński

Obecnie w skład rad programowych spółek radiofonii i telewizji publicznej nie wchodzi przedstawiciel społeczności posługującej się językiem ukraińskim.

Język hebrajski

Obecnie w skład rad programowych spółek radiofonii i telewizji publicznej nie wchodzi przedstawiciel społeczności posługującej się językiem hebrajskim.

Język jidysz

Obecnie w skład rad programowych spółek radiofonii i telewizji publicznej nie wchodzi przedstawiciel społeczności posługującej się językiem jidysz.

Język kaszubski

Obecnie w skład rad programowych spółek radiofonii i telewizji publicznej nie wchodzi przedstawiciel społeczności posługującej się językiem kaszubskim.

Art. 12 Działania kulturalne i obiekty kultury

1. W odniesieniu do działań i obiektów kulturalnych – a w szczególności bibliotek, bibliotek wideo, ośrodków kulturalnych, muzeów, archiwów, stowarzyszeń, teatrów i kin, jak również dzieł literackich i filmowych, powszechnych form ekspresji kulturalnej, festiwali i organizacji kulturalnych, włączając między innymi zastosowanie nowych technologii – Strony zobowiązują się, na terytoriach, na których takie języki są używane, i w stopniu, w jakim władze publiczne są kompetentne, posiadają prawo lub odgrywają rolę w tej dziedzinie:

a) popierać formy wyrazu i inicjatywy właściwe językom regionalnym lub mniejszościowym i promować różne formy dostępu do dzieł tworzonych w tych językach

Ad. 177, 292, 403, 507, 608, 712, 834

Minister właściwy w sprawach mniejszości narodowych posiada prawne i finansowe możliwości wspierania inicjatyw mających na celu zachowanie i rozwój języków mniejszościowych oraz języka regionalnego oraz różnych form wypowiedzi w wymienionych wyżej językach. Wsparcie finansowe uzależnione jest od zgłoszenia zapotrzebowania przez zainteresowane podmioty.

Poniżej zostały przedstawione przykłady wspomnianych zadań, które w latach 2014-2016 decyzją ministra otrzymały dofinansowanie z budżetu Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji/ Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Język białoruski

▪ Rada Programowa Tygodnika NIWA - *Polsko-Białoruskie Warsztaty Literackie "Biazmieżza"* (Wspólne warsztaty literackie dla twórców piszących po białorusku z Białorusi i Polski)

- Rada Programowa Tygodnika NIWA - *Warsztaty "Sustreczy Zorki"* (Warsztaty dziennikarskie dla dzieci w języku białoruskim)
- Gminne Centrum Kultury w Gródku - *Wydanie zbioru "Pieśni białoruskie Ziemi Sokólskiej"*
- Gminne Centrum Kultury w Gródku - *Festiwal Folkowy "Siabrouskaja Biasieda"*
- Gminne Centrum Kultury w Gródku - *Wydanie albumu dokumentującego historię i dorobek zespołu Rozśpiewany Haradok z okazji jubileuszu 60-lecia jego działalności,*
- Towarzystwo Kultury Białoruskiej - *Konkurs Recytatorski "Ojczyście Słowo"* (konkurs recytatorski dla dzieci w języku białoruskim)
- Towarzystwo Kultury Białoruskiej - *Konkurs "Piosenka Białoruska" dla dzieci i młodzieży z przedszkoli szkół podstawowych i gimnazjalnych* (konkurs piosenki w języku białoruskim dla dzieci i młodzieży)
- Towarzystwo Kultury Białoruskiej – *Konkurs szkolnych zespołów teatralnych*
- Towarzystwo Kultury Białoruskiej - *Konkurs "Sceniczne Słowo"* (konkurs recytatorski dla młodzieży w języku białoruskim)
- Towarzystwo Kultury Białoruskiej - *Działalność białoruskich amatorskich zespołów artystycznych*
- Białoruskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne - *Prezentacje zespołów obrzędowych*
- Białoruskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne - *Prezentacje zespołów kolędniczych "Gwiazda i Kolęda"*
- Gminny Ośrodek Kultury w Czyżach - *Jesienne Spotkania z Folklorem Białoruskim*
- Białoruskie Zrzeszenie Studentów - *Festiwal Muzyki Młodej Białorusi "Basowiszczna"* - kolejne edycje
- Związek Młodzieży Białoruskiej/ Szczyty - *Cykl spotkań dla młodzieży "Tradycja, súčasność, buduczynia"*
- Stowarzyszenie Muzeum i Ośrodek Kultury Białoruskiej w Hajnówce - *"Białoruski Alfabet Sztuki"* ,
- Stowarzyszenie Muzeum i Ośrodek Kultury Białoruskiej w Hajnówce - *Białoruska grupa teatralna* (Działalność dziecięco-młodzieżowej grupy teatralnej wystawiającej przedstawienia w języku białoruskim),
- Stowarzyszenie Muzeum Małej Ojczyzny w Studziwodach - *Bielski Sejm i Bielski Przywilej. Wydanie książki z serii "Historia i kultura podlaskich Białorusinów"*,
- Stowarzyszenie Muzeum Małej Ojczyzny w Studziwodach - *Ojciec Konstanty Bajko - duchowny, nauczyciel i lekarz. Wydanie czwartej książki z serii "Historia i kultura podlaskich Białorusinów". Opracowanie wystawy edukacyjnej, prezentującej postać o. Konstantego Bajko,*
- Białoruskie Towarzystwo Historyczne - *Wydanie książki "Historia Białorusinów Podlasia"*.

Język czeski

- Parafia Ewangelicko-Reformowana w Zelowie - *Zabawy z językiem czeskim w przedszkolu* (m.in. nauka języka czeskiego, przegląd bajek czeskich, festiwal teatrzyków przedszkolnych),
- Parafia Ewangelicko - Reformowana w Zelowie - *Przegląd bajki czeskiej* - kolejne edycje,
- Parafia Ewangelicko - Reformowana w Zelowie - *Festiwal Teatrzyków Przedszkolnych* – kolejne edycje,
- Stowarzyszenie Czechów w Polsce - *Działalność Ośrodka Kultury Czeskiej* (m.in. nauka języka czeskiego dla dzieci i młodzieży, pokazy bajek i filmów czeskich, spotkania z literaturą czeską).

Język karaimski

- Związek Karaimów Polskich - *Życie w pieśni karaimskiej,*
- Związek Karaimów Polskich - *Działalność Karaimskiego Zespołu Folklorystycznego "Dostłar"*
- Ponadto na stronie internetowej www.gry.karaimi.org dostępna jest gra memo w języku karaimskim.

Język litewski

- Stowarzyszenie Litwinów w Polsce - konkursy: recytatorski, języka litewskiego, historii i geografii Litwy dla uczniów,
- Dom Kultury Litewskiej - Konkurs Litewskiej Piosenki Dziecięcej "Dainorelis",
- Stowarzyszenie Litwinów w Polsce – Jarmark folklorystyczny ZIELNA.

Język łemkowski

- Stowarzyszenie RUSKA BURSA w Gorlicach – Wsparcie prowadzenia ośrodka kultury łemkowskiej "Ruska Bursa",
- Towarzystwo na Rzecz Rozwoju Muzeum Kultury łemkowskiej - Utrzymanie Muzeum Kultury łemkowskiej w Zyndranowej oraz publikacja rocznika Muzeum Kultury łemkowskiej w Zyndranowej, a także działalność biblioteki i archiwum przy Muzeum Kultury łemkowskiej w Zyndranowej,
- łemkowski Zespół Pieśni i Tańca KYCZERA - Działalność bieżąca łemkowskiego Zespołu Pieśni i Tańca "Kyczera",
- Stowarzyszenie Lemko Tower - łemkowska Watra w Ługach, kolejne edycje.

Język niemiecki

- Ostródzkie Stowarzyszenie Mniejszości Niemieckiej "Jodły" - kolejne edycje Konkursu Piosenki,
- Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Niemców na Śląsku Opolskim - Ogólnopolski Konkurs Literacki "W języku serca"/ "In der Sprache des Herzens" (konkurs literacki dla twórców amatorów piszących w języku niemieckim),
- Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Niemców na Śląsku Opolskim - Konkurs recytatorski w języku niemieckim "Młodość recytuje poezję/ Jugend trägt Gedichte vor",
- Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Niemców na Śląsku Opolskim - Konkursy Piosenki Niemieckiej SUPERSTAR (kolejne edycje),
- Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Niemców Województwa Śląskiego w Raciborzu - Konkurs Piosenki Niemieckiej (konkurs piosenki w języku niemieckim dla dzieci i młodzieży),
- Związek Stowarzyszeń Niemieckich Warmii i Mazur - Letnie warsztaty integracyjno-kulturowe dla dzieci mniejszości niemieckiej,
- Stowarzyszenie Bibliotek Caritas im. św. Karola Boromeusza - Wydanie przewodnika pielgrzymkowego (dwujęzyczne wydawnictwo zawierające teksty modlitw i pieśni religijnych przygotowanych na pielgrzymkę mniejszości narodowych),
- Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej z siedzibą w Gliwicach - Działalność Punktu Doradczego w zakresie polsko-niemieckiej dwujęzyczności.

Język ormiański

- Fundacja Kultury i Dziedzictwa Ormian Polskich - Prowadzenie i rozwój stron internetowych wortalu Wirtualny Świat Polskich Ormian oraz organizacja spotkań tematycznych,
- Fundacja Kultury i Dziedzictwa Ormian Polskich - Kalendarz "Portrety polskich Ormian",
- Ormiańskie Towarzystwo Kulturalne – Prowadzenie sobotniej szkółki języka i kultury ormiańskiej (nauka języka ormiańskiego dla dzieci w wieku szkolnym),
- Ormiańskie Towarzystwo Kulturalne - Prowadzenie teatryku przez uczniów sobotniej szkółki języka i kultury ormiańskiej w Krakowie,

- Fundacja ARMENIAN FOUNDATION - *Ogólnopolskie spotkanie dzieci i młodzieży pochodzącej z rodzin Ormian Polskich,*
- Fundacja ARMENIAN FOUNDATION - *Wyjazd dla młodzieży pochodzenia ormiańskiego połączony z wycieczkami do miejsc ściśle związanych z Ormianami Polskimi "Kuty nad Czeremoszem - mała stolica Ormian",*
- Związek Ormian w Polsce im. Ks. Arcybiskupa Józefa Teodorowicza z siedzibą w Gliwicach - *Dni Kultury Ormiańskiej,*
- Związek Ormian w Polsce im. Ks. Arcybiskupa Józefa Teodorowicza z siedzibą w Gliwicach - *Wystawa "Axentowicz - fotograf".*

Język romski

- Stowarzyszenie Romów "Bahtałe-Roma" - *Dofinansowanie do prowadzenia zajęć edukacyjno-artystycznych w świetlicy integracyjnej-romskiej,*
- Stowarzyszenie Romów w Bydgoszczy "ROMANO DZIPEN" - *Konkurs recytatorski im. Papuszy dla dzieci i młodzieży romskiej,*
- Stowarzyszenie Twórców i Przyjaciół Kultury Cygańskiej im. Papuszy w Gorzowie Wielkopolskim - *Zagubiona droga - cygańskie bajki po polsku i romsku,*
- Związek Romów Polskich - Oddział w Gorzowie Wielkopolskim - *Ogólnopolski Festiwal Romskich i Polskich Dziecięcych Zespołów Taneczno-Wokalnych pod hasłem "Muzyka Łagodzi Obyczaje",*
- Związek Romów Polskich - *Romsko-polska gra planszowa „Wielka Wędrówka”,*
- Centralna Rada Romów w Polsce Centrum Doradztwa i Informacji dla Romów - *Dni kultury romskiej,*
- Centralna Rada Romów w Polsce Centrum Doradztwa i Informacji dla Romów - *Szkółka kultury i języka romskiego,*
- Stowarzyszenie na rzecz Społeczności Romskiej "Zefiryń" - *Obchody Światowego Dnia Romów,*
- Stowarzyszenie Romów w Krakowie - *Szkółka niedzielna dla dzieci i młodzieży romskiej,*
- Stowarzyszenie Romów w Krakowie - *Promowanie kultury romskiej w inscenizacjach teatralnych bajek i baśni,*
- Towarzystwo Krzewienia Kultury i Tradycji Romskiej KAŁE JAKHA - *Jubileuszowe Międzynarodowe Dni Kultury Romskiej w Krakowie 2016,*
- Towarzystwo Krzewienia Kultury i Tradycji Romskiej KAŁE JAKHA - *Artystyczne Spotkanie Romskie 2016 - Jubileusz Zespołu Folklorystycznego KAŁE JAKHA.*

Język rosyjski

- Stowarzyszenie Rosyjski Dom - *Russkije wstreci/Spotkania Rosyjskie" - integracyjne spotkania kulturalne mniejszości rosyjskiej,*
- Stowarzyszenie Rosyjski Dom - *Bal "Russkaja zima" (Stary Nowy Rok),*
- Stowarzyszenie Rosyjski Dom - *Działalność Zespołu wokalnego "Rodnik",*
- Stowarzyszenie WSPÓLNOTA ROSYJSKA - *Obchody rosyjskiego tradycyjnego ludowego święta Maslenica.*

Język słowacki

- Towarzystwo Słowaków w Polsce - *Dni Kultury Słowackiej,*
- Towarzystwo Słowaków w Polsce - *Działalność świetlic Towarzystwa Słowaków w Polsce (m.in. nauka języka słowackiego, kółka recytatorskie).*

Język tatarski

- Muzułmański Związek Religijny w Rzeczypospolitej Polskiej - *Podlaskie Dni Bajramowe 2016 - Bal tatarski*,
- Muzułmański Związek Religijny w Rzeczypospolitej Polskiej - *Wydanie albumu pt. "Tatarskie love story. Rytuły przejścia Tatarów polskich - ślub"*,
- Muzułmański Związek Religijny w Rzeczypospolitej Polskiej - *Wydanie książki pt. "Słownik biograficzny Tatarów polskich XX wieku"*,
- Związek Tatarów Rzeczypospolitej Polskiej - *Festiwal Kultury Tatarskiej*,
- Związek Tatarów Rzeczypospolitej Polskiej Oddział Podlaski w Białymstoku - *Letnia Akademia Wiedzy o Tatarach*,
- Związek Tatarów Rzeczypospolitej Polskiej - *Kurs języka tatarskiego*.

Język ukraiński

- Związek Ukraińców Podlasia - *Spotkania z podlaskim folklorem, tradycją i poezją ukraińską: Spotkanie z kołędą i szchedriwką - Konkurs Piosenki Ukraińskiej "Z Pidłaškoji Krynyci"- Konkurs Recytatorski "Ukraińskie słowo"*,
- Związek Ukraińców Podlasia - *Warsztaty kultury ukraińskiej dla dzieci i młodzieży "U źródle"*,
- Związek Ukraińców Podlasia - *Obóz integracyjny dla dzieci i młodzieży*,
- Towarzystwo Miłośników Skansenu Kultury Materialnej Chełmszczyzny i Podlasia w Holi - *Rocznik literacki w języku ukraińskim "Ukraiński Zaułek Literacki" T. 16/2016*,
- Środkowo-Europejskie Centrum Szkolenia Młodzieży - *Festiwal Kultury Ukraińskiej w Górowie Iławeckim EKOŁOMYJA*,
- Towarzystwo Ukraińskie - *Działalność kulturalno-edukacyjna*,
- Związek Ukraińców w Polsce - *Program edukacji dzieci i młodzieży*,
- Związek Ukraińców w Polsce - *Dni kultury ukraińskiej*,
- Związek Ukraińców w Polsce - *Ukraińskie spotkania na pograniczach*,
- Związek Ukraińców w Polsce - *PROSTIR - Ukraiński Multimedialny Portal*,
- Związek Ukraińców w Polsce - *Dziecięce festiwale i konkursy*,

Język hebrajski

- Teatr Żydowski im. Estery Rachel i Idy Kamińskich - Centrum Kultury Jidysz - *Kursy języka jidysz, hebrajskiego oraz warsztaty piosenki*.

Język jidysz

- Teatr Żydowski im. Estery Rachel i Idy Kamińskich - Centrum Kultury Jidysz - *Kursy języka jidysz, hebrajskiego oraz warsztaty piosenki*,
- Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów w Polsce - *Prowadzenie biblioteki TSKŻ dla zbiorów w językach jidysz i polskim - 2016 r.*,
- Fundacja SHALOM - *XIV Seminarium Języka Jidysz i Kultury Żydowskiej*,
- Fundacja SHALOM - *Kursy Języka Jidysz w Łodzi*,
- Fundacja SHALOM - *Cykl spotkań, warsztatów i wykładów poświęconych kulturze jidysz w ramach XIII edycji Festiwalu Kultury Żydowskiej Warszawa Singera*.

Język kaszubski

- Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie - *Akademia Bajki Kaszubskiej 2016 roku*,
- Muzeum Ziemi Puckiej im. Floriana Ceynowy w Pucku - *Konkurs Mowy Kaszubskiej: By nie zapomnieć mowy ojców im. Jana Drzeżdżona*,
- Instytut Kaszubski - *Wydanie tomu XI Biblioteki Pisarzy Kaszubskich: Jan Drzeżdżon "Twórczość kaszubska"*,
- Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej z siedzibą w Wejherowie - *Ogólnopolski konkurs prozatorski im. Jana Drzeżdżona (konkurs dla autorów piszących w języku kaszubskim) kolejnej edycji*,
- Stowarzyszenie ZIEMIA PUCKA - *Rozwój młodzieżowego ruchu artystycznego i propagowanie twórczości w języku regionalnym lub inspirowanej tradycją regionalną poprzez organizację kolejnych edycji konkursu muzycznego "Kaszubski Idol"*,
- Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Chmielnie - *Finał Wojewódzki 45. Konkursu Recytatorskiego Literatury Kaszubskiej "Rodno Mowa"*,

Należy także odnotować, iż powyżej nie zostały uwzględnione kwoty przekazywane przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (oraz instytucje mu podległe lub przez niego nadzorowane) na realizację zadań w różnym stopniu służących rozwojowi kultury oraz promocji wiedzy o historii i tradycji mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowaniu i rozwojowi języka regionalnego. Większość zadań realizowanych dzięki wspomnianym dotacjom MKiDN (w tym przez organizacje mniejszości narodowych i etnicznych) miała na celu promocję wiedzy o historii, tradycji i kulturze mniejszości. Miały one również znaczenie dla podtrzymania i rozwoju tożsamości kulturowej mniejszości¹⁵. Z dotacji Ministra KiDN w okresie objętym niniejszym raportem skorzystały mniejszości: karaimska, łemkowska, litewska, ormiańska, ukraińska i żydowska oraz społeczność posługująca się językiem regionalnym.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach prowadzonego mecenatu nad kulturą ludową realizuje program pn. *Kultura ludowa i tradycyjna*. Strategicznym celem jest wspieranie najwartościowszych zjawisk z zakresu szeroko pojętej kultury ludowej. Dotyczy to przedsięwzięć, których zadaniem jest wzmacnianie poczucia tożsamości regionalnej, zachowanie, dokumentowanie i przekaz autentycznych wartości kultury tradycyjnej oraz popularyzacja zjawisk kultury ludowej, w tym propagowanie szacunku i tolerancji dla kultury i tradycji innych grup etnicznych i narodowych. Powyższy program adresowany jest przede wszystkim do mieszkańców obszarów wiejskich, społeczności lokalnych, jak również do mieszkańców dużych miast. Ze względu na swoją specyfikę i zakres tematyczny obejmuje on różne rodzaje zadań, a mianowicie: dokumentowanie, badanie wartościowych zjawisk kultury ludowej, warsztaty, kursy, szkolenia, konkursy, festiwale twórczości ludowej, zakup obiektów oraz kolekcji dzieł sztuki ludowej, działania na rzecz ochrony architektury regionalnej oraz działania związane z podtrzymywaniem i popularyzacją gwar regionów etnograficznych, w tym języków regionalnych.

W latach 2015 - 2016 w ramach programu *Kultura ludowa i tradycyjna* Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego dofinansowało następujące przedsięwzięcia, których celem była ochrona i promocja tradycji kulturowych, w tym języka regionalnego oraz mniejszości narodowych i etnicznych:

¹⁵ Na podstawie danych z realizacji programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz zebranych deklaracji instytucji i organów podległych MKiDN lub przez MKiDN nadzorowanych.

Rok 2015

- 1) XXXIII Łemkowska Watra (Zjednoczenie Łemków) - 60 tys. zł.;
- 2) Rzemiosła i profesje romskie (Fundacja Dobra Wola) - 50 tys. zł.;
- 3) XVIII Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny „Świat pod Kyczerą” (Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczer”) - 40 tys. zł.;
- 4) XXV Watra Bytowska - Ukraińskie Wesele (Związek Ukraińców w Polsce) - 30 tys. zł.;
- 5) Ginące rzemiosło – ocalić od zapomnienia (Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie) - 30 tys. zł.;
- 6) MODRA SZKOŁA pograniczem kultur – warsztaty rękodzieła ludowego (Kaszubski Uniwersytet Ludowy) - 25 tys. zł.;
- 7) Odtworzenie zwyczaju „Pustej Nocy” na Kaszubach i jego digitalizacja w celu utrwalenia dla przyszłych pokoleń (Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie) - 25 tys. zł.;
- 8) Życie w pieśni karaimskiej (Związek Karaimów Polskich) - 25 tys. zł.;
- 9) VII Festiwal Kultury Ukraińskiej w Górowie Iławieckim EKOŁOMYJA (Środkowo-Europejskie Centrum Szkolenia Młodzieży) - 17 tys. zł.;
- 10) XIV Dyktando Kaszubskie – „Królewionka w Pałacu” (Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie Oddział w Gdyni) - 15 tys. zł.

Rok 2016

- 1) Życie w pieśni karaimskiej (Związek Karaimów Polskich) - 35 tys. zł.;
- 2) XV Dyktando Kaszubskie – „Królewionka w Pałacu” (Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie Oddział Dębogórze-Kosakowo) - 25 tys. zł.;
- 3) Kaszubskie Gwizdże – obrzędy, które odchodzą w zapomnienie (Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie) - 25 tys. zł.;
- 4) Tkanina tradycyjna – bogactwo regionu (Stowarzyszenie Litewskiej Kultury Etnicznej w Polsce w Polsce) - 18,5 tys. zł.;
- 5) XXXIV Łemkowska Watra (Zjednoczenie Łemków) - 30 tys. zł.;
- 6) Ginący świat – pieśni pogranicza (Związek Ukraińców w Polsce) - 36 tys. zł.;
- 7) XIX Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny „Świat pod Kyczerą” (Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczer”) - 50 tys. zł.;
- 8) Opracowanie i druk publikacji książkowej „Ubiory Łemków w XIX - I połowie XX wieku” (Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczer”) - 25 tys. zł.;
- 9) Wesele na Kaszubach – digitalizacja i odtworzenie obrzędu (Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie) - 20 tys. zł.

Działania podjęte w ramach programu „Edukacja kulturalna”

W ramach programu koordynowanego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego do końca 2015 roku (od roku 2016 instytucją zarządzającą jest Narodowe Centrum Kultury) wsparcie finansowe otrzymały przedsięwzięcia edukacyjne i animacyjne, tj. warsztaty, projekty edukacyjne, wystawy, przeglądy poświęcone upowszechnianiu wiedzy o kulturze mniejszości narodowych w Polsce wśród różnych grup społecznych. Beneficjentami środków były organizacje pozarządowe, zajmujące się propagowaniem oraz rozwojem kultur mniejszości narodowych i etnicznych.

Poniżej - lista zadań związanych z kulturą mniejszości narodowych, dofinansowanych w latach 2014 -2015 poprzez program „Edukacja kulturalna”:

Organizator	Nazwa zadania	Opis	Kwota dotacji
2014 rok			
RAZEM: 180.000 zł			
Fundacja "Dzielnica Wzajemnego Szacunku Czterech Wyznań"	Dzieci Jednego Boga - integracja przez edukację	"Dzieci Jednego Boga" to wieloletni projekt na rzecz edukacji międzykulturowej realizowany przez członków trzech chrześcijańskich wyznań (katolickiego, luterańskiego i prawosławnego) oraz judaizmu, współpracujących w unikalnym na skalę europejską miejscu, zwanym wrocławską "Dzielnicą Czterech Wyznań". Zasięg działań, obejmujący różne grupy wiekowe (dzieci do lat 12, młodzież 13 - 18 lat, dorośli i seniorzy), wyznaniowe (luteranie, katolicy, prawosławni, żydzi) i narodowościowe (Ukraińcy, Polacy, Żydzi, Łemkowie) w 2014 roku objął skalę ogólnokrajową i międzynarodową. Projekt przewidywał cykl 10 wykładów naukowych w ramach Salonu Wzajemnego Szacunku, 2 edycje gry miejskiej dla różnych grup wiekowych (dzieci, młodzież, rodziny), 20 spacerów edukacyjnych ścieżką kulturową po Dzielnicy Wzajemnego Szacunku (dla młodzieży, osób 50+ i seniorów), 16 warsztatów muzycznych, plastycznych, teatralnych w ramach projektu "Dzieciaki", 2 panele dyskusyjne "Droga ku tolerancji"	60.000 zł
FUNDACJA "PRO ARTE 2002"	XVI Festiwal Kultury Żydowskiej SIMCHA	XVI edycja Festiwalu Kultury Żydowskiej SIMCHA poświęcona była żydowskiej diasporze. Zagadnienie to przybliżono uczestnikom Festiwalu w trakcie interdyscyplinarnych warsztatów muzycznych, językowych i plastycznych, debaty i spotkań, oraz wydarzeń kulturalnych. Priorytetem było, aby całość prowadzona była przez wybitnych specjalistów w swoich dziedzinach oraz	80.000 zł

Organizator	Nazwa zadania	Opis	Kwota dotacji
		<p>wybitne osobistości ze świata kultury i sztuki. Koncerty i wystawa tematycznie związane z diasporą żydowską przybliżyły to zagadnienie publiczności i pozwoliły na zrozumienie zjawiska życia poza granicami własnego państwa. Festiwal jest odpowiedzią na pilną potrzebę organizacji wydarzeń ukierunkowanych na wartościową edukację kulturalną, pozwalającą poznać kulturę żydowskiej mniejszości narodowej w Polsce i na świecie. Poprzez innowacyjne podejście do edukacji kulturalnej przedstawiono kulturę żydowską jako wciąż żywą, fascynującą. Stworzono także platformę umożliwiającą spotkania w atmosferze wzajemnego szacunku.</p>	
Fundacja Shalom	<p>Ogólnopolski konkurs „Historia i kultura Żydów polskich” (XI edycja) oraz "Na wspólnej ziemi"(VII edycja).</p> <p>Etap centralny</p>	<p>Konkursy historyczne fundacji Shalom są projektami edukacyjnymi, dzięki którym młodzież zapoznaje się z wielokulturowym dziedzictwem Polski. Zadaniem konkursowym było prześledzenie dziejów i kultury lokalnej społeczności żydowskiej i jej relacji ze społecznością polską w regionie zamieszkania ucznia i przedstawienie wybranych aspektów tej tematyki w pracy pisemnej. Preferowano tematykę regionalną, a także projekty socjologiczne, badające świadomość społeczną i tendencje w postrzeganiu różnych zagadnień związanych z historią i kulturą polskich Żydów i stosunkami polsko-żydowskimi. Konkursy mają zasięg ogólnopolski i są organizowane co dwa lata od 1993 roku. Cieszą się popularnością wśród uczniów i nauczycieli i zyskują przychylne opinie instytucji naukowych i edukacyjnych (m.in. UW, UJ, ŻIH). Prace uczniów są opracowywane i publikowane na stronach internetowych w postaci bazy informacyjnej przydatnej dla socjologów,</p>	40.000 zł

Organizator	Nazwa zadania	Opis	Kwota dotacji
		badaczy kultury Żydów polskich czy historii regionalnej.	
2015 rok			
RAZEM: 163.000 zł			
Centrum Dialogu im. Marka Edelmana w Łodzi	Rysunek z pamięci	Rysunek z pamięci był interdyscyplinarnym projektem z pogranicza sztuk, zawierającym w sobie założenia edukacyjne. Miał on zwrócić uwagę odbiorców Zadania na tożsamość miejsca – jego przeszłość i teraźniejsze konteksty – poprzez uwypuklenie obecności społeczności żydowskiej w przestrzeniach miejskich. Twórcze opracowanie materiałów archiwalnych oraz świadectw Ocalałych zostało zaprezentowane w ramach projektu „Miasto Bałuty” oraz 71. rocznicy likwidacji Litzmannstadt Getto przygotowywanych przez Organizatora. Ponadto łódzka historia została przeniesiona poza granice miasta – w przestrzeń Warszawy oraz Lublina, gdzie jako performatywna instalacja zaistniała w szerszym kontekście historycznym.	30.000 zł
Towarzystwo Edukacji Kulturalnej	Poznaj moją bajkę	Celem zadania była edukacja wielokulturowa wśród dzieci i młodzieży poprzez integracyjne działania teatralne. Ideą było stworzenie trzech grup teatralnych, które będą łączyły młodych uczestników reprezentujących tzw. większość z uczestnikami reprezentującymi mniejszości - białoruską, ceczeńską i ukraińską. Rezultatem było przygotowanie czterech spektakli teatralnych na podstawie bajek każdej z kultury mniejszości, których wykonanie zostanie utrwalone w postaci zapisu video. Spektakle były prezentowane wśród przedszkoli, szkół i dla rodziców z dziećmi. Ponad to uczestnicy projektu uczestniczyli	36.500 zł

Organizator	Nazwa zadania	Opis	Kwota dotacji
		w warsztatach integracyjnych otwartych także na uczestnictwo innych chętnych.	
Stowarzyszenie Żydowski Instytut Historyczny w Polsce	„TUMULT! Teatr w muzeum. Scena teatralna dla dzieci i młodzieży mającej utrudniony dostęp do usług kulturalnych”	<p>Zadanie było realizowane przez Stowarzyszenie Żydowski Instytut Historyczny we współpracy z Muzeum Historii Żydów Polskich, Teatrem Powszechnym oraz Stowarzyszeniem Korporacja Teatralna.</p> <p>W ramach zadania powstały 2 nowe spektakle teatralne według scenariuszy specjalnie opracowanych w oparciu o teksty lektur szkolnych, ukazujące zawarte w nich ponadczasowe prawdy i problemy w nowatorski i atrakcyjny dla młodych widzów sposób, z wykorzystaniem nowych mediów i najnowszych technik teatralnych. Każdy spektakl został wystawiony co najmniej 4 razy (łącznie z premierą), czyli w ramach zadania - co najmniej 8 przedstawień.</p> <p>Spektaklom towarzyszył cykl spotkań z ich twórcami, które przygotowane zostaną we współpracy ze specjalistami ds. edukacji z Muzeum Historii Żydów Polskich. Odbiorcami zadania była młodzież do lat 18, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów mających utrudniony dostęp do usług kulturalnych, a zwłaszcza młodzieży z placówek opiekuńczych.</p>	96.500 zł

b) wspierać różne formy dostępu w innych językach do dzieł tworzonych w językach regionalnych lub mniejszościowych poprzez wspomaganie i rozwijanie działań w zakresie przekładu, dubbingu, postsynchronizacji i napisów dialogowych,

Ad. 180, 295, 406, 510, 611, 715, 837

Minister właściwy w sprawach mniejszości narodowych posiada prawne i finansowe możliwości wspierania różnych form dostępu w innych językach do dzieł tworzonych w językach mniejszościowych oraz języku regionalnym. Wsparcie finansowe uzależnione jest od zgłoszenia

zapotrzebowania przez zainteresowane podmioty. Poniżej zostały przedstawione przykłady wspomnianych zadań, które w latach 2014-2016 otrzymały dofinansowanie z budżetu Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji/ Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Język białoruski

- Białoruskie Towarzystwo Historyczne – dwujęzyczne wydawnictwo *Białoruskie Zeszyty Historyczne* (kolejne numery).

Język czeski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na wspieraniu różnych form dostępu w innych językach do dzieł tworzonych w języku czeskim.

Język karaimski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na wspieraniu różnych form dostępu w innych językach do dzieł tworzonych w języku karaimskim. Jednakże należy wskazać, że tłumaczenia dzieł tworzonych w języku karaimskim są wykonywane nieodpłatnie przez członków społeczności posługującej się językiem karaimskim na potrzeby wydawnictw karaimskich (drukowanych: *Awazymyz* oraz audiowizualnych: filmy).

Język litewski

- Stowarzyszenie Litewskiej Kultury Etnicznej w Polsce - *Wydanie dwujęzycznego albumu "Opowieści eksponatów" - Muzeum "Stara Plebania" w Puńsku.*

Język łemkowski

W latach 2014-2016 z budżetu właściwego ministerstwa nie były przekazywane środki finansowe na realizację zadań polegających na wspieraniu różnych form dostępu w innych językach do dzieł tworzonych w języku łemkowskim.

Język niemiecki

- Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej z siedzibą w Gliwicach - *Spotkania animacyjne "Dwujęzyczność - podaj dalej",*
- Niemieckie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne w Wałbrzychu - *Dofinansowanie drugiego wydania dwujęzycznej książki pt.: "Wczoraj, dziś, jutro" - "Gestern, Heute, Morgen",*
- Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Niemców na Śląsku Opolskim - *Prezentacja i wydanie publikacji książkowej nagrodzonych niemieckojęzycznych tekstów w XIV Ogólnopolskim Konkursie Literackim "W języku serca".*

Język ormiański

- Ormiańskie Towarzystwo Kulturalne - *Prowadzenie teatryku przez uczniów sobotniej szkoły języka i kultury ormiańskiej* (tłumaczenie tekstów polskich na ormiański i ormiańskich na polski, wystawianie bajek ormiańskich oraz bajek polskich w języku ormiańskim).

Język romski

W latach 2014-2016 z budżetu właściwego ministerstwa nie były przekazywane środki finansowe na realizację zadań polegających na wspieraniu różnych form dostępu w innych językach do dzieł tworzonych w języku romskim.

Język rosyjski

- Stowarzyszenie Rosyjski Dom - *Publikacja książkowa "Śladami Rosjan w Polsce"* (publikacja dwujęzyczna) kolejne części,
- Stowarzyszenie Rosyjski Dom - *Wydanie w postaci książkowej materiałów V Konferencji "Rosjanie w Polsce na przestrzeni wieków"* .

Język słowacki

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na wspieraniu różnych form dostępu w innych językach do dzieł tworzonych w języku słowackim.

Język tatarski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na wspieraniu różnych form dostępu w innych językach do dzieł tworzonych w języku tatarskim.

Język ukraiński

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na wspieraniu różnych form dostępu w innych językach do dzieł tworzonych w języku ukraińskim.

Język hebrajski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na wspieraniu różnych form dostępu w innych językach do dzieł tworzonych w języku hebrajskim.

Język jidysz

- Fundacja Ner Tamid - *Wieczne Światło - Kalendarz żydowski* (kalendarz w języku polskim, jidysz i angielskim).

Język kaszubski

- Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie - *Wydanie "Vademecum kaszubskiego"* (wydawnictwo dwujęzyczne).

c) wspierać dostęp w językach regionalnych lub mniejszościowych do dzieł tworzonych w innych językach poprzez wspomaganie i rozwijanie działań w zakresie przekładu, dubbingu, postsynchronizacji i napisów dialogowych,

Ad. 183, 298, 409, 513, 614, 718, 840

Minister właściwy w sprawach mniejszości narodowych posiada prawne i finansowe możliwości wspierania różnych form dostępu w językach mniejszościowych oraz języku regionalnym do dzieł tworzonych w innych językach. Wsparcie finansowe uzależnione jest od zgłoszenia zapotrzebowania przez zainteresowane podmioty. Poniżej zostały przedstawione przykłady wspomnianych zadań, które w latach 2014-2016 otrzymały dofinansowanie z budżetu Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji/ Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Język białoruski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na wspieraniu różnych form dostępu w języku białoruskim do dzieł tworzonych w innych językach.

Język czeski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na wspieraniu różnych form dostępu w języku czeskim do dzieł tworzonych w innych językach.

Język karaimski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na wspieraniu różnych form dostępu w języku karaimskim do dzieł tworzonych w innych językach.

Język litewski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na wspieraniu różnych form dostępu w języku litewskim do dzieł tworzonych w innych językach.

Język łemkowski

- Stowarzyszenie Lemko Tower - *Wydanie książki Vaclava Pankovcina "Trzy kobiety pod orzechem"* w tłumaczeniu na język łemkowski.

Język niemiecki

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na wspieraniu różnych form dostępu w języku niemieckim do dzieł tworzonych w innych językach.

Język ormiański

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na wspieraniu różnych form dostępu w języku ormiańskim do dzieł tworzonych w innych językach.

Język romski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na wspieraniu różnych form dostępu w języku romskim do dzieł tworzonych w innych językach.

Język rosyjski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na wspieraniu różnych form dostępu w języku rosyjskim do dzieł tworzonych w innych językach.

Język słowacki

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na wspieraniu różnych form dostępu w języku słowackim do dzieł tworzonych w innych językach.

Język tatarski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na wspieraniu różnych form dostępu w języku tatarskim słowackim do dzieł tworzonych w innych językach.

Język ukraiński

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na wspieraniu różnych form dostępu w języku ukraińskim do dzieł tworzonych w innych językach.

Język hebrajski

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na wspieraniu różnych form dostępu w języku hebrajskim do dzieł tworzonych w innych językach.

Język jidysz

W latach 2014-2016 do właściwego ministerstwa nie wpłynęły wnioski na realizację zadań polegających na wspieraniu różnych form dostępu w języku jidysz do dzieł tworzonych w innych językach.

Język kaszubski

- Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie - Wydanie publikacji "Biblio dlo dzecy" (wydawnictwo w języku kaszubskim).

d) zapewnić, by organy odpowiedzialne za organizację i popieranie różnych rodzajów działań kulturalnych uwzględniły w odpowiednim wymiarze wykorzystanie znajomości i użytkowania regionalnych lub mniejszościowych języków i kultur w przedsięwzięciach, które są przez nie inicjowane lub którym udzielają one wsparcia,

Ad. 186, 301, 412, 516, 617, 721, 843

Polskie instytucje kultury uwzględniają w organizowanych przedsięwzięciach kulturalnych języki mniejszościowe oraz język regionalny. Przykłady takich działań prowadzonych przez właściwe

merytorycznie Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz instytucje mu podległe lub nadzorowane opublikowane są na stronie 100 niniejszego raportu. Także organizacje pozarządowe zaangażowane są w przedmiotową działalność, czego przykładem jest sejneński ośrodek "Pogranicze - sztuk, kultur, narodów"

e) promować rozwiązania zapewniające, aby organy odpowiedzialne za organizację i wspieranie różnych rodzajów działań kulturalnych miały do swojej dyspozycji pracowników posiadających pełną znajomość odpowiedniego języka regionalnego lub mniejszościowego, jak również języka (języków) pozostałej części ludności,

Ad. 189, 304, 415, 519, 620, 724, 846

Instytucje kultury, które prowadzą działalność skierowaną m.in. do użytkowników języków mniejszościowych oraz języka regionalnego posiadają pracowników posługujących się wspomnianymi językami w różnym stopniu zaawansowania, czego przykładem są pracownicy Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu, od których wymagana jest m.in. znajomość języka niemieckiego oraz języka jidysz. Kolejny przykład stanowi Państwowy Teatr Żydowski im. Estery Rachel i Idy Kamińskich w Warszawie, którego praca nie byłaby możliwa bez pracowników posługujących się językiem jidysz.

f) zachęcać do bezpośredniego udziału przedstawicieli użytkowników danego języka regionalnego lub mniejszościowego podczas tworzenia obiektów i planowania działań kulturalnych,

Ad. 193, 308, 419, 523, 624, 728, 850

Użytkownicy języków mniejszościowych oraz języka regionalnego mają możliwość uczestniczenia regularnie w planowaniu działań kulturalnych poprzez udział w procesie podziału środków finansowych przeznaczonych na ochronę, zachowanie i rozwój tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowanie i rozwój języka regionalnego. Warto nadmienić, że od 2010 r. w skład komisji oceniającej wnioski o udzielenie dotacji z budżetu państwa na wskazany powyżej cel wchodzi przedstawiciele użytkowników języków mniejszościowych oraz języka regionalnego, wskazani przez Komisję Wspólną Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych, skupiającą reprezentantów wszystkich języków mniejszościowych oraz języka regionalnego. Ponadto, administracja rządowa zapewnia użytkownikom języków mniejszościowych oraz języka regionalnego bezpośredni udział w pracach mających na celu tworzenie obiektów kulturalnych, czego przykładem było opracowanie projektu Instytucji Kultury Mniejszości Narodowych i Etnicznych oraz języka Regionalnego w ramach grupy roboczej Komisji Wspólnej. Informacje na temat wspomnianego projektu zostały przedstawione w punkcie poniżej.

g) popierać lub ułatwiać tworzenie instytucji odpowiedzialnych za gromadzenie, przechowywanie kopii i prezentację lub publikację dzieł powstałych w językach regionalnych lub mniejszościowych,

Ad. 107, 196, 311, 422, 527, 627, 731, 853

Odnosnie projektu utworzenia Instytutów Mniejszości Narodowych i Etnicznych oraz Języka Regionalnego wspomnieć należy, że - w stosunku do poprzedniej edycji raportu - w latach 2014/2016 nie zaszły żadne zmiany. Projekt taki został opracowany przez powołaną w 2010 r. grupę roboczą Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych, w której skład wchodziło dziesięciu przedstawicieli mniejszości oraz dwóch przedstawicieli administracji rządowej. Wspomniany projekt został przedstawiony Komisji Wspólnej podczas XXVII posiedzenia w dniu 20 kwietnia 2011 r., jednakże nie uzyskał akceptacji strony mniejszościowej Komisji Wspólnej, która uznała, że w proponowanym przez grupę roboczą projekcie Instytutów, organizacje mniejszości narodowych i etnicznych miałyby zbyt mały wpływ na ich funkcjonowanie. Należy zauważyć, że projekt został opracowany w taki sposób, aby zapewnić organizacjom mniejszościowym tak duży wpływ na funkcjonowanie Instytutów, jak tylko pozwalają na to przepisy ustawy z dnia 25 października 1991 r. *o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej* (Dz. U. z 2012 r. poz. 406, z późn. zm.). Na rozpoczęcie prac nad powołaniem Instytutu, w oparciu o projekt wypracowany przez grupę roboczą, zdecydowali się przedstawiciele mniejszości łemkowskiej: pismem z dnia 9 maja 2011 r. Stowarzyszenie *Ruska Bursa* w Gorlicach zwróciło się do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji z wnioskiem o utworzenie Instytutu Mniejszości łemkowskiej. Wniosek został zakwestionowany przez część organizacji mniejszości łemkowskiej. Na prośbę organizacji łemkowskich, które nie były w stanie wypracować jednolitego stanowiska, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji zorganizowało w dniu 5 czerwca 2012 r. w Warszawie spotkanie poświęcone powołaniu Instytutu Mniejszości łemkowskiej, w którym uczestniczyli przedstawiciele organizacji mniejszości łemkowskiej oraz organizacji wspierających kulturę łemkowską, a także przedstawiciele Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji i Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Wspomniane spotkanie, a także kolejne konsultacje prowadzone w środowisku łemkowskim nie doprowadziły do wypracowania rozwiązania, które zostałoby zaakceptowane przez całe środowisko. Kwestia utworzenia Instytucji Kultury Mniejszości Narodowych i Etnicznych oraz Języka Regionalnego była także jednym z tematów XXXIX posiedzenia Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych w dniu 18 września 2013 r., na które został przygotowany nowy projekt.)

Warto jednakże nadmienić, że jedną z form wsparcia dla działalności programowej organizacji społeczności posługujących się językami mniejszościowymi oraz językiem regionalnym jest przekazywanie z budżetu państwa dotacji podmiotowych. W ramach dotacji podmiotowych pokrywane są głównie koszty obsługi finansowo-księgowej i prawnej, wynagrodzenia pracowników biurowych oraz eksploatacji i najmu lokali służących działalności programowej. Regułą w polskim systemie wspierania organizacji pozarządowych jest, że tego typu dotacje nie są przyznawane. Dla organizacji mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym uczyniono w tej zasadzie wyjątek. Ponadto należy podkreślić, że z budżetu państwa przekazywane są środki finansowe na działalność instytucji odpowiedzialnych za gromadzenie, prezentację i publikację dzieł powstałych w językach mniejszościowych oraz w języku regionalnym. Poniżej zostały przedstawione przykłady wspomnianych zadań, które w latach 2014-2016 otrzymały dofinansowanie z budżetu Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji/ Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji:

Język białoruski

- Stowarzyszenie Muzeum i Ośrodek Kultury Białoruskiej w Hajnówce - "*Cyrylicą pisane*" (całoroczna działalność biblioteki wydawnictw białoruskojęzycznych funkcjonującej w ramach Stowarzyszenia).

Język czeski

- Stowarzyszenie Czechów w Polsce - *Działalność Ośrodka Kultury Czeskiej Klub Czeski w Żelowie* (m.in. gromadzenie i prezentacja literatury czeskiej).

Język karaimski

W latach 2014-2016 z budżetu właściwego ministerstwa nie były przekazywane środki finansowe na działalność instytucji odpowiedzialnych za gromadzenie, prezentację i publikację dzieł powstałych w języku karaimskim. Warto jednakże nadmienić, że Związek Karaimów Polskich realizuje od roku 2012 zadania z budżetu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu: *Dziedzictwo kulturowe. Priorytet 2: Wspieranie działań muzealnych* zadania wieloletnie: *Ratunkowe prace konserwatorsko-restauratorskie nad wybranymi karaimskimi rękopisami i starodrukami*. Pod opieką Związku Karaimów Polskich znajdują się kolekcje zawierające rzadkie kolekcje i zabytki języka karaimskiego – rękopisy i starodruki (XVI-XIX w.), książki drukowane i archiwalia (XIX-XX w.) oraz czasopisma (XX w.). Ponadto, członkowie Związku Karaimów Polskich karaimoznawcy, będący pracownikami uczelni, realizują projekty Narodowego Centrum Nauki.

Język litewski

W latach 2014-2016 z budżetu właściwego ministerstwa nie były przekazywane środki finansowe na działalność instytucji odpowiedzialnych za gromadzenie, prezentację i publikację dzieł powstałych w języku litewskim.

Język łemkowski

- Towarzystwo na Rzecz Rozwoju Muzeum Kultury Łemkowskiej - *Działalność biblioteki i archiwum przy Muzeum Kultury Łemkowskiej w Żyndanowej* (księgozbiór, czasopisma i dokumenty archiwalne w języku łemkowskim; wydawanie publikacji),
- Stowarzyszenie *Ruska Bursa* w Gorlicach - *Prowadzenie biblioteki, archiwum łemkowskiego oraz Izby pamięci Iwana Rusenki w Ośrodku Kultury Łemkowskiej*,
- Diecezjalny Ośrodek Kultury Prawosławnej ELPIS - *Prowadzenie biblioteki i pracowni digitalizacyjnej*.

Język niemiecki

- Stowarzyszenie Bibliotek Caritas im. św. Karola Boromeusza - *Niemieckojęzyczna działalność biblioteczna w środowisku wiejskim za pośrednictwem bibliobusów*.

Język ormiański

- Ormiańskie Towarzystwo Kulturalne - *Biblioteka Ormiańska": ochrona księgozbioru Ormiańskiego Towarzystwa Kulturalnego w Krakowie*,
- Związek Ormian w Polsce im. Ks. Arcybiskupa Józefa Teodorowicza z siedzibą w Gliwicach - *Biblioteka ormiańska*,

Język romski

- Stowarzyszenie Romów w Polsce - *Romski Instytut Historyczny w Oświęcimiu*,
- Związek Romów Polskich - *Instytut Pamięci i Dziedzictwa Romów oraz Ofiar Holokaustu w Szczecinku*.

Język rosyjski

W latach 2014-2016 z budżetu właściwego ministerstwa nie były przekazywane środki finansowe na działalność instytucji odpowiedzialnych za gromadzenie, prezentację i publikację dzieł powstałych w języku rosyjskim.

Język słowacki

- Towarzystwo Słowaków w Polsce - *Działalność świetlic Towarzystwa Słowaków w Polsce* (jedną z funkcji świetlic Towarzystwa jest gromadzenie i udostępnianie publikacji w języku słowackim).

Język tatarski

- Muzułmański Związek Religijny w Rzeczypospolitej Polskiej - *Biblioteka tatarska* - budowa strony internetowej i udostępnienie dotychczasowych publikacji wydanych przez Muzułmański Związek Religijny w RP Najwyższe Kolegium.

Język ukraiński

W latach 2014-2016 z budżetu właściwego ministerstwa nie były przekazywane środki finansowe na działalność instytucji odpowiedzialnych za gromadzenie, prezentację i publikację dzieł powstałych w języku ukraińskim.

Język hebrajski

- Żydowskie Stowarzyszenie *Czulent - Żydowska Biblioteka im. Remu* (biblioteka, zbiory w języku polskim, jidysz, hebrajskim i angielskim).

Język jidysz

- Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów w Polsce – *Zorganizowanie i prowadzenie biblioteki dla zbiorów w językach jidysz i polskim*.

Język kaszubski

- Stowarzyszenie Ziemia Pucka - *Propagowanie wiedzy o mniejszościach i języku regionalnym za pośrednictwem objazdowego Knegobusu Radia Kaszebe* (2014 r. objazdowa biblioteka kaszubska).

Ponadto warto nadmienić, że polskie instytucje kultury zajmują się gromadzeniem i prezentacją dzieł powstałych w językach mniejszościowych oraz w języku regionalnym. Przykład stanowi działalność Ośrodka *Pogranicze – Sztuk, Kultur, Narodów* w Sejnach, gdzie została powołana Pracownia *Centrum Dokumentacji Kultur Pogranicza*, która gromadzi i udostępnia zbiory biblioteczne w następujących językach mniejszościowych: litewskim, rosyjskim, ukraińskim, czeskim, słowackim, jidysz oraz hebrajskim.

Z budżetu państwa regularnie przekazywane są środki finansowe na działalność biblioteki i archiwum przy Muzeum Kultury Łemkowskiej w Zyndranowej, prowadzenie biblioteki, archiwum łemkowskiego oraz Izby pamięci Iwana Rusenki w Ośrodku Kultury Łemkowskiej oraz działalność Pracowni Badań Łemkoznawczych przy Łemkowskim Zespole Pieśni i Tańca „Kyczera”. Wymienione powyżej instytucje gromadzą i prezentują księgozbiór, czasopisma i dokumenty archiwalne w języku łemkowskim, a także wydają publikacje we wspomnianym języku.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w ramach Programu Ministra "Kultura cyfrowa", przyznało w 2016 r. Stowarzyszeniu Żydowski Instytut Historyczny w Polsce dotację na realizację projektu "Delet". Projekt umożliwił dostęp do najcenniejszych zbiorów, będących w posiadaniu Żydowskiego Instytutu Historycznego, w sposób umożliwiający ich użycie dla celów popularyzatorskich, edukacyjnych i naukowych (łączna kwota dofinansowania: 690 000 zł).

2. W odniesieniu do terytoriów innych niż te, na których języki regionalne lub mniejszościowe są tradycyjnie używane, Strony zobowiązują się, jeśli liczba użytkowników języka regionalnego lub mniejszościowego to uzasadnia, zezwalać, popierać lub zapewniać odpowiednie działania i ośrodki kulturalne, zgodnie z ustępem poprzedzającym.

Ad. 199, 314, 425, 530, 630, 734, 856

Zgodnie z ustawą o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym ze wsparcia działalności kulturalnej mogą korzystać użytkownicy języków mniejszościowych oraz języka regionalnego na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, czego przykładem jest dofinansowywanie z budżetu państwa realizacji zadań na terenach, na których wspomniane języki nie były tradycyjnie używane (m.in. Działalności Pracowni Badań Łemkoznawczych przy Łemkowskim Zespole Pieśni i Tańca „Kyczera”). Dotyczy to zarówno wspierania różnych form wypowiedzi w wymienionych wyżej językach, dostępu do prac w nich tworzonych, jak i instytucji odpowiedzialnych za gromadzenie i prezentację dzieł w językach mniejszościowych oraz w języku regionalnym.

3. Strony zobowiązują się do odpowiedniego uwzględnienia, w ramach polityki kulturalnej prowadzonej za granicą, języków regionalnych lub mniejszościowych i kultur, którym one odpowiadają.

Ad. 202, 317, 428, 533, 633, 737, 859

Polskie placówki dyplomatyczne, w ramach polityki kulturalnej prowadzonej za granicą, promują języki mniejszościowe oraz język regionalny. Jako przykład można przywołać cykliczne obchody Europejskiego Dnia Języków.

Art. 13 Życie gospodarcze i społeczne

1. W odniesieniu do działań gospodarczych i społecznych Strony zobowiązują się w całym kraju:

b) zabronić umieszczania w wewnętrznych przepisach przedsiębiorstw i dokumentach prywatnych jakichkolwiek klauzul wykluczających lub ograniczających stosowanie języków regionalnych lub mniejszościowych, przynajmniej pomiędzy użytkownikami tego samego języka,

Ad. 205, 320, 431, 536, 636, 740, 862

Celem przygotowanej przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji kampanii promującej używanie języków mniejszościowych oraz języka regionalnego w życiu gospodarczym i społecznym była poprawa wiedzy pracodawców na temat prawa osób posługujących się wymienionymi wyżej językami do ich używania w sektorze gospodarczym i społecznym. Kampania polegała na opracowaniu, wydaniu i dystrybucji ulotki, która została przekazana do organizacji pracodawców: Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej, Konfederacji Lewiatan, Związku Rzemiosła Polskiego, Business Centre Club – Związku Pracodawców oraz gmin, powiatów i pełnomocników wojewodów do spraw mniejszości narodowych i etnicznych. Wspomniana ulotka zawierała informacje o przysługującym użytkownikom języków mniejszościowych oraz języka regionalnego prawie do swobodnego posługiwania się językiem ojczystym w życiu prywatnym i publicznie, rozpowszechniania i wymiany informacji we wspomnianym języku oraz zamieszczania w nim informacji o charakterze prywatnym. Ponadto, pracodawcy zostali poinformowani o zakazie umieszczania w wewnętrznych regulacjach przedsiębiorstw oraz dokumentach prywatnych jakichkolwiek klauzul wykluczających lub ograniczających stosowanie języków mniejszościowych oraz języka regionalnego.

c) sprzeciwić się praktykom, których celem jest zniechęcanie do stosowania języków regionalnych lub mniejszościowych w związku z działaniami gospodarczymi lub społecznymi,

Ad. 208, 323, 434, 539, 639, 743, 865

W ramach kampanii promującej używanie języków mniejszościowych oraz języka regionalnego w życiu gospodarczym i społecznym, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji opracowało ulotkę, która została przekazana zarówno do organizacji pracodawców: Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej, Konfederacji Lewiatan, Związku Rzemiosła Polskiego, Business Centre Club – Związku Pracodawców, jak i gmin, powiatów i pełnomocników wojewodów do spraw mniejszości narodowych i etnicznych. We wspomnianej ulotce Ministerstwo podkreślało, że języki mniejszościowe oraz język regionalny są częścią wielokulturowego bogactwa Rzeczypospolitej Polskiej, a także informuje o zakazie dyskryminacji wymienionych wyżej języków oraz zachęca do wspierania używania języków mniejszościowych oraz języka regionalnego we wszystkich aspektach życia ekonomicznego i społecznego.

d) ułatwiać lub popierać stosowanie języków regionalnych lub mniejszościowych innymi metodami niż te, które zostały wymienione w powyższych punktach.

Ad. 212, 327, 438, 543, 642, 747, 869

W ramach kampanii promującej używanie języków mniejszościowych oraz języka regionalnego w życiu gospodarczym i społecznym, Minister Administracji i Cyfryzacji wystąpił do instytucji odpowiedzialnych za realizację praw osób posługujących się wspomnianymi językami (pełnomocników wojewodów do spraw mniejszości narodowych i etnicznych, powiatów, gmin, organizacji pracodawców) z prośbą o wspieranie obecności języków mniejszościowych oraz języka regionalnego w przestrzeni publicznej, a także organizacji skupiających użytkowników wymienionych wyżej języków o pełniejsze korzystanie z przysługujących im praw, m.in. prawa do używania języków ojczystych w sferze gospodarczej i społecznej. Ponadto, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji opracowało materiały zachęcające do używania języków mniejszościowych oraz języka regionalnego w życiu gospodarczym i społecznym na terenie całego kraju. Materiały w postaci plików do pobrania zostały umieszczone na stronie internetowej Ministerstwa.

2. W odniesieniu do działań gospodarczych i społecznych Strony zobowiązują się w stopniu, w jakim władze publiczne posiadają kompetencje, na terytorium, na którym są używane języki regionalne lub mniejszościowe, i w takiej mierze, w jakiej jest to racjonalnie możliwe:

b) w sektorach gospodarczych i społecznych, pozostających bezpośrednio pod ich kontrolą (sektor publiczny), zorganizować działania promujące używanie języków regionalnych lub mniejszościowych

Ad. 216, 331, 442, 547, 646, 751, 873

W materiale adresowanym do pełnomocników wojewodów do spraw mniejszości narodowych i etnicznych, powiatów, gmin, przygotowanym w ramach kampanii promującej używanie języków mniejszościowych oraz języka regionalnego w życiu gospodarczym i społecznym, została zawarta m.in. informacja o możliwości stosowania obok nazw i tekstów w urzędach i instytucjach użyteczności publicznej, a także przeznaczonych do odbioru publicznego oraz w środkach transportu publicznego, sporządzonych w języku polskim, wersji w przekładzie na język mniejszości (dotyczy to miejscowości, w których występują zwarte środowiska mniejszości narodowych lub etnicznych), czego przykład stanowi umieszczanie tablic z nazwami w języku kaszubskim, niemieckim i czeskim na budynkach użyteczności publicznej, np. urzędach gmin, tablicach powitalnych w języku kaszubskim przy ulicach wjazdowych do miejscowości.

Art. 14 Wymiana transgraniczna

Strony zobowiązują się:

a) do zastosowania istniejących umów dwustronnych lub wielostronnych, które wiążą je z państwami, w których ten sam język jest używany w identycznej lub podobnej formie, lub, o ile będzie to konieczne, do podjęcia starań o zawarcie takich umów, w taki sposób, aby sprzyjać kontaktom pomiędzy użytkownikami tego samego języka w zainteresowanych państwach na polu kultury, edukacji, informacji, szkolnictwa zawodowego i kształcenia ustawicznego

Ad. 443, 550, 877

Rząd polski sprzyja kontaktom pomiędzy użytkownikami języków mniejszościowych z Polski oraz innych państw, w których ten sam język jest używany w identycznej lub podobnej formie w dziedzinie kultury, edukacji, informacji, szkolenia zawodowego oraz edukacji ustawicznej, czego przykład stanowi wspieranie z budżetu państwa corocznych wakacyjnych obozów dla dzieci i młodzieży w miejscach związanych z kulturą karaimską na Litwie (podczas obozów odbywają się m.in. szkolenia z języka), realizowanie wspólnie z partnerami z Litwy zadań „Karaimskie drogi. Spis Podróżny” oraz praktyk studentów filologii łemkowskiej na Słowacji, a także obozu młodzieżowego dla środowisk tatarskich z Polski, Litwy i Białorusi. W odniesieniu do kwestii współpracy polsko-słowackiej w dziedzinie edukacji należy wskazać, że dyplomy i świadectwa dojrzałości wymagają legalizacji zgodnie z procedurami obowiązującymi w danym kraju. Świadectwa dojrzałości uzyskane w Polsce i na Słowacji uznaje się za równoważne na podstawie art. 2 umowy międzynarodowej między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Słowackiej o wzajemnym uznawaniu okresu studiów oraz równoważności dokumentów o wykształceniu i nadaniu stopni i tytułów uzyskanych w Rzeczypospolitej Polskiej i Republice Słowackiej, sporządzonej w Warszawie dnia 18 lipca 2005 r. (M. P. z 2006 r. Nr 14, poz. 187). Współpracę w dziedzinie doskonalenia nauczycieli języka słowackiego zapewnia natomiast art. 9 Programu współpracy między Ministerstwem Edukacji Narodowej i Sportu RP a Ministerstwem Szkolnictwa Republiki Słowackiej na lata 2003-2006 z dnia 20 grudnia 2002 r. (automatycznie przedłużanego na kolejne lata).

b) dla korzyści języków regionalnych lub mniejszościowych, do ułatwiania lub popierania współpracy transgranicznej, w szczególności pomiędzy władzami regionalnymi lub lokalnymi, na których terytorium ten sam język jest używany w formie identycznej lub podobnej.

Ad. 219, 333, 444, 553, 649, 754, 880

Gminy oraz inne jednostki administracyjne zamieszkałe przez osoby posługujące się językami mniejszościowymi prowadzą współpracę transgraniczną z jednostkami administracyjnymi z państw, na których terytorium ten sam język jest używany w identycznej lub podobnej formie. Współpraca prowadzona w dziedzinie gospodarki, kultury i ekologii prowadzona jest zazwyczaj w języku mniejszości – jako języku umożliwiającym bezpośrednią komunikację pomiędzy zainteresowanymi stronami. Przykład takiej współpracy stanowią gminy zamieszkałe przez użytkowników języka białoruskiego z południowo-wschodnich terenów województwa podlaskiego, które prowadzą stałą współpracę transgraniczną z partnerami z terenu Republiki Białorusi, zarówno bezpośrednio jak i na

forum euroregionów: Niemen i Puszcza Białowieska. Szczególnych korzyści dla języka białoruskiego dostarcza prowadzona w ramach współpracy transgranicznej wymiana młodzieży oraz działania kulturalne realizowane przez zespoły artystyczne działające na terenach współpracujących jednostek samorządowych.

Rzeczpospolita Polska poprzez aktywną współpracę w ramach Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Regionalnej i Przygranicznej (także w ramach wyodrębnionych w Komisji grup roboczych) realizuje ww. zapis w odniesieniu do Republiki Federalnej Niemiec. Ostatnie posiedzenie tego gremium (w okresie objętym niniejszym raportem) miało miejsce w dniu 3 czerwca 2016 r.

ZAKOŃCZENIE

Rząd polski podjął szereg działań mających na celu rozwój języków mniejszościowych i języka regionalnego oraz promowanie wielojęzyczności. W ocenie rządu, prawo osób posługujących się wymienionymi wyżej językami do ich nauki, jest czynnikiem mającym kluczowe znaczenie dla zachowania i rozwoju wspomnianych języków. W związku z powyższym, priorytetowe znaczenie miały działania w zakresie edukacji. Do działań zmierzających do zwiększenia zainteresowania ze strony użytkowników języków mniejszościowych oraz języka regionalnego nauczaniem w tych językach należy zaliczyć wprowadzenie od roku 2013 zmian w sposobie naliczania części oświatowej subwencji ogólnej, promujących nauczanie w tych językach, za pomocą dodatkowego współczynnika, naliczanego na każdego ucznia, dla którego język mniejszościowy lub język regionalny jest językiem nauczania (wykładowym) lub drugim, obok polskiego językiem nauczania. Opracowane zostały także kolejne strategie rozwoju oświaty mniejszości narodowych: ukraińskiej i białoruskiej, a realizacja strategii opracowanych wcześniej jest sukcesywnie monitorowana. Ponadto, w 2014 r. Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji przygotowało kampanię promującą używanie języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego, której częścią była kampania skierowana do rodziców dzieci należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, zachęcająca do korzystania z możliwości nauczania języków lub w językach ojczystych. Jednocześnie z uwagi na potrzebę zwiększenia obecności języków mniejszościowych w przestrzeni publicznej, częścią wspomnianej kampanii była kampania skierowana do gmin, powiatów, pełnomocników wojewodów ds. spraw mniejszości narodowych i etnicznych oraz organizacji mniejszości, której celem jest wzrost liczby osób posługujących się językami mniejszościowymi oraz językiem regionalnym jako językami pomocniczymi w kontaktach z urzędami, a także wzrost liczby dodatkowych nazw miejscowości, obiektów fizjograficznych oraz nazw ulic w językach mniejszościowych i języku regionalnym. Kampania adresowana jest również do pracodawców w celu poprawy ich wiedzy na temat prawa do używania wymienionych wyżej języków w sektorze gospodarczym i społecznym.

Przed Polską pozostaje jeszcze szereg działań, które ułatwią osobom posługującym się językami mniejszościowymi oraz językiem regionalnym korzystanie z przysługujących im praw językowych, m.in. w zakresie dostępu do mediów we wspomnianych językach, korzystania z możliwości nauczania w językach ojczystych na wszystkich etapach edukacyjnych, a także używania języków mniejszościowych oraz języka regionalnego w życiu gospodarczym i społecznym.

